

Torsdagen den 29 september

Kl. 12.00–17.40

---

§ 1 Val av ledamöter och suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation

Val av 20 ledamöter och 20 suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation företogs.

Sedan de från valberedningen inkomna gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer valda till *ledamöter respektive suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation* till dess nytt val till delegationen förrättats under början av nästa riksmöte.

Ledamöter

Phia Andersson (S)
Hans Wallmark (M)
Pyyri Niemi (S)
Lars Arne Staxäng (M)
Eva Sonidsson (S)
Cassandra Sundin (SD)
Thomas Finnborg (M)
Peter Johnsson (S)
Staffan Danielsson (C)
Jan Lindholm (MP)
Lena Asplund (M)
Suzanne Svensson (S)
Aron Emilsson (SD)
Lars Tysklind (L)
Håkan Svenneling (V)
Pia Hallström (M)
Rikard Larsson (S)
Lennart Axelsson (S)
Penilla Gunther (KD)
Paula Bieler (SD)

Suppleanter

Jan-Olof Larsson (S)
Anna Kinberg Batra (M)
Lars Mejern Larsson (S)
Cecilia Widegren (M)
Per-Arne Håkansson (S)
Richard Jomshof (SD)
Maria Stockhaus (M)
Johan Andersson (S)
Daniel Bäckström (C)
Rasmus Ling (MP)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)
Anna-Caren Säterberg (S)
Angelika Bengtsson (SD)
Nina Lundström (L)
Jonas Sjöstedt (V)
Helena Bouveng (M)
Lawen Redar (S)
Tomas Eneroth (S)
Roland Utbult (KD)
Dennis Dioukarev (SD)

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 8 september justerades.

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Sara Karlsson* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Maria Strömkvist* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Maria Strömkvist* som ledamot i skatteutskottet och *Sara Karlsson* som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet samt

att Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Said Abdu* som suppleant i finansutskottet och i justitieutskottet, *Fredrik Malm* som suppleant i socialförsäkringsutskottet, *Maria Weimer* som suppleant i utbildningsutskottet, *Mathias Sundin* som suppleant i trafikutskottet och *Nina Lundström* som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet

Maria Strömkvist (S)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet

Sara Karlsson (S)

suppleant i finansutskottet

Said Abdu (L)

suppleant i justitieutskottet

Said Abdu (L)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Fredrik Malm (L)

suppleant i utbildningsutskottet

Maria Weimer (L)

suppleant i trafikutskottet

Mathias Sundin (L)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Nina Lundström (L)

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2016/17:3 för tisdagen den 27 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från socialförsäkringsutskottet.

§ 6 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM2 Ändring i förordningen om informationssystem för nya psykoaktiva ämnen s.k. nädroger *KOM(2016) 547* till socialutskottet

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:779 om den turkiska arméns angrepp i Syrien

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman, ärade ledamöter! Jabar Amin har frågat mig vad jag och Sveriges regering avser att göra för att fördöma Turkiets invasion av den syriska staden Jarablus och den turkiska regimens återkommande militära angrepp mot Rojava och för att tillsammans med andra länder förhindra ytterligare turkiska militära angrepp mot Rojava och övriga gränsområden.

Turkiet är en central aktör i regionen och deltar liksom Sverige i den globala koalitionen som har bildats för att bekämpa Daish och främja långsiktig stabilitet i Irak och Syrien. Turkiet har tillsammans med andra aktörer återtagit staden Jarablus i Syrien från Daish. Turkiets roll i kampen mot Daish är viktig men får inte leda till stridigheter med andra grupperingar. Därför ser jag också med oro på en utveckling där Turkiets relationer med kurdiska grupper riskerar att försämrans.

Det är viktigt att inte förlora fokus på kampen mot Daish och det övergripande målet, nämligen en politisk lösning och transition i linje med säkerhetsrådsresolution 2254. Sverige driver bilateralt och inom EU frågan om en vapenvila med PKK och att en fredsprocess med kurderna ska komma till stånd. En sådan skulle kunna få positiva konsekvenser även över gränsen mot Syrien och för regionen i stort.

Inom EU finns starkt stöd för att fortsätta att ha en nära dialog med ett balanserat förhållningsätt gentemot Turkiet. Den höga representanten Mogherini har framhållit att dialog med Turkiet är särskilt viktig när det gäller den kurdiska frågan och konflikten i Syrien. Vid högnivådialogen mellan EU och Turkiet den 9 september diskuterades situationen i Syrien. EU och Turkiet är överens om att Syriens framtid bland annat bör bygga på territoriell integritet, nationell enighet och ett inkluderande samhälle med skydd för alla minoriteter i en icke-sekteristisk stat. Diskussionerna om hur EU och Turkiet kan samarbeta för att bidra till en lösning på konflikten i Syrien kommer att fortsätta.

Anf. 2 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Låt mig börja med att välkomna utrikesminister Margot Wallström hit till denna interpellationsdebatt. I dag ska vi diskutera den turkiska regeringens krigspolitik. Vi ska diskutera aggressionen mot kurder och invasionen av Jarablus i norra Syrien.

Vid det här laget känner de flesta till meritlistan för Erdoğan, hans politik och regering. Jag tänkte ge en kort redogörelse, ett axplock av de gärningar som den turkiska regeringen har gjort sig skyldig till under det senaste året.

De har hotat, arresterat, åtalat och fängslat oberoende journalister. I dag finns det över 150 journalister som är fängslade, enligt den internationella pressfrihetsorganisationen. De har stormat medieredaktioner, lagt restriktioner på dem eller stängt dem helt.

De har hotat många akademiker med åtal och förbjudit dem att lämna landet. De har iscensatt en arresteringsvåg över hela Turkiet, med rättegångar mot oliktänkande. I dag finns det över 32 000 arresterade, enligt vad Turkiet själv säger. De har avskedat över 100 000 personer – över 100 000!

De har inlett ett regelrätt krig mot civilbefolkningen i många kurdiska städer och har låtit sina säkerhetsstyrkor skjuta sönder hela stadsdelar med artilleri och stridsvagnar.

De har gjort sig skyldiga till kollektiv bestraffning av civila, låtit det multinationella partiet HDP utsättas för över 400 övergrepp och avsatt 28 folkvalda borgmästare i landet, varav 24 kurder.

De har stött IS-terroristerna och försörjt dem med vapen och förnödigheter enligt flera rapporter. De har hyllat Hitlers styre och beskrivit det som ett exempel på ett lyckat styre. De har blockerat Wikileaks.

De har låtit sin militär genomföra hundratals bombräder mot byar i irakiska Kurdistan, utsatt syriska delen av Kurdistan – Rojava – för angrepp, blockad och isolering och invaderat en del av ett annat land, i detta fall Syrien.

Detta och mycket till har Erdoğan och hans regim på sin meritlista, fru talman. Men trots detta vansinne, denna vansinniga krigspolitik, finner jag inte så mycket fördömanden i det interpellationssvar som jag har fått. Det enda jag ser som kan likna kritik, mjukt, är att utrikesministern säger att hon ser ”med oro” på utvecklingen i Turkiet.

Jag menar att vår utrikespolitik ska vara skarpare än så. Den ska inte vara så tandlös, utan vi behöver markera mot en regim och en stat som gör sig skyldig till så grova kränkningar av både folkrätten och flera FN-konventioner.

Jag hoppas att jag kan få ett tydligare och skarpare svar av utrikesministern.

Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman, ärade ledamöter! Tack, Jabar Amin, för att du tar upp den här frågan! Turkiet är en central aktör i regionen, landet är en betydelsefull samarbetspartner för EU, och vad som händer i Turkiet engagerar många också här i Sverige. Vi har ju många från Turkiet som bor i Sverige.

Utvecklingen i Turkiet har under ett antal år varit mycket oroande, vilket också har förstärkts efter sommarens kupp försök.

Regeringen har i EU-sammanhang tydligt fördömt kuppörsöket. Vi förstår att Turkiets demokratiska institutioner genomgår en mycket svår period efter detta kuppörsök. Samtidigt är det viktigt att landet återgår till ett normalt tillstånd så fort som möjligt.

Vi är förstas mycket bekymrade över den negativa riktning som landet har tagit när det gäller rättsstaten och grundläggande fri- och rättigheter. Det gäller särskilt yttrande- och pressfriheten. Detta har vi uttryckt på många olika sätt och i många olika sammanhang. Jag har själv deltagit i diskussioner om just detta, och vårt stöd går i mycket hög grad till dem som värnar yttrande- och pressfriheten i Turkiet.

Vi stöder också antiterrorismsamarbetet mellan EU och Turkiet, med syfte att motverka radikaliserings och terrorism. Vi välkomnar att det finns ett turkiskt deltagande i den internationella koalitionen mot Daish, därför att Turkiet har rätt att vidta begränsade och proportionella åtgärder för att motverka eventuella attacker från Daish mot mål i Turkiet. Samtidigt får Turkiets roll i kampen mot Daish inte leda till stridigheter med andra grupperingar i Syrien.

Återigen: Vi har varit tydliga i vårt fördömande av kuppen. Man ser nämligen att många av de starka känslorna i Turkiet handlar om att Turkiet inte tycker att Europa och ett antal länder svarade tillräckligt beslutsamt och med tillräcklig inlevelse när det gällde situationen efter kuppörsöket. Men vi uttrycker också stöd för de demokratiska institutionerna i Turkiet och för det turkiska folket.

Turkiet har nu ett omfattande jobb framför sig för att bringa klarhet i vad som hände under detta kuppörsök och också för att ta reda på exakt vilka som låg bakom det. Men personer som frihetsberövas måste behandlas i enlighet med lagar och regler, och rätten till en rättvis rättsprocess måste respekteras. Något annat är inte tänkbart. Den demokratiska ordningen måste upprätthållas, och rättsstatens principer och mänskliga rättigheter måste respekteras.

Vi ser att våldsutvecklingen i Turkiet drabbar oskyldiga civila, och situationen i sydöstra Turkiet är också djupt bekymmersam. Vi fördömer våldsanvändning där civila drabbas och menar att den internationella humanitära rätten måste respekteras. Nu måste både turkiska styrkor och PKK lägga ned sina vapen för att bana väg för en fredsprocess. Det är centralt för att Turkiet ska kunna fortsätta i en demokratisk riktning. Det är också centralt för regionens stabilisering.

Vi hoppas fortfarande på en återupptagen fredsprocess mellan kurderna och Turkiet men också på gemensamma ansträngningar för en fredlig utveckling i Turkiet.

Anf. 4 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Den här debatten handlar om Turkiets invasion av delar av norra Syrien. Den handlar om angreppen på kurdiska städer i Rojava i norra delen av Syrien, alltså den syriska delen av Kurdistan, och inte så mycket om kuppörsöket. De flesta av de brott som Erdoğan och hans regim har gjort sig skyldiga till skedde före kuppörsöket. De har bedrivit en krigspolitik under lång tid. De har stött Isis under lång tid.

Situationen i dag är att en stat har gått in och invaderat en del av en annan stat. En stat angriper alltså militärt städer i en annan stat.

Sverige har valts in i säkerhetsrådet, och Sverige har haft en position där man har fördömt krigspolitik i många länder. Därför undrar jag om Sverige ser detta som normalt. I svaret står det: ”Turkiet har tillsammans med andra aktörer återtagit staden Jarablus i Syrien från Daish.” Men de har invaderat en del av ett annat land. Förvisso har Isis varit där, men Isis skulle kastas ut inom kort eftersom de kurdiska rebellerna var på väg att befria staden. Hela syftet med denna invasion var att förhindra kurdiska städer och att Jarablus och områden där skulle intas, så att Turkiet även fortsättningsvis skulle ha möjligheter att skicka förnödenheter, vapen och så vidare till Isis.

Mina frågor återstår: Anser Sverige, som har valts in i säkerhetsrådet, att det är okej att ett land bryter mot FN-stadgan om territoriell suveränitet eller inte? Anser Sverige att det är okej att med artilleri angripa och beskjuta städer i en annan stat? Och avser utrikesministern att agera på något sätt, inom EU eller inom FN, för att se till att sådana militära angrepp mot Rojava inte fortsätter? Det är nämligen oerhört viktigt. Jag vill också veta om Sverige och utrikesministern fördömer dessa kränkningar mot folkrätten och mot flera internationella konventioner.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jag tror att det är viktigt att använda denna möjlighet för att säga någonting om det arbete som Sverige gör i Syrien för att förbättra förutsättningarna för fred. Vi ser att civila varje dag dödas utan urskillning. Och parterna, inte minst den syriska regimen, har satt i system att undanhålla humanitärt stöd. Det har varit en mycket allvarlig upptrappning av våldet i Syrien från Rysslands och regimens sida. Det har varit en attack mot en humanitär konvoj utanför Aleppo och urskillningslösa bombningar av civila områden.

Det är fruktansvärt att vi 2016 ska behöva bevittna en sådan hänsynslös konflikt, där respekten för mänskligt liv helt saknas. Många bedömare liknar de senaste bombningarna av Aleppo med de hemska bombningarna av Dresden i slutet av andra världskriget. Jag tror att historien kommer att döma alla de ansvariga mycket hårt.

Det är mycket svårt att se hur fredsprocessen ska kunna ta form. Men vi måste fortsätta att verka för en fredsprocess. Det som vi då måste göra är att sträva efter och skapa förutsättningar för en fredlig politisk lösning och en transition, alltså en förändring och övergång i linje med säkerhetsrådsresolution 2254.

Sverige verkar både genom EU och genom FN för en politisk lösning av konflikten, för vapenvila och fullt humanitärt tillträde. Vi stöder FN-sändebudet Staffan de Misturas ansträngningar, och vi stöder också de säkerhetsrådsresolutioner som har antagits och de överenskommelser som har slutits i syfte att skapa förutsättningar för att få politisk fred och en politisk lösning. Vi har även bidragit med att till exempel stärka kvinnors och civilsamhällets aktörers röster och deltagande i det just nu pausade FN-ledda fredssamtalet i Genève.

För att lindra lidande och nöd i Syrien har vi sedan 2011 bidragit med 2,2 miljarder kronor i humanitärt stöd. Vid givarkonferensen i London gjorde vi ännu en humanitär utfästelse om 350 miljoner kronor. Nu kompletterar vi med en ny femårig biståndsstrategi för Syrienkrisen om 1,7 miljarder kronor, och vi har bidragit till EU:s fond. Vårt bidrag syftar till

att lindra lidande och nöd och förbättra tillvaron för människor i Syrien och för flyktingar från Syrien.

Kriget måste få ett slut, och det finns inga ursäkter för det som är krigsbrott eller övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och inga bortförklaringar för att ödelägga sjukhus och skyddsrum. Det finns inte heller något försvar för användning av kemiska vapen eller biologiska vapen. De som lider mest är de civila som nu är fångade i Aleppo och på andra ställen.

Vi måste förstås göra allt för att ta vara på de goda krafterna, oavsett om det är i Sverige eller i Turkiet, och stå upp för mänskliga rättigheter och fred. Vi måste fortsatt engagera oss också för och med Turkiet och se till att landet kan spela en konstruktiv roll när det gäller att kriga mot IS. Vi måste se till att vi kan påverka så att Turkiet går i demokratisk riktning efter att ha utsatts för ett kupp försök. Jag tror att vi måste fortsätta med den dialogen på ett så vettigt sätt som det över huvud taget går. Vi måste verka på alla dessa spår samtidigt.

Anf. 6 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Jag delar utrikesministerns uppfattning när det gäller stöd till fredsprocessen i Syrien, och jag delar uppfattningen att det är viktigt med det bistånd vi ger och allt det arbete den svenska regeringen gör när det gäller flyktingarna i Syrien och fredsprocessen. Det var dock inte svar på mina frågor.

Jag ställde ett par frågor med anledning av att den turkiska regeringen bryter mot folkrätten och FN-stadgan. Den går in i ett annat land, och den beskuter städer i ett annat land. Jag vill veta om det finns ett fördömande eller inte. Utrikesministern har haft två inlägg på sig, och jag hade hoppats på ett klagörande i denna fråga. Jag har hittills inte fått det, men jag hoppas att jag kan få ett klagörande. Fördömer utrikesministern de kränkningar av folkrätten och FN-konventionerna som Turkiet gör sig skyldigt till genom att beskjuta städer i ett annat land och invadera delar av en annan stat?

Det är oerhört viktigt att veta detta, för vi är ett land med en regering som har deklarerat att det är viktigt med respekt för folkrätten. Här åsidosätter ett land och dess regering folkrätten, och därför frågar jag för sista gången: Fördömer utrikesministern den turkiska regeringens agerande eller inte?

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Vi fördömer självklart det som är konstaterade kränkningar av folkrätten. Vi menar att man måste följa de konventioner, lagar och regler samt den internationella humanitära lagstiftning som finns. Sedan har vi ju en oerhört kaotisk situation i Syrien, också med de insatser som görs från ett antal länder just nu, där det ibland är svårt att konstatera vem som har gjort vad och med vilka motiv. Här har förstås kampen mot IS ibland också fått dölja att man har haft helt andra syften med sina insatser.

Framför allt handlar det ju om vad vi nu gör. Hur engagerar vi oss med Turkiet? Hur signalerar vi tydligt vilken utveckling vi vill se? Hur bidrar vi i FN-sammanhang och i EU-sammanhang för att se till att vi får en lösning på konflikten i Syrien? I dess skugga ska Turkiet förstås inte heller tillåtas att angripa kurderna som grupp. I skuggan av kampen mot IS ska

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

man inte heller tillåtas bryta eller förhindra ett återupptagande av den fredsprocess som vi ändå hoppades mycket på. Det är vårt främsta intresse nu: Vi ska se till att engagera oss på ett sådant sätt att det möjliggörs.

Vi tror att vi gör det bäst i dialog med Turkiet och på ett konstruktivt sätt. Det är frustrerande för väldigt många, för efter ett antal år då det gick i rätt riktning och man såg reformansträngningar i Turkiet har vi sett en tillbakagång som är mycket allvarlig. Den innebär framför allt en tillbakagång för skyddet för mänskliga rättigheter, demokrati och press- och yttrandefrihet. Det är det vi jobbar mycket med just nu – att se till att vi kan stärka dem som verkar i Turkiet och hävda dessa värden i den politiska dialogen med Turkiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:5 om den politiska situationen i Vitryssland

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vad min och regeringens ståndpunkt är i frågan om sanktionerna mot Vitryssland och hur vi arbetar för att påverka, driva och leda denna fråga.

Regeringen ser fortsatt med oro på situationen vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland. Enligt Odihrs preliminära rapport från parlamentsvalet den 11 september står det klart att Vitryssland har en lång väg kvar att gå för att uppfylla sina demokratiska åtaganden.

Givet ovan nämnda brister förordar Sverige en EU-politik som är kopplad till vitryskt agerande. Sverige har även drivit en linje i EU om sanktioner mot landet så länge inte Vitryssland uppfyller EU:s krav. I denna fråga är det avgörande med enighet bland medlemsstaterna om vilken politik som ska föras.

I utrikesministerrådets slutsatser från den 15 februari 2016 uppmärksammades ett flertal steg som tagits av Vitryssland under de senaste två åren för att förbättra relationerna till EU, bland annat frigivningen av de politiska fångarna. Merparten av sanktionerna avslutades som ett incitament till Vitryssland att fortsätta den positiva utvecklingen. Sanktionslättnaderna kopplades till konkreta krav som, om de möts, ger Vitryssland ytterligare möjligheter att utveckla relationen med EU. Samtidigt kan EU återinföra sanktioner om utvecklingen så kräver och om vi kan uppnå enighet om det.

Inför parlamentsvalet i Vitryssland 2016 rapporterade Odihr om vidtagna åtgärder som motsvarade deras rekommendationer efter presidentvalet 2015, så som att oberoende journalister ackrediterats och att ett ökat antal oppositionella kandidater hade registrerats. Två oppositionella kandidater tog sedan plats i parlamentet. Efterlevande av Odihrs rekommendationer är ett av kraven i slutsatserna.

Mycket kvarstår för att Vitryssland ska anses vara en demokrati som respekterar mänskliga rättigheter. Dödsstraffet finns fortfarande kvar, och minst en dom har verkställts under året. Observatörer rapporterade om valfusk i parlamentsvalet, och de flesta rekommendationer från Odihr beak-

tades alltså inte. EU:s medlemsstater för kontinuerligt en dialog om utrikes- och säkerhetspolitiken gentemot Vitryssland, och här är Sveriges bilaterala kontakter med landet viktiga. Sverige förblir en aktiv och kritisk röst i denna diskussion. En stark EU-politik kräver kontinuitet och enighet inom EU.

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på min interpellation. Vi har dessvärre haft anledning att diskutera denna fråga tidigare, bland annat efter det presidentval som hölls den 11 oktober förra året. Även det valet omgavs av omfattande valfusk och förtryck av oppositionella, på samma sätt som det har varit under de senaste närmare 22 åren sedan Lukasjenko blev president.

Jag var själv inte på plats i år men har annars varit det vid alla val i Vitryssland sedan 2008, delvis som observatör men vid tidigare val även av andra anledningar. Det är väl bara att konstatera att Vitryssland fortsätter att befästa sin roll som det som brukar kallas Europas sista diktatur.

Efter förra årets val blev det sanktionslättnader, och jag var lite kritisk till vid vilken tidpunkt de diskuterades. EU:s ledare sammanträdde nämligen samma dag som valet genomfördes, eller framför allt när presskonferensen hölls dagen efter valet, och beslöt att man skulle lätta på sanktionerna – samtidigt som det stod klart att valet var minst lika genomkorrupt som de tidigare.

Egentligen kvarstår inga sanktioner relaterade till valen mot Vitryssland, utan det gäller försvinnandena av ett antal personer för 16 eller 17 år sedan. Samtliga sanktioner som var kopplade till val, och som var baserade på att landet skulle släppa politiska fångar, ha ett bättre medieklimat och reformera vallagen, är borta. Dessbättre släppte landet de politiska fångarna; dessvärre är det ingen förbättrad situation gällande medierna, och det är definitivt inga förbättringar gällande vallagen.

Därför är det bra att det står att ett efterlevande av Odhirs rekommendationer är ett krav för EU, och jag hoppas att detta har en innebörd i verkligheten utifrån det faktum att valet den 11 september 2016 inte på något sätt efterlevde Odhirs rekommendationer.

Det var ett genomkorrupt val. Det var genomfuskat och i många situationer också värre än tidigare val. Det har varit extremt få oppositionella i de lokala valkommissionerna, men från ett extremt lågt antal har de lyckats få in ännu färre från olika sidor. Det är alltså bara regimen.

Två oppositionella kom in i parlamentet; det är positivt. Däremot kommer det kanske inte att göra så mycket för demokratin. Parlamentet har egentligen inte någon makt i landet, utan presidenten bestämmer det mesta, och dessa oppositionellas roll som 2 av 110 kommer sannolikt inte att förändra den demokratiska situationen. Däremot blir det möjligt för oss demokratiska parlamentariker att ha demokratiska kontakter med parlamentariker, och det blir en plattform för ett par personer.

Det är bra att Sverige förblir en kritisk röst i diskussionen gällande EU, men vad är Sveriges röst? Det skulle vara roligt att få reda på vad Sverige gör mer konkret, för Sverige var ju i alla fall drivande i att sätta EU-agen dan, och vi hördes och syntes i frågan.

Jag har försökt att googla, och jag har tittat på UD:s hemsida liksom på regeringens hemsida, men jag har inte hittat några kommentarer. Det

kan hända att jag har missat något, och därför skulle det vara bra att veta vad som är utrikesministerns och regeringens linje. Vad gör man konkret? Har Sveriges röst i de här viktiga frågorna om demokrati och mänskliga rättigheter tystnat?

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Nej, Christian Holm Barenfeld, rösten har inte tystnat, men man kan väl säga att frågan är uppe mer sällan på utrikesministrarnas sammanträden. Mycket kvarstår för att Vitryssland ska anses vara en demokrati som respekterar mänskliga rättigheter, och vi tycker ju likartat här.

Det vi menar är att vägen framåt måste handla om ett enat EU-agerande som är kopplat till det vitryska agerandet. Det är grundprincipen. Samtidigt verkar det vara nödvändigt att förklara den politik som vi driver och får stöd för i EU-kretsen och som vi på sikt tror kan bli framgångsrik.

Vi har fått gehör för att de krav som EU tidigare kopplade till sanktionerna, utöver frigivandet av politiska fångar, ska förbli en del av EU:s politik också framöver. Signalen är ju att en närmare relation mellan EU och Vitryssland är möjlig och önskvärd men att det kommer att bli en stegvis utveckling som måste vara villkorad och att EU löpande ska utvärdera denna utveckling i Vitryssland. Det betyder att detta måste återkomma så att vi får chans att titta på och bedöma om det finns några framsteg att registrera och hur vi i så fall kan skjutsa på i rätt riktning.

Jag anser alltså inte att vår röst har försvagats. Sverige såg till att EU:s rådsslutsatser blev så robusta som möjligt vad gäller krav på förbättringar i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati. Vi kommer att fortsätta att vara en aktiv och kritisk röst i utformningen av nya krav och hur man ska utvärdera dem, och vi behöver också lägga kraft på våra bilaterala kontakter med Vitryssland.

En följdfråga är om det alls går att skönja några förbättringar vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland. I utrikesministrarnas rådsslutsatser uppmärksammades några steg som har tagits av Vitryssland under de senaste två åren för att förbättra relationen med EU. Detta föranledde att merparten av sanktionerna avslutades som ett incitament att fortsätta utvecklingen. Det var svårt att hävda att de skulle kvarstå. Det var helt klart en majoritet av medlemsländerna som ansåg att de skulle avslutas, speciellt mot bakgrund av att de politiska fångarna hade frisläppts.

Nu var det, precis som vi har hört, så att inför parlamentsvalet registrerades fler oppositionella kandidater än tidigare, och man hade oberoende journalister som ackrediterades. Som Christian Holm Barenfeld nämnde tog två från regimen oberoende kandidater plats i parlamentet.

Dessa punkter motsvarar vissa av Odhirs rekommendationer, och det var även en del av kraven i rådsslutsatserna. Men i det stora hela är situationen alltför väldigt oroande. Odhir är alltså, kanske vi ska säga, OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, och de flesta av deras rekommendationer togs inte i beaktande. Dödsstraffet finns fortfarande kvar till exempel, så Vitryssland har långt kvar innan landet kan ses som en demokrati som respekterar mänskliga rättigheter.

Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för klargörandena! Om jag uppfattade det rätt är den här punkten på agendan uppe lite mer sällan på EU:s utrikesministermöten, och det tycker jag i så fall är olyckligt. Det är viktigt med ett gemensamt EU-agerande, för det är mycket mer effektivt om vi kan få ett EU med mer än en halv miljard invånare att sätta ned foten än om Sverige gör det enskilt.

Däremot är det bra om Sverige enskilt sätter ned foten för att få EU att ta tydliga steg. Det är också viktigt att vi har en aktiv och kritisk röst, men det är i vissa lägen också bra att den är ganska högljudd och hörs även utåt, eftersom det är ett viktigt stöd, inte minst för våra vänner i Vitryssland som faktiskt gillar demokrati, mänskliga rättigheter och frihet.

Det var alltså fler kandidater, men samtidigt får många av de mest tongivande kandidaterna inte kandidera vare sig i president- eller parlamentsval eftersom de är klassade som kriminella, och det är ju ett bra sätt att undkomma opposition.

Vi hade även fler ackrediterade journalister. Det är också bra. Problemet är att de skriver så att vi kan läsa, men med tanke på den totala dominansen av de statliga medierna, där man inte har några negativa bilder av diktatorn och inte mycket alls om oppositionen, har det vitryska folket inga möjligheter att ta del av någon form av rimlig medierapportering. Då är det svårt att peka på framsteg.

Jag tycker fortsatt att det är olyckligt att man tog bort alla sanktioner med tanke på anledningen till sanktionerna och att man hade en rad kriterier för vad som skulle uppfyllas, även om jag vet att Sverige ville att sanktionerna skulle vara kvar. Vitryssland uppfyller *ett* av dessa kriterier, och så tas samtliga sanktioner bort från EU-håll.

Jag har läst både OSSE:s och Odhirs rapporter. Man skriver givetvis, precis som vid presidentvalet, att det var fler observatörer som kunde komma dit, men det är faktiskt så att framstegen består i att fler människor kan komma och se när man bestjäl det vitryska folket rätten att avlägga sin röst och att välja sina politiska ledare.

Vad var alltså de konkreta framstegen i det här valet, med undantaget att man nu har två oppositionella parlamentariker? Man har ju nästan lite svårt att förstå att de inte gjort detta tidigare för att blidka omvärlden. Ser man konkret på vad det gör för mänskliga rättigheter och för det vitryska folkets frihet och demokrati är det dock i grunden noll. Vi kan alltså konstatera att i grunden är inget förändrat.

Utifrån situationen i Ukraina, ett alltmer aggressivt Ryssland och en alltmer oförutsägbar Putin kan jag se att det finns rimliga anledningar att i vissa lägen vara taktisk, utifrån det geopolitiska läget. Men jag har svårt att se att några framsteg gjordes i det här valet. Jag hoppas därför att vi kommer att se utrikesministern – och gärna även statsministern och andra statsråd – i debatten, i medierna och i EU högljutt, kritiskt och tydligt sätta agendan i den här frågan. Det vore nämligen bra om Sverige fortsatte att driva och sätta agendan i EU så att vi kan få med oss övriga. Det skulle vara intressant att veta vad regeringen gör i fråga om detta.

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! När Christian Holm Barenfeld och jag diskuterar de här frågorna brukar det bli en déjà-vu-känsla. Vi upprepar ju

ofta att vi för det första har en stor, om inte en total, samsyn kring de här frågorna, och i utvärderingen av situationer brukar vi också tycka lika när det gäller vad som behöver göras. Kanske önskar vi båda två också att Sverige på egen hand hade möjlighet att diktera Vitrysslands vägval.

Man kan också undra hur EU:s beslut skulle ha sett ut om Sverige ensamt hade fått bestämma. Vi tillhörde ju, som ni hörde, de medlemsstater som önskade att den nuvarande sanktionsregimen med vapenembargo – men i övrigt avslutade sanktioner mot alla tidigare listade personer, utom fyra som är ansvariga för fyra fall av försvinnanden – skulle förlängas oförändrat och att alla sanktioner mot 170 personer skulle ligga kvar, kombinerat med ett vapenembargo. Det var vad vi förespråkade. Men det var helt tydligt att det inte var möjligt att uppnå enighet kring detta, och då hade vi stått utan en samlad EU-politik för Vitryssland. Det var ett alltför högt pris att betala.

Vi tror att det måste vara en stark och enad EU-politik som är grunden för vår politik mot Vitryssland, för att vi ska kunna påverka situationen i landet. Sanktioner är ett av flera verktyg som vi kan använda oss av, och vi måste välja mycket noga hur den totala politiken ska se ut. Men vi menar att vi ska ställa upp villkor och fortsatt ha hårda krav på förändringar. Jag tror också att det inom kort blir tillfälle att diskutera frågan igen när den står på FAC:s dagordning.

Det finns en bedömning och ett hopp som vi lever på, att det fortfarande är möjligt med närmare relationer till EU och att vi bör utnyttja tillfället att etablera det. Samtidigt ser vi att det är en process som sker långsamt och stegvis, och takten beror på Vitryssland.

Vi gör fortlöpande utvärderingar och kommer att fortsätta att vara en pådrivande part i det här arbetet. Det kan Christian lita på.

Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Ja, lite déjà vu i diskussionerna kan det ju vara eftersom det ofta blir samma argument. Jag är övertygad om att ingen av oss gillar diktaturen i Vitryssland. Vi vill ha frihet och mänskliga rättigheter. Sedan kan vi möjligtvis någon gång ha olika uppfattningar om exakt hur man ska göra, men jag tror inte att det skiljer sig så mycket där heller.

Jag hoppas att regeringen fortsätter att driva på här och att vi kan läsa och se mer om detta, för det är viktigt att kunna ta del av det.

Det är viktigt att vi är engagerade på EU-nivå. Den tidigare alliansregeringen fick ju i dag stort beröm av EU-kommissionens dåvarande vice ordförande, utrikesministern, för att den var den mest engagerade och aktiva regeringen på EU-nivå. En av anledningarna till att Sverige hade ett så stort inflytande var att vi inte dikterade, för det kan vi inte och vill vi inte heller göra eftersom vi tror på demokrati. Men vi var ändå med och satte agendan genom ett mycket aktivt och idogt arbete som i det läget till stor del skedde tillsammans med den dåvarande polska regeringen. Det spelade roll i verkligheten, och det var faktiskt det som gjorde att sanktionerna en gång kom till.

Nu har det förändrats. Det är svårt att få ett enigt EU. Men om regeringen jobbar hårt, är oerhört engagerad i frågorna och har ett högt tonläge med välgrundade argument – och det är inte speciellt svårt att hitta i de här frågorna – tror jag att det är möjligt för Sverige att även framgent sätta

agendan, styra om och se till att vi får en något tuffare linje mot Vitryssland. Det gäller också mot andra länder som tenderar att vilja agera på ett sätt som bryter mot demokrati, mänskliga rättigheter och möjligheten att hålla fria och demokratiska val.

Tack så mycket för den här debatten!

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Christian, för den här debatten! Jag är glad för att vi har rankats som, näst efter Tyskland, det land som har mest röst och inflytande i EU-sammanhang, och vi behåller vår starka och aktiva roll i EU.

Det är en väldig frustration när det gäller Vitryssland. Jag tror att du har rätt i att det är viktigt att vi agerar på ett sådant sätt att vi ger stöd till de oppositionella, de som driver på i landet. Där är det viktigt att synas och vara tydlig.

Vi har samma grund för vårt agerande. Vi tycker att de principerna måste gälla. Sanktioner är en del i en politik som också måste handla om hur man ska utveckla kontakterna. Men vi måste ha både fasthet och en vision för framtiden, och vi kommer att fortsätta på den vägen.

Jag tycker att det är viktigt att vi gör en löpande utvärdering i EU-kretsen, bland medlemsländerna, av vad som verkligen har hänt, vad som motiverar att vi antingen fortsätter med eller återupptar sanktioner eller vilka verktyg som är de effektivaste. Där kommer jag självfallet att vara aktiv.

Jag välkomnar också våra diskussioner här i kammaren i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:765 om barnäktenskap

Anf. 15 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig vad jag avser att göra för att begränsa antalet barnäktenskap i Sverige. Alexandra Anstrell har också frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att barn i Sverige får hjälp att komma ur äktenskap som har ingåtts mot deras vilja.

Jag håller till fullo med interpellanten om att detta är viktiga och allvarliga frågor.

Det är min bestämda uppfattning att barnäktenskap innebär att barnets rättigheter enligt barnkonventionen åsidosätts. Barnäktenskap är ett sätt att kontrollera flickor och kvinnor, inte minst deras sexualitet. När en flicka gifts bort berövas hon sin självständighet och riskerar att behandlas som en mans egendom. Sverige kan inte förbjuda barnäktenskap i andra länder, men vi kan verka för att andra länder förbjuder barnäktenskap. För de flickor som befinner sig i Sverige ska vi säkerställa att de får det skydd och stöd som de behöver och har rätt till.

När det gäller interpellantens fråga om vad jag gör för att begränsa antalet barnäktenskap i Sverige kan jag säga att regeringen tar arbetet mot barnäktenskap på största allvar.

Tidigare har vi främst stött på frågan när det handlar om att motverka att barn gifter sig i samband med resa till ursprungslandet. Migrationsverket har dock under våren 2016 genom rapporten *Är du gift?* identifierat att

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

omfattningen av barn, mestadels flickor, som redan är gifta när de kommer till Sverige tycks ha ökat.

Regering och myndigheter har initierat ett antal åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar som finns i dag. Migrationsverket har som följd av rapporten identifierat en rad förbättringsområden avseende det in-terna arbetet med dessa barn, som inbegriper bland annat rutiner för oro-sanmälan och information till kommuner. Migrationsverket betraktar gifta barn utan vårdnadshavare i Sverige som ensamkommande, och dessa ären-den handläggs följaktligen enligt de rutiner som gäller för ensamkomman-de barn. Ansvaret för stöd och omvårdnad av de ensamkommande barnen ligger hos kommunernas socialtjänst.

Socialtjänsten ska utreda och bedöma vad barnet har för behov av in-satser enligt socialtjänstlagen. Att ett barn är gift utgör ofta skäl för soci- altjänsten att särskilt uppmärksamma barnets situation och behov av stöd. När socialtjänsten tar ställning till var det är mest lämpligt att barnet pla- ceras måste man alltid göra en individuell bedömning. I socialtjänstens bedömning ska alltid barnets bästa särskilt beaktas.

Barnäktenskap är ett problem som inte bara berör asyl- och mottag- ningssystemet. Det kan också handla om genomförda eller planerade barn- och tvångsäktenskap samt barn och unga som har förts bort utomlands el- ler riskerar att bli bortförda.

År 2014 genomfördes flera lagändringar som stärkte skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap i Sverige. Två nya brott infördes i brottsbalken, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Därtill avskaffades möjligheten för barn att få dispens av länsstyrelsen för att gifta sig. Utländska barnäktenskap erkänns numera endast om det finns synnerliga skäl. Som regeringen tidigare har aviserat kommer de här för- ändringarna och reformen att utvärderas.

Regeringen har vidtagit ytterligare åtgärder för att stärka skyddet för barn. I februari 2016 beslutades om en proposition med förslag om att kri- minalisera stämpling till äktenskapstvång. Riksdagen godtog förslaget i maj 2016. Lagändringen, som trädde i kraft den 1 juli 2016, kommer att möjliggöra för brottsbekämpande myndigheter att ingripa ännu tidigare mot misstänkta fall av tvångsäktenskap.

Avslutningsvis vill jag säga att för mig som barn- och jämställdhets- minister i en feministisk regering är det helt grundläggande att genomgå- ende stå på barns och kvinnors sida. Min utgångspunkt är att barn inte ska vara gifta. Jag och övriga i regeringen kommer att följa utvecklingen noga och är beredda att vid behov överväga ytterligare åtgärder.

Anf. 16 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Åsa Regnér för det fylliga svaret.

Vi verkar vara överens om problembilden att vi i Sverige 2016 faktiskt har barn som blir bortgifta och att det kommer barn till Sverige från andra länder som redan är gifta och som får fortsätta att vara gifta här i Sverige. Det finns alltså barn i Sverige 2016 som lever i äktenskap. FN:s barnkon- vention är tydlig med att varje människa under 18 år är ett barn.

I Migrationsverkets rapport *Är du gift?*, som också statsrådet refererar till, påvisas att 132 barn var gifta när de utan vårdnadshavare sökte skydd i Sverige. Dessa barn kom till Sverige efter augusti 2015. Hur många som kom till Sverige före augusti i fjol vet vi inte. Vi vet inte heller hur många

som lever i äktenskap och kom hit tillsammans med vårdnadshavare som en storfamilj.

Fru talman! Vi är överens om problembilden, men sedan då? Min fråga löd: Vad gör statsrådet för att begränsa antalet barnäktenskap i Sverige? Jag finner att svaret är att regeringen tar detta på största allvar. Det är jättebra, men det räcker inte. Här krävs handlingskraft från statsrådet Regnér. Denna fråga måste prioriteras högre än vad som görs i dag.

Barnäktenskap kan få allvarliga konsekvenser. Det handlar inte bara om att barn inte får vara barn. Flickor hindras från att utbilda sig, och flickkroppar i tidiga tonåren är inte mogna att föda barn. Vidare är misshandel vanligt i barnäktenskap. Många barn utsätts för så kallade hedersmord när de vägrar gifta sig eller väljer en annan partner än den deras föräldrar eller släktingar har utsett. Detta händer i Sverige 2016.

Fru talman! I juli 2014 trädde många nya lagändringar som riksdagen beslutat om i kraft, vilket statsrådet också redogjorde för. I år, 2016, kom lagändringen att förberedande gärningar kriminaliseras, och det är jättebra. Men kan vi nöja oss med det när vi fortsätter att se att så många barn i Sverige lever i äktenskap?

I Sverige 2016 ska alla barn ha rätt att vara barn. De ska ha rätt till sina kroppar och till ett liv i frihet. Rapporten *Är du gift?* visar att flera barn redan har egna barn och att de flesta av barnen är anvisade till en kommun där de har en närstående eller en släkting, det vill säga oftast maken. Jag kan lika gärna säga flickor eftersom 97 procent av de barn som Migrationsverkets rapport handlar om är flickor.

Rapporten visar att socialtjänsten i många fall inte har fått en orosanmälan och att socialtjänsten inte har utrett äktenskapet vidare. Man låter alltså barnet bo tillsammans med sin make eller maka.

Det visar tydligt att det saknas kompetens i dessa frågor hos såväl Migrationsverket som Sveriges socialtjänster.

Fru talman! Jag håller med om att detta är allvarligt, och jag undrar fortfarande: Vad gör statsrådet Regnér för att begränsa antalet barnäktenskap i Sverige?

Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är en otroligt viktig fråga, för det handlar om barns rättigheter och inte minst om jämställdhet i och med att så många av barnen är flickor. Det är givetvis också fruktansvärt att pojkar blir bortgifta.

Det har ändå kommit några milstolpar på senare år, och regeringen har presenterat det här. Det handlar om brottet att åka utomlands och gifta bort sitt barn eller ett närstående barn. Nu har man till och med sett till att förberedelse till detta brott blir straffbart. Det är viktigt, för det är svårt för dessa barn när de väl är utomlands. Då har de ingen att prata med, de vet inte hur de ska ta sig hem och så vidare. Nu blir det lättare att förebygga.

Det är viktigt att samhället sänder ut en tydlig signal om att detta inte är acceptabelt, och det har vi gjort med de skärpningar som har skett på senare tid.

Det är såklart viktigt att man också följer upp det så att det fungerar i praktiken. Jag tror att resursförstärkningarna till polisen är viktiga, för det gäller att utreda dessa brott och ta fast de ansvariga.

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Det är också viktigt att satsa på socialtjänsten, och ministern har aviserat sådana satsningar. Det är svårt att rekrytera socialsekreterare till arbete med barn och unga, för det är en tuff arbetsituation. Klarar man inte denna utmaning kommer man inte att kunna hjälpa dessa barn. Mycket bygger på att socialtjänsten ser när det är fara å färde och kan ingripa på ett så tidigt stadium som möjligt.

För något år sedan var det ett fall med en 14-årig flicka som var gift med en 21-årig man. Här var det faktiskt socialtjänsten som slog larm, så socialtjänsten är inte alltid problemet. Det var ett misstag på Migrationsverket som gjorde att detta slank igenom. Men efter att socialtjänsten slog larm kunde äktenskapet annulleras och flickan förflyttas från mannen.

Detta är det enda fallet med någon under 15 år som man har hittat på senare år. Det är givetvis allvarligt, för 15-årsgränsen är helig. Ingen under 15 år ska leva tillsammans med någon annan i ett äktenskap.

När det gäller barn mellan 15 och 18 år är det nu tydligt i svensk lag att det inte finns några undantag. Gifter man sig i Sverige, eller om den ena har svensk anknytning eller medborgarskap, så accepterar vi inga undantag.

Det har förekommit några undantag med flyktingar. Dessa fall har hanterats lite olika. Målet är att vara väldigt restriktiv.

Men som en expert på dessa frågor lyfte fram finns det vissa skillnader. Låt oss säga att den ena är 18 år och den andra 16 år när de gifter sig i sitt hemland. När de kommer till Sverige har de hunnit bli 17 år och 19 år. Det är mycket möjligt att man i många av dessa fall ska underkänna äktenskapet. Men jämfört med en 15-årig flicka som gifter sig med en 45-årig man i hemlandet är det viss skillnad.

Det är lite detsamma som när man diskuterar 15-årsgränsen för att få ha sex i Sverige. Man ser mildare på det om den ena är 15 år och den andra 14 år jämfört med om den ena är 14 år och den andra 50 år.

Det är svåra avvägningar, men huvudregeln måste vara att alla äktenskap upplöses om inte båda har fyllt 18 år.

Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Det här är en stor och viktig fråga. Jag är verkligen glad att jag har fått den, för vi behöver debattera den.

När jag kom in här tänkte jag att det är ganska lite folk här med tanke på att frågan är så stor och viktig. Men egentligen är det inte så, för det här är en fråga som debatteras i hela världen. Inte minst kvinnorörelsen och barnrättsorganisationerna driver den, många gånger också i ursprungsländerna, om vi nu talar om migrationskontexten i första hand.

De har dock mött ett stort motstånd. Det kan man kanske inte tro, men så har det varit de senaste 10–15 åren. De är underfinansierade och har många gånger mötts av motstånd från regeringar och andra organisationer som inte har velat prata om sexuella och reproduktiva rättigheter, och särskilt inte om flickors rätt till sin sexualitet och ett självständigt liv.

Detta är något som Sverige driver hårt och som vi måste fortsätta med.

Hade man drivit detta hårdare på global nivå sedan man 1994–95 gjorde överenskommelserna inom ramen för FN hade förmodligen fler flickor kunnat gå i skola i stället, och färre föräldrar hade tyckt att detta var något de kan göra. Förhoppningsvis hade också färre män gift sig med unga flickor.

Det är dock inte för sent. Vi jobbar mycket på detta spår, för det är viktigt.

Vad gör jag mer? Jag tycker att detta är en oerhört viktig fråga, och jag har engagerat mig i den i många år på både global och nationell nivå.

I regeringen diskuterar vi det mycket, och vi har vidtagit ett antal åtgärder. Det stämmer absolut att socialtjänsten är helt central, som Hillevi Larsson nämnde, och vi har förstärkt den när det gäller bemanning. Det är första gången någonsin som man har gjort det från nationellt håll, men det har behövts därför att socialtjänsten och den sociala barn- och ungdomsvården har varit under väldigt starkt tryck under ett antal år.

Socialstyrelsen har en hemsida med frågor och svar där relevanta aktörer kan söka på dessa frågor, och vi har en dialog om att uppdatera den. Ännu viktigare är kanske att Socialstyrelsen gör om sin vägledning på detta område när det handlar om hanteringsrekommendationer till socialtjänsten och socialnämnder när det gäller ensamkommande barn, för detta gäller ensamkommande barn. Dessa frågor fördjupas nu i den handbok som Socialstyrelsen snart kommer ut med.

I budgetpropositionen aviserade regeringen ett centrum för kunskap om ensamkommande barn, för detta gäller ensamkommande barn. Frågan kommer att hanteras inom ramen för detta.

Regeringen har meddelat att vi avser att göra barnkonventionen till lag, och det är att stärka barns rättigheter, också flickors.

Jag kommer inom kort att lägga fram en strategi om våld mot kvinnor. En del av den har starkt fokus på hedersrelaterade frågor, där detta också ingår.

Regeringen har redan tidigare aviserat att vi ska se över dessa ganska nya lagstiftningar, som handlar om barnåktenskap, därför att de inte riktigt har fått önskad effekt och för att se vad man ytterligare kan göra. Vi kommer att återkomma om vad direktiven ska innehålla.

Vi har också avsatt medel till information till nyanlända unga om sexuella och reproduktiva rättigheter i Sverige. Jag ingår i ett FN-sammanhang i en styrelse där det handlar om hur våld mot barn ska motverkas. Många gånger är barnåktenskap tyvärr ett sätt att dölja människohandel, och dessutom förekommer mycket våld inom ramen för dem.

Jag tycker att vi har tagit en rad initiativ, men självfallet behöver vi göra mer.

Anf. 19 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, Åsa Regnér, för ditt förtydligande!

Att barnåktenskap finns i andra länder och i deras lagstiftning är allvarligt. Det kan vi inte ändra här i vår riksdag. Däremot kan vi vara tuffa och stå upp för våra och andras barn med ett brett engagemang och samarbete ute i världen. Men här i Sverige kan vi faktiskt göra något, såväl för dem som redan är här som för dem som kommer till Sverige.

Statsrådet Regnér har som utgångspunkt att barn inte ska vara gifta, och hon kommer att följa utvecklingen noga. Då undrar jag vilken utveckling vi pratar om egentligen.

Från augusti förra året och ett halvår framåt har det framkommit att 132 barn som är gifta har kommit till Sverige. De flesta är fortfarande det. Hur stort mörkertalet är vet vi inte, och hur många som kom innan vet vi inte heller. Vi vet heller inte hur många svenska barn som gifts bort varje

år i andra länder. Vi kan se i skolorna att det saknas elever när det är dags att sätta betyg. Barn rycks upp dramatiskt ur sina barnliv och fråntas sina rättigheter för att giftas bort, i Sverige 2016.

Fru talman! Jag ser inte här hur statsrådet menar att dessa barns rättigheter ska stärkas av regeringen. Många barn gifts bort i flyktingläger av rädsla för att de ska bli skadade under flykten. Många har blivit utsatta för sexuella trakasserier och sexuellt våld och gifter sig sedan med förövaren för att undvika stigmatisering. Det blir ju fuffigt, tänker jag, för förövaren, för då kan man som i exempelvis Syrien undvika att bli straffad. Sedan kommer man till Sverige och får kanske fortsätta att leva i äktenskapet.

I många andra länder är mannen normen i familjen. Rapporten *Är du gift?* påvisar att många barn som kommer hit är gifta kvinnor som ofta samhandläggs med familjen, det vill säga mannen, och att det ställs få vidare frågor. Kvinnor som söker skydd får inte individuell prövning i lika stor utsträckning som män. När kvinnan i familjen dessutom är ett barn är risken oerhört stor att hon inte får sina rättigheter som barn tillgodosedda här i Sverige.

Fru talman! Därför tycker jag att det är befogat att återupprepa frågan i min interpellation, för jag upplever att jag inte får riktigt bra svar. Vad gör statsrådet Regnér för att säkerställa att barn i Sverige får hjälp att komma ur äktenskap som skett mot deras vilja?

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! När det gäller flickor som är under 18 år – och pojkar, i de fall det rör sig om det – ska man i dag noga utreda under vilka omständigheter de är gifta – om de är det – hur det har gått till och hur de upplever det hela. Alla former av tvångsäktenskap ska upplösas omedelbart.

I vissa fall har man gjort undantag, till exempel när flickan är 17 år gammal och själv uppger att hon har en stark önskan att få fortsätta att leva med sin man, till exempel när de har gemensamma barn. Det kan man diskutera. Det finns säkert många argument mot att göra det, men det viktiga tycker jag ändå är att man utgår från barnen och talar med dem så att de får uttrycka sina egna önskemål.

Äktenskap är det mest problematiska. När det gäller samboförhållanden förekommer det i Sverige att svenska ungdomar lever som sambor till exempel när de är i 17-årsåldern. Det är inte det vi vänder oss emot, utan det är mot äktenskapet, som är ett bindande kontrakt som man egentligen inte ska ingå före 18 års ålder.

Jag tror att huvudmålet är uppenbart: Vi ska förhindra alla former av barnäktenskap i Sverige, eller i andra länder om man reser dit, och vi ska upplösa de barnäktenskap som är ingångna i andra länder och man sedan har kommit hit.

Vissa undantag har beviljats. Jag tror att många kommuner efterlyser riktlinjer. Vissa kommuner har haft extra många fall, och man har hanterat dem lite olika. Man efterlyser riktlinjer. Jag har fått indikationer på att det kommer att komma något sådant så att kommunerna, som famlar rätt mycket i blindo, får vägledning.

Anf. 21 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi diskuterar barnäktenskap. Vi har hört ministern stå här och säga att hennes utgångspunkt är att barn inte ska vara gifta. Vi har fått

höra från Hillevi Larsson från Socialdemokraterna att målet är att man ska vara restriktiv med barnäktenskap och att huvudregeln ska vara att barn inte ska vara gifta.

Jag tycker att det är fullständigt oacceptabelt med barnäktenskap – fullständigt oacceptabelt. Jag måste säga att jag tycker att det är häpnadsväckande att vi inte får samma tydlighet från Socialdemokraterna.

Ekot lät göra en genomgång för ett par månader sedan där de konstaterade att de hittat uppemot 16 fall där man i framför allt Malmö kommun har placerat minderåriga flickor tillsammans med deras vuxna makar. I ett fall rörde det sig om en 13-åring som hamnade tillsammans med sin 33-åriga make. Det är extremt allvarligt.

Jag tycker att det är upprörande att vi bara får höra ursäkter och lite mindre utläggningar om hur man arbetar för att motverka detta, när man samtidigt inte tar i den riktigt relevanta frågan. Det är inte konstigt att vi har denna ordning, för om man läser lagen är det mycket tydligt: Barnäktenskap är förbjudet i Sverige. Man får inte gifta sig som minderårig i Sverige. Man får inte skicka i väg sin dotter till ett annat land och gifta bort henne där, enligt svensk lag. Men om man kommer som redan gift utan att ha någon tidigare anknytning till Sverige accepterar vi barnäktenskap, enligt svensk lag.

Jag tycker att det är en fullständigt oacceptabelt ordning, och jag har motionerat om att vi ska avveckla den. Den enda klädsamma räddningen för den nästan ursäktande inställningen från Socialdemokraterna i frågan om barnäktenskap vore att ministern nu tydligt säger: Ja, vi ska ta bort denna ventil. Det ska inte få finnas några barnäktenskap i Sverige.

En konkret och rak fråga till ministern är: Är ministern beredd att ta initiativ till att ta bort de ventiler som nu gör att man accepterar barnäktenskap och tillåter att barn systematiskt placeras tillsammans med sina så kallade makar, så som man gör i Hillevi Larssons kommun Malmö där Socialdemokraterna har styrt sedan demokratin infördes?

Anf. 22 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell frågade i sitt första inlägg vad regeringen gör. Då redogjorde jag för det. Sedan sa hon att hon vill veta vad regeringen gör. Sedan säger Fredrik Schulte att han inte vill ha några utläggningar om hur vi arbetar med den här frågan. Ni har rätt att ha helt olika synpunkter på detta, men jag kan ju åter förtydliga vad regeringen gör.

Barn ska inte vara gifta i Sverige; det är regeringens utgångspunkt. Den förra regeringen genomförde bra förändringar på området under 2014. Dock var de inte tillräckligt bra eftersom vi fortfarande har en situation som är svår, framför allt när det kommer nyanlända barn som är gifta. Därför kommer regeringen att se över dessa ganska nya lagstiftningar i ett tidigt skede för att se vad man ytterligare kan göra.

Jag tycker inte att barn ska vara gifta i Sverige, och vi kommer att återkomma med direktiv. Den förra regeringen hade ju själv kunnat ta ytterligare steg under sin tid. Nu gör vi det genom att se över lagstiftningen, och vi kommer alltså att återkomma med direktiv om hur den ska se ut.

Läget är i alla fall så här: När socialtjänsten har ett barn att placera ska socialtjänsten se på detta barn som ett barn. Det ska räknas som ett ensamkommande barn om han eller hon inte har föräldrar eller målsman med sig.

Då ska man göra en utredning enligt socialtjänsten och alla paragrafer i socialtjänstlagen som ger barnet ett starkt skydd. Man ska se detta barn precis som alla andra barn.

Enligt FN förefaller tyvärr barnäktenskapen ha ökat under tryck på migration och krig i EU:s närområde. När ett barn som har blivit bortgift kommer till Sverige måste socialtjänsten hantera detta barn som vilken flicka – som det ju oftast är – som helst och lägga mycket tid på att skapa förtroende hos henne så att hon ska veta att de vuxna som nu finns runt henne vill henne väl. Hon har rätt till ett boende som är det bästa för henne, rätt till frihet och trygghet som alla andra barn som placeras och möjligheter till utbildning och till ett eget liv. Detta är det uppdrag som socialtjänsten har.

Jag försökte i mitt tidigare inlägg redogöra för att Socialstyrelsen stärker rekommendationer när det gäller hanteringen av dessa frågor genom att göra just en handbok, som Hillevi Larsson efterfrågade. Vi förstärker också kunskapen genom ett centrum för ensamkommande barn där denna fråga självklart kommer att ingå. Att barnkonventionen blir lag stärker förstås också flickornas rättigheter. Jag kommer att återkomma med fler förslag i den kommande strategin om våld mot kvinnor när det gäller hedersrelaterat våld.

Länsstyrelsen i Östergötland är i dag det centrum som arbetar på regeringens uppdrag med hedersrelaterade frågor. Där finns också en nationell telefon som man som myndighet eller annan aktör kan ringa till om man vill ha vägledning i frågorna.

Så ja, vi jobbar mycket med det här! Jag kan försäkra er att jag inte tycker att barn ska vara gifta. Därför kommer vi också att se över lagstiftningen från 2014.

Anf. 23 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Det är uppenbart att socialtjänsten ska jobba med frågorna men att det inte blir som man hade tänkt sig. Det var också därför jag frågade hur statsrådet skulle säkerställa att barn i Sverige får hjälp att komma ur äktenskap som har ingåtts mot deras vilja.

Det är uppenbart att det inte fungerar. Det ser vi dels genom rapporter, dels genom vad vi kan läsa i medier runt om i Sverige. Vi kan också läsa att de 132 barn som finns med i rapporten är spridda över 80 kommuner, vilket gör att det är svårt för kommunerna att ha den kompetens som behövs för att kunna säkerställa att barnen får den hjälp och det stöd som de har rätt till.

Riksdagens utredningstjänst har inte kunnat hitta ett endaste fall under föregående år där ett barn har blivit omhändertaget med stöd av lagen om omhändertagande av unga. Rapporten visar också att Migrationsverket inte har orosanmält alla barn vidare till socialtjänsten och att socialtjänsten när man har fått en orosmälan sedan inte har gjort så mycket åt den.

Frågan är återigen: Hur säkerställer man att det blir som man hade tänkt sig? Det är klart att kommuner behöver riktlinjer, men man måste också säkerställa att det blir som man har tänkt sig.

Jag tycker inte heller att barn ska vara gifta. Där är vi överens, och det är skönt. Men barnäktenskapen i Sverige ökar, och därför är frågan: Är statsrådet beredd att förbjuda barnäktenskap helt, det vill säga att inte heller de som kommer hit ska fortsätta att vara gifta?

Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag tycker att Alexandra Anstrells avslutningsord är någonting som ministern verkligen måste svara på. Därför kommer jag att upprepa Alexandra Anstrells fråga: Är ministern beredd att göra det som verkligen krävs för att förbjuda barnäktenskap, nämligen att helt ta bort möjligheterna för minderåriga att vara gifta här i Sverige?

Jag tycker att de insatser som ministern har talat om här i talarstolen är jättebra. Jag vill inte på något sätt förringa dem. Men det som gör mig upprörd är att ministern står och håller långa utläggningar om det hon gör men struntar i att ta tag i det hon verkligen borde ta tag i, nämligen att ta bort den ventil som finns i lagstiftningen som gör det möjligt för minderåriga som kommer hit som flyktingar att fortsätta att vara gifta.

Den signal ni sänder ut till unga flickor som har blivit bortgifta i sina hemländer och som har flytt i hopp om att få en ljusare framtid och frihet här i Sverige är att ni välkomnar dem med att de får fortsätta att leva i det förtryck som de tog med sig från hemländerna. Det är fullständigt oacceptabelt. Jag måste säga att det är häpnadsväckande att ministern inte kan ge ett rakt svar utan kommer med ursäkter. Hon säger att det är svårt när det kommer nyanlända som är gifta och att vi kan se vad vi kan göra.

Det här borde vara glasklart. Det borde vara den enklaste frågan i världen. Det är bara att ta bort undantaget i lagstiftningen. Vi borde ha gjort det i alliansregeringen. Vi borde ha gjort det när vi skärpte lagen och förbjöd barnäktenskap. Men vi förutsåg inte problemet, för det var inte något problem som man talade om i den svenska politiska debatten och inget problem som förekom. Det är någonting som har kommit i och med de enorma flyktingströmmar som har kommit de senaste åren.

Nu har vi det konkreta problemet på bordet, och det är häpnadsväckande att ministern inte kan ge ett tydligt svar om att hon tänker göra någonting åt det.

Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Då får jag säga att det gläder mig att Fredrik Schulte har uppmärksammat de här frågorna nu. Vi som har jobbat med sexuella och reproduktiva rättigheter sedan 1994 och 1995 och på de stora internationella konferenserna visste att de fanns.

Därför säger jag detta: Vi har ett arbetssätt i Sverige. Om vi vill förändra lagstiftning utreder vi frågan och ser på olika konsekvenser av den. Det kommer vi att göra även i det här sammanhanget, och vi har redan aviserat att vi ska göra en översyn av lagstiftningen. Jag vill inte att barn ska vara gifta i Sverige. Jag tror att jag har sagt det fem gånger, och jag säger det för att jag verkligen tycker det.

Migrationsverket har gjort rapporten med en självkritisk hållning. Man tog ett eget initiativ, och man ville veta hur man själv behandlar de här frågorna. Jag utgår från att man tar tag i frågor som handlar om att orosmäla alla gånger när det ska göras och att man verkligen ser de här barnen som ensamkommande barn. Jag är själv ansvarig för socialtjänsten, och inom ramen för detta har jag ofta samtal med kommuner och socialtjänst och den sociala barn- och ungdomsvården. Jag vet att de tar frågorna på stort allvar och att de verkligen står på flickornas sida.

De har haft en mycket tuff situation. Hade den tidigare borgerliga regeringen stärkt den sociala barn- och ungdomsvården, vilket en oerhörd

mängd rapporter efterfrågade även under er tid, hade man kanske haft ännu bättre förutsättningar att verkligen ge varje barn det individuella stöd som det har rätt till enligt socialtjänstlagen.

Jag jobbar hårt med de här frågorna, och det kommer jag att fortsätta göra. Jag vill inte att barn i Sverige ska vara gifta, och jag vill att jämställdheten ska omfatta alla.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:776 om EU-kommissionens förslag om förenklingar av momsdirektivet

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig vilket av de två alternativa sätten att utforma skattesatserna på momsområdet som presenteras av EU-kommissionen i handlingsplanen för moms som jag föredrar.

EU-kommissionen presenterade en handlingsplan för moms i april 2016. Handlingsplanen utgör en sammanfattande presentation av EU-kommissionens framtida arbete på momsområdet. Handlingsplanen innehåller inga konkreta förslag. Avsikten är att EU-kommissionen ska presentera konkreta förslag i slutet av 2016 och under 2017.

Ett av de områden som nämns i handlingsplanen är skattesatserna, och EU-kommissionen nämner två alternativ för hur skattesatserna skulle kunna vara utformade i framtiden. Det ena alternativet innebär att förteckningen över de varor och tjänster som det är tillåtet att tillämpa en reducerad skattesats på moderniseras och utökas. Utgångspunkten för det andra alternativet är att medlemsländerna helt ska få välja vilka varor och tjänster som kan beskattas med en lägre skattesats.

Vi väntar nu på att EU-kommissionen ska presentera det förslag som handlar om skattesatserna. Det är i nuläget inte känt vad EU-kommissionen kommer att föreslå. Så snart som de presenterat sitt konkreta förslag kommer regeringen att ta ställning till det.

Anf. 27 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! EU har ett mycket komplicerat regelverk för moms. Orsaken till det är att när man började titta på momsfrågorna i EU kom man fram till att man skulle försöka ordna regelverket på så sätt att om en vara eller tjänst produceras i ett land men säljs i ett annat ska momsens betalas i det första landet.

Det här har man sedan successivt ändrat därför att det har skapat problem med skattekonkurrens. Ett konkret exempel på det är Apple. De har placerat sitt huvudkontor i Luxemburg därför att det är låg moms där. På så sätt har de tidigare kunnat betala låg moms och ändå sälja sina digitala produkter runt om i hela Europa.

Av flera ytterligare skäl har man övergått till principen att moms ska betalas i det land där en vara eller tjänst säljs. Det gör att mycket av det enorma regelverk som har omgärdat EU:s regler kring moms inte längre behövs. Det här regelverket har syftat till att försöka minska möjligheterna till skattekonkurrens, alltså att länder tävlar genom att ha så låg moms som möjligt för att locka företag att förlägga sin verksamhet dit.

Nu när det här inte behövs längre har EU-kommissionen tagit fram två olika förslag på hur man ska hantera detta. Det ena är att man förenklar regelverket och det andra att man i princip tar bort det helt och hållet.

Fru talman! Jag tycker att det är ganska självklart hur man borde agera i det här läget, och det är att regelverket tas bort helt och hållet och att man fullständigt återger medlemsstaterna rätten att själva styra momssatserna. Om det inte längre finns ett behov av att lösa ett problem gemensamt i EU är det självklart att frågan ska ligga här i riksdagen och vara en medlemsstatsfråga. Det är ganska svårt att se vad som skulle vara argumentet för att inte tillämpa den principen.

Jag tycker att det blir lite rörigt när det gäller hur regeringen förhåller sig till den här typen av frågor. I den allmänna debatten vill finansministern och statsministern säga: Vi vill inte skicka mer makt än nödvändigt till EU. Samtidigt är den stora paradfrågan för Stefan Löfven, statsminister nu, att vi ska upprätta en så kallad social pelare och skicka mer makt ned till Bryssel för beslut i en rad frågor som vi i dag beslutar om på nationalstatsnivå.

När det gäller frågan om momsens kan finansministern inte ge ett tydligt besked om var hon står. Vi lever i en tid då det finns ganska stark kritik mot globalisering och internationellt samarbete. Som alla vet hölls brexitomröstningen precis före sommaren, och vi har en växande rörelse inom Europa som ifrågasätter värdet av den europeiska unionen. Jag tycker att den europeiska unionen är viktig, men det är också viktigt att man ser till att inte ge onödigt mycket makt till Bryssel, dels av principiella skäl, för att det är fel, dels för att det skulle göda krafter som helt vill åsidosätta internationellt samarbete.

Jag skulle vilja ha ett tydligt besked från finansministern om att hon, nu när hon har chansen, tydligt verkar för att återföra makt till medlemsstaterna. Det kan hon nu göra i den här konkreta frågan.

Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När man lyssnar på Fredrik Schulte låter det som att han tror att momssystemet redan i dag bygger på det som man kallar destinationslandsprincipen, det vill säga att momsens betalas i det land som köparen befinner sig i. Men så är inte fallet, och tror han det är det en missuppfattning. Det är inte så i dag, och det är tveksamt om sådana regler kommer att bli verklighet och i så fall när. Det gör att den här frågan är betydligt mer komplicerad än den framstår som när Fredrik Schulte bygger sitt resonemang på att destinationslandsprincipen redan råder.

Att lämna över hela beslutsfattandet till medlemsstaterna har en rad komplikationer som Fredrik Schulte inte tar hänsyn till, givet att han utgår från att det är en annan princip som gäller för beskattning än vad som de facto gäller.

Anf. 29 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det här är en ganska typisk debattstil från finansministerns sida. Hon tar en liten detalj i resonemanget och förstorar upp och misstolkar den. På så sätt undviker hon att svara på den egentliga frågan.

Jag är mycket väl medveten om att vi inte har ett fullt utvecklat system med destinationslandsprincipen, men vi är på väg i den riktningen. Det är tydligt att EU-kommissionen vill dit och att de flesta medlemsstaterna vill

gå i den riktningen. Med den riktningen följer också en enkel princip om att det blir lättare att återföra mer beslutandemakt till medlemsstaterna.

Nu handlar det inte om någonting som jag bara hittar på här, utan nu handlar det om två konkreta förslag från EU-kommissionen. Båda de konkreta förslagen från EU-kommissionen är genomförbara. I annat fall hade inte EU-kommissionen presenterat dem. De är genomförbara. Vissa medlemsstater har markerat att de föredrar det ena förslaget och andra har markerat att de föredrar det andra.

Jag tycker att det vore bra om Sverige tydligt ställde sig på den sida av den här debatten som tydligt vill återföra makt till medlemsstaterna. Men finansministern vill tjafsas om historiska detaljer i stället för att verkligen svara på frågan vad hon vill.

Det här har blivit ganska symtomatiskt för hur regeringen förhåller sig till EU-frågor. Stefan Löfven står i talarstolen och säger: Nu ska vi inte ha några fördragsändringar; vi ska inte flytta mer makt till EU. Men sedan är den enda fråga han egentligen driver i EU att flytta mer makt dit i och med den sociala pelaren.

I valrörelsen inför Europaparlamentsvalet satt Magdalena Andersson i debattstudion i tv och sa att hon inte var för någon EU-skatt. Men i Socialdemokraternas handlingsprogram står det att de vill ha en EU-skatt.

Socialdemokraterna har en märklig relation till EU. De säger en sak. Sedan gör de någonting annat. Och när man försöker ställa dem mot vägen är de inte intresserade av att svara på frågan.

Jag ställer nu en mycket rak fråga till Magdalena Andersson. Nu har vi chansen att återföra mer makt till medlemsstaterna, till Sverige, till Sveriges riksdag, från EU. Tänker du ta den chansen eller inte?

Anf. 30 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Tack, Magdalena Andersson och Fredrik Schulte, för debatten än så länge!

Historien om momsplikten och hur den utvecklats i EU de senaste åren har blivit en ganska lång och mödosam följetong för många svenska företag. Man upplever att det har blivit oerhört krångligt att i en utvecklad, digitaliserad värld göra affärer på en inre marknad. Hot om dubbelbeskattning och underliga, svåra och krångliga regler har tyvärr bidragit till att kraftigt hämma företagsklimatet och utvecklingen av en annars snabbt växande bransch. Den skulle kunna explodera och fortsätta utveckla svenskt näringsliv. Det är dessutom en bransch där Sverige råkar ligga i framkant och har möjlighet att få ett försprång internationellt.

Mycket har hänt på sistone. Förändringen av momsprinciperna har bidragit till att göra det enklare för exempelvis appföretag att sälja sina produkter och beskattas på ett rimligt sätt. Det gör det förståeligt och rättvist och gör så att svenska företag kan konkurrera med företag i andra länder. Sverige kan därmed vara ett attraktivt land att stanna kvar och bedriva sin verksamhet i, trots att Storbritannien lockar med mer attraktiva skatteregler eller att Estland lockar med kompetent personal, till exempel kodare, programmerare och allt annat.

Frågan om momsplikten och hur detta system ska se ut i framtiden är mycket stor och borde väcka ganska stort intresse.

Fredrik Schulte har en ganska spetsig formulering i sin frågeställning. Men när vi nu har chansen att diskutera det här i salen vill jag passa på att

fråga finansministern hur hon ser på frågan framöver. Jag förstår att hon vill vara tydlig med att EU-kommissionen inte har landat i något färdigt förslag som man kan ta ställning till än. Men vilken riktning ser hon framöver? Vilka bärande principer vill den svenska regeringen se framöver?

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte säger att destinationslandsprincipen är en liten detalj i det som vi diskuterar. Så är det inte alls. Interpellationen är ju ställd utifrån den principen, nämligen att de här reglerna inte längre behövs på EU-nivå när destinationslandsprincipen gäller. Jag försöker stilla påpeka att destinationslandsprincipen inte är införd och att det är oklart om och när den kommer att införas fullt ut. Grunden för frågan ser alltså något annorlunda ut än vad som framgår när man lyssnar på Fredrik Schulte.

Det är också viktigt att påpeka att EU-kommissionen inte har lämnat något konkret förslag som ländernas regeringar ska ta ställning till. Det kommer att komma i slutet av 2016 eller i början av 2017.

I vilken utsträckning det ska vara upp till länderna att bestämma vilka varor och tjänster man ska ha nedsatt moms på och inte beror till stor del på hur destinationslandsprincipen genomförs. Om man inte har en destinationslandsprincip, om man gör det fritt för länder att själva bestämma vilka varor som ska ha nedsatt moms, riskerar vi att få en skattekonkurrens mellan länderna. Ett sådant scenario är en tydlig nackdel.

Det är också viktigt att påminna om det som Erik Bengtzboe säger, nämligen att moms är krångligt. Om länderna fritt skulle få bestämma på vilka varor man ska ha nedsatt moms skulle momssystemet bli än krångligare.

Det vore bra om Moderaterna pratade ihop sig, så att de har samma syn på om man ska öka eller minska krånglet i EU.

Anf. 32 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi är väldigt överens i Moderaterna. Vi tycker inte att man ska skicka mer makt till EU. Om det finns exempel på att man kan återföra beslutandemakt från EU till medlemsstaterna ska man göra det, när det inte längre finns behov av att fatta beslut gemensamt på EU-nivå. Liknande förhållningssätt hör vi inte från Socialdemokraterna.

Jag upprepar än en gång att EU-kommissionen har sagt att de är öppna för att ta ett ännu större steg än många egentligen hade förväntat sig och säga att det ska vara helt upp till medlemsstaterna själva att sätta sina momssatser.

Det är i det skedet, när EU-kommissionen säger det och samtidigt lägger fram att ett alternativ skulle vara att vi luckrar upp regelverket men ändå har kvar det i grunden, som Sverige ska gå in och försöka påverka. Då ska vi inte luta oss tillbaka och säga att vi avvaktar och ser vilken slutgiltig produkt EU-kommissionen landar i. I det skedet ska Sverige gå in och driva en tydlig linje. Och den linjen bör vara att vi ska återföra mer beslutandemakt till medlemsstaterna, när det inte längre finns behov av att fatta gemensamma beslut på EU-nivå.

När vi tittar på hur statsministern och finansministern agerar i EU-nämnden och nere i Bryssel är det tydligt att de talar med kluven tunga. De säger att de värnar om det nationella självbestämmandet, men de agerar i många lägen på ett direkt motsatt sätt. Det här är ett sådant exempel. Den

sociala pelaren, genom vilken Stefan Löfven vill flytta mer makt till EU, är ett annat.

Anf. 33 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Jag vill tacka Magdalena Andersson för svaret.

Visst är moms krångligt. Det kan om inte annat många företagare vittna om. Det borde vara en tydlig signal till finansministern om att det också finns anledning att se över hur de systemen fungerar på ett nationellt plan.

Moms och regelverket för internationell moms och för hur man handlar mellan EU-länder är krångligt, liksom beskattningen utifrån var företag väljer att placera sin verksamhet versus var man har sina anställda versus var man säljer sina produkter. Detta är dock ingen ursäkt för att ducka i frågan. Detta är svårt, men det betyder inte att regeringen kan unna sig lyxen att inte ha någon uppfattning.

På grund av utvecklingen under det senaste året när det gäller momsfrågan i EU har vi nu möjlighet att återföra momsfrågan till Sveriges riksdag. Det är tydligt vilken linje Moderaterna önskar, nämligen mer bestämmande i riksdagen och mindre bestämmande i EU. Man ska återföra makt över dessa frågor till medlemsländerna och minimera EU-bestämmandet till just det som är gränsöverskridande och där det är nödvändigt.

Det vore klädsamt och önskvärt att kunna ha en konstruktiv dialog om det här i Sverige. Men det kräver att regeringen är villig att delta, att regeringen är villig att visa sina kort och att avslöja vilka intentioner och vilken vilja man har.

Min fråga kvarstår. Vilken inriktning vill finansministern och regeringen se? Jag förstår att det inte finns något färdigt på bordet att ta ställning till. Då är det desto större anledning att ge sig in i debatten och peka i vilken riktning EU ska gå, i stället för att passivt invänta svaren från andra länder.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När det finns ett förslag från kommissionen kommer den svenska regeringen att ta fram en ståndpunkt som vi sedan kommer att förankra i Sveriges riksdag, precis som vi förankrar alla våra ståndpunkter.

Jag vill särskilt för Fredrik Schulte påpeka att de ståndpunkter som jag för fram i Bryssel är förankrade i EU-nämnden. I EU-nämnden har regeringen samarbetat med bland andra Moderaterna när det gäller i princip allt det som jag har fört fram i EU, på samma sätt som den tidigare moderatledda regeringen samarbetade med Socialdemokraterna. När man lyssnade på Fredrik Schulte var det lätt att tro något annat.

Ja, moms är krångligt. Regeringen har aviserat en utredning av den svenska momsstiftningen, just för att se över den samlade momsstiftningen och för att förenkla regelverket i Sverige.

Det går dock inte att säga annat än att det skulle öka krånglet i moms-systemet om man skulle gå i den riktning som Fredrik Schulte och Erik Bengtzboe föreslår. Om alla länder själva får bestämma exakt på vilka varor och tjänster man vill ha nedsatt momssats kommer moms-systemet i EU att bli betydligt krångligare.

Det är lite svårt att hantera Moderaternas synpunkter. De vill ha enklare moms-system i EU samtidigt som de vill föra över beslutanderätten till

medlemsstaterna. Dessa ståndpunkter hänger inte ihop. De är inte förenliga med varandra.

När det gäller om man ska ha regler på EU-nivå eller på nationell nivå är det viktigt att vara tydlig med att det finns både för- och nackdelar med dessa två alternativ. I vilken utsträckning som det över huvud taget är möjligt att ha regler på nationell nivå bygger på i vilken utsträckning som destinationslandsprincipen gäller. Det är viktigt att ha med sig när man diskuterar detta utifrån det konkreta förslag som kommissionen kommer att lägga fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:777 och 778 om ränteavdragen och återinförande av förmögenhetsskatt

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag och regeringen överväger att återinföra förmögenhetsskatten och om vi överväger en reduktion av ränteavdragen.

Svaret är att vi inte har några sådana förslag.

Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Nu hörde vi precis finansministern säga: Vi har inga sådana förslag. Detta är en väldigt intressant formulering. Varför? Jo, därför att den är en del av ett mönster för hur finansministern brukar argumentera.

Före valet sa finansministern att hon inte hade några förslag om att höja bensinskatten – nej, förlåt, hon sa att hon inte skulle höja bensinskatten. När hon kom i regeringsställning sa hon: Vi har inga förslag om att höja bensinskatten. Och när det har gått ytterligare ett par månader höjer hon bensinskatten.

Överskottsmålet: Före valet kritiserade finansministern Anders Borg för att han – enligt hennes uppfattning – inte följde överskottsmålet. När hon själv blev finansminister sa hon: Nej, jag har inga konkreta förslag på att avveckla överskottsmålet. Sedan går det några månader, och så avvecklar hon överskottsmålet.

RUT och ROT: Före valet sa hon: Jag tänker inte röra RUT och ROT. Sedan blev hon finansminister, och då sa hon: Jag har inga förslag på att röra RUT och ROT. Så går det ett halvår, och sedan kommer det förslag om att tydligt nagga RUT och ROT i kanten.

Hon sa före valet att hon inte skulle höja skatten för vanligt folk som jobbar. Sedan blev hon finansminister och det gick några månader. Så använder hon sig av formuleringen: Jag har inga förslag om att höja skatten för vanligt folk som jobbar. Ytterligare några månader senare kommer hon fram med förslag om att höja skatten för vanligt folk som jobbar.

När finansministern säger att hon inte har några förslag om någonting ska man ta det med en stor nypa salt. Vi kan konstatera att Socialdemokraterna har lite svårt att föra en politik som ligger i linje med vad de säger före valet.

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Nu vet vi att Vänsterpartiet har varit drivande både för att införa förmögenhetsskatt och för att reducera ränteavdragen inför budgetförhandlingarna.

För ett halvår sedan var det en miljöpartistisk minister som sa att man borde ta bort ränteavdragen. I medierna har det kommit fram uppgifter om att Magdalena Andersson själv har försökt att ta initiativ till att avveckla ränteavdragen.

När Magdalena Andersson säger att hon inte har några konkreta förslag innebär det med all sannolikhet att vi kommer att få se konkreta förslag på att reducera ränteavdragen eller att återinföra förmögenhetsskatten inför budgeten för 2018.

Det som också är oroväckande är att den här socialdemokratiska regeringen – olikt tidigare socialdemokratiska regeringar – inte är intresserad av att förbättra villkoren för att bedriva näringsverksamhet, driva företag och arbeta här i Sverige.

Alla från Ingvar Carlsson och Göran Persson till Thomas Östros hade, vid sidan av det som är kärnan i den socialdemokratiska politiken, också förslag om att förbättra svensk ekonomi. Göran Persson sänkte skatten nästan lika mycket som Anders Borg gjorde. Han tog bort arvs- och gåvoskatten.

Den här socialdemokratiska regeringen är bara intresserad av att höja skatterna, bara intresserad av att försvåra och försämra förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet och för att jobba i det här landet.

Att finansministern inte kan ge besked där hon tydligt tar avstånd från att ta bort ränteavdragen och från att återinföra förmögenhetsskatten är oroväckande inför framtiden.

Anf. 37 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Det här är ju en berättigad fråga med anledning av att S-MP-regeringen är extremt beroende av Vänsterpartiet. Vänsterpartiet är, som sagt, de gamla kommunisterna. Vad jag vet drar sig inte ett vänsterparti från att höja skatten för vanligt folk. Alla vet att man vill återinföra förmögenhetsskatten.

När Socialdemokraterna, Vänstern eller Miljöpartiet pratar om höjda skatter låter det som att det inte skulle drabba vanligt folk. Om man skulle återinföra förmögenhetsskatten med de gamla reglerna skulle en stor del av Sveriges befolkning få betala förmögenhetsskatt.

I själva verket tror man att det är de rika och förmögna som skulle betala förmögenhetsskatt. Men man kan dra paralleller till den statliga skatten. Enligt min mening bör inte breda inkomstgrupper betala statlig skatt. Det ska ju de som tjänar väldigt mycket pengar göra, men så är det inte. I dag är det många breda inkomstgrupper som betalar statlig skatt, till exempel barnmorskor, gymnasielärare och gruvarbetare.

Jag tycker att frågan är berättigad med anledning av att regeringen söker stöd hos kommunisterna som gärna vill återinföra den här förmögenhetsskatten som skulle vara så skadlig för Sverige.

Varför skulle förmögenhetsskatten vara skadlig för Sverige? Jo, till att börja med skulle de som är rika och förmögna säkert komma på ett bra sätt att slippa betala förmögenhetsskatt medan vi vanliga löntagare – som sitter på en förmögenhet som ligger fast i ett hus eller en lägenhet – enligt de gamla reglerna skulle få betala någon procent på belopp över 1,5 miljoner.

Det är klart att det skulle skada viljan att investera för att skapa nya jobb i Sverige.

Frågan är alltså berättigad, och det här var nog det kortaste svaret som jag någonsin sett i en interpellationsdebatt. Nej, man förväntas inte införa förmögenhetsskatt, men jag skulle gärna vilja ha en garanti från finansministern om att man inte planerar att införa förmögenhetsskatten.

Tänk om Vänsterpartiet skulle sätta hårt mot hårt och säga: Den här frågan är så himla viktig för oss att vi inte kommer att stödja regeringens budget om ni inte återinför förmögenhetsskatten. Det skulle vara intressant att höra hur finansministern då skulle resonera. Skulle makten vara viktigare än just den här frågan?

Jag är väldigt bekymrad för Sveriges framtid som det ser ut nu. Det blir dyrare att arbeta, och det skulle vara droppen att införa förmögenhetsskatt som inte drabbar de rika och förmögna utan skulle drabba stora delar av Sveriges befolkning.

Anf. 38 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Det här med förmögenhetsskatten är en ganska intressant fråga. Jag har arbetat som jurist inom banksektorn med skattefrågor. Jag vet att Magdalena Andersson är väl insatt på skatteområdet med tanke på hennes tidigare uppdrag. Hon vet därför lika väl som jag att förmögenhetsskatten – precis som Erik Andersson nyss berörde – inte drabbade de förmögna, utan den drabbade fastighetsägare och vanliga villaägare.

De som hade mycket pengar och råd att köpa konsult hjälp, som jag själv sålde som bankanställd, hade inga som helst problem med att slippa förmögenhetsskatt. Dessutom var det många som använde illegala metoder för att gömma pengar i andra länder.

Det var bland annat därför Alliansen lade mycket energi på att få till stånd dubbelbeskattningsavtal med andra länder samtidigt som vi tog bort förmögenhetsskatten. Jag tror att vi träffade mellan 40 och 50 sådana avtal under Alliansens åtta år. Vi fick en väldigt bra insyn.

Vi såg effekten när vi tog bort förmögenhetsskatten. Pengarna återvände till Sverige och kunde investeras här i stället för att gömmas på konton utomlands. Det tycker jag var en väldigt bra effekt för det svenska näringslivet och investeringsklimatet.

Jag är precis lika orolig som Fredrik Schulte och Erik Andersson. Före valet hette det att Socialdemokraterna ville införa en skatt på förmögna. Det skulle inte vara en förmögenhetsskatt utan en skatt på förmögna. Ingen fick riktigt något grepp om vad de egentligen menade med ”skatt på förmögna”. Det presenterades i medierna och ibland av socialdemokrater lokalt som att man skulle återinföra förmögenhetsskatten, men man kallade det för något annat för att förvillade lite grann.

Jag instämmer i Erik Anderssons fråga till finansministern. Även jag vill ha en beskrivning från finansministern av vad hon och hennes parti egentligen menar med skatt på förmögna. Är det en ny förmögenhetsskatt eller är det något annat?

Jag skulle också vilja ha en garanti från finansministern att det under inga omständigheter införs någon form av förmögenhetsskatt under denna mandatperiod. Kan vi få en sådan garanti i dag vore det utmärkt.

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När man lyssnar på framför allt Fredrik Schulte kan man få intryck av att regeringens politik har skadat svensk ekonomi. Precis som konstaterats har jag bland annat höjt en hel del skatter. Det beror på att den moderatledda regeringen lämnade efter sig de största underskotten sedan budgetsaneringen. Den nuvarande regeringen blev då tvungen att föra en ansvarsfull ekonomisk politik för att beta av dessa underskott. Det har vi också gjort, och det uppmärksammas nu alltmer internationellt vilken framgångsrik ekonomisk politik den här regeringen har drivit.

Fredrik Schulte säger att vi måste förbättra svensk ekonomi. I går fick vi en internationell studie som visar att Sverige har hoppat upp tre placeringar i rankningen över konkurrenskraftiga länder. Vi hade hoppat upp allra mest när det gäller den ekonomiska politiken, där vi kom 20 placeringar längre upp. Och i dag fick vi IMF:s uttalande om läget i svensk ekonomi. De ger regeringen ett stort erkännande för att den för en väl balanserad och väl avvägd finanspolitik i detta läge.

Moderaterna säger att vi är beroende av Vänsterpartiet. De borgerliga partierna var väldigt tydliga med att de krävde ett budgetsamarbete med Vänsterpartiet för att släppa igenom regeringens budget i riksdagen. Har man ändrat uppfattning i frågan är det naturligtvis ett välkommet besked. Jag ser fram emot det.

Flera av debattörerna tar upp det faktum att gränsen för när man börjar betala statlig inkomstskatt inte skrivs upp på det sätt man gjorde tidigare. Det ligger ju en automatisk skattesänkning i systemet, och vi bromsar denna skattesänkning lite.

Min fråga till Moderaterna blir då naturligtvis huruvida de avser att återställa den förändring som vi gjorde förra året. Tänker man lägga pengar på det i budgeten? Och avser man att ta bort den avtrappning av jobbskatteavdraget som vi föreslog förra året? Om detta kommer i Moderaternas budgetmotion vore det bra att få besked om det. Det vore klargörande i den här debatten.

Vad gäller ränteavdragen förde flera partier fram dem i de bostadspolitiska samtalen. Man tyckte att det skulle vara väl avvägt att göra en förändring av ränteavdragen, men vi nådde ingen uppgörelse i samtalen och därmed är frågan för närvarande inte aktuell.

Förmögenhetsskatten är inget som Socialdemokraterna har gått till val på. Jag ser också många negativa effekter med förmögenhetsskatten. Jag tycker själv att det finns ett problem med att ta ut skatten av mindre företag. Det är svårt för Skatteverket att veta om företagen samlar privat förmögenhet eller om de samlar för att göra en investering, och detta är försvårande omständigheter för förmögenhetsskatten.

Jan Ericson tar också upp det faktum att förmögenhetsskatt inte alltid betalades och att en del försökte gömma pengarna på utländska konton. Det är något som den moderata riksdagsgruppen har väldigt djup insikt i. (forts. § 13)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 12 Frågestund

Frågestund

Anf. 40 TALMANNEN:

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjäns-teutövning.

Härmed vill jag hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Isabella Lövin, statsrådet Anna Johansson, statsrådet Gabriel Wikström och statsrådet Peter Eriksson. Statsrådet Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Jobbskatteavdragens sysselsättningseffekt

Anf. 41 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till Isabella Lövin.

Statsministern och finansministern har sagt att jobbskatteavdragen har varit verkningsslösa. Enligt Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och samtliga ekonometriska studier som har gjorts över jobbskatteavdragets effekter rör det sig om en minskning av jämviktsarbetslösheten med åtminstone 180 000 personer. Det var också en minskning av den faktiska arbetslösheten och en ökning av sysselsättningen trots att vi hade den värsta globala ekonomiska krisen sedan andra världskriget i form av finanskrisen.

Jag skulle vilja ha ett svar från Isabella Lövin om det är regeringens officiella linje att jobbskatteavdraget inte har haft en positiv sysselsättningseffekt. Om det är fallet: Med stöd av vilka fakta gör regeringen sådana uttalanden?

Anf. 42 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Vi kan konstatera att sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten sjunkit till en nivå under 7 procent. Den naglade sig fast på 8 procent under hela alliansregeringens åtta år vid makten. Vi har nu den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Det är 120 000 fler människor i arbete sedan vi tillträdde.

Alla de jobbskatteavdrag som den borgerliga regeringen genomförde tog bort 140 miljarder om året från investeringar i välfärden, från infrastrukturinvesteringar och inte minst från miljöinvesteringar. Sedan den nuvarande regeringen har börjat investera i ett samhällsbygge igen visar det väldigt tydliga effekter också på sysselsättningen.

Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Nu borde vice statsministern lära sig skillnaden mellan högkonjunktur och lågkonjunktur. Nu befinner vi oss i en högkonjunktur, och då minskar arbetslösheten. Under en väldigt lång tid hade vi en väldigt

långvarig lågkonjunktur i Sverige, och då hade vi också en sämre utveckling.

Jag noterar att statsrådet inte svarar på frågan. Frågan var: Regeringen påstår i strid mot alla fakta och all expertis att jobbskatteavdraget inte har haft någon positiv effekt. Vad har statsrådet för stöd för det påståendet?

Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är klart att det finns en ideologisk skillnad i grundsynen på hur man bygger välfärd. Den här regeringen satsar på massiva investeringar i bostadsbyggande, i infrastruktur och i välfärden, inte minst genom de 10 välfärds miljarder som vi ger till kommunerna.

Vi ser att ungdomsarbetslösheten nu är lägre än vad den har varit på 13 år. Där är Sverige bland de bästa EU-länderna och bättre än USA. Det är också en effekt av den politik som bedrivs.

Fikru Maru

Anf. 45 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tänker ställa min fråga till statsrådet Isabella Lövin. Det gäller ett fall som hon känner väl till.

Det gäller den i Etiopien fängslade svenske hjärtläkaren Fikru Maru. Han har suttit i tre år utan att ha fått en dom. I dag säger Tidningarnas Telegrambyrå att han har fått en dom. Riktigt vad den innebär har jag ännu inte kunnat få klarhet i. Hans hälsotillstånd är sådant att om han inte får vård inom några dagar finns en stor risk att hans liv är utom räddning.

Han har hamnat i en politisk vendetta i Etiopien där olika ministrar angriper varandra. Han har startat det svenska sjukhuset där borta för hjärtpatienter. Tyvärr ligger nästan all den verksamheten nere nu på grund av att han är fängslad.

Min fråga till statsrådet är: Vad avser statsrådet att göra för att han inom kort ska kunna komma till Sverige för den vård han behöver?

Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Désirée Pethrus, för frågan!

Detta är en fråga som vi har en gemensam stor oro för. Det gäller hälsotillståndet och den ohållbara situationen för läkaren Fikru Maru, som suttit fängslad under oklara förhållanden under så lång tid. Utrikesministern har personligen engagerat sig i fallet och har haft en väldigt nära och frekvent kontakt med etiopiska regeringen om den här frågan och hållit sig informerad om frågan.

Den svenska ambassaden och det svenska konsulatet står till all tjänst för att hjälpa anhöriga och ge rättshjälp och så vidare till Fikru Maru för att saken ska underlättas så mycket som möjligt för hans del och för de anhörigas del. Vi är naturligtvis behjälpliga på alla sätt också för att se till att han ska få den sjukvård han behöver.

Anf. 47 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack för svaret! Det kanske inte riktigt lugnar mig eller familjen, som är väldigt oroliga i närtid. Man talar i varje fall i medierna

om att det handlar om några dagar som hans hälsa kanske klarar sig. Om han inte får rätt vård kan han avlida.

Det är en svensk hjärtläkare som är väl erkänd i Sverige som sitter fängslad i Etiopien. Carl Bildt besökte de tidigare fångna svenska journalister. Vad gör regeringen?

Prot. 2016/17:11
29 september

Frågestund

Anf. 48 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! UD har arbetat mycket intensivt med frågan ända sedan fallet aktualiserades. Det har funnits mycket täta kontakter från UD:s sida både härifrån Stockholm och från ambassaden i Addis Abeba.

Precis som vi gör i alla sådana här ärenden försöker vi på alla sätt både publikt och under hand underlätta så att svenska medborgare ska behandlas på ett rättssäkert och bra sätt.

Kilometerskatten och arbetslöshetsmålet

Anf. 49 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Min fråga går till infrastrukturminister Anna Johansson.

I regeringens budgetproposition säger regeringen att både en flygskatt och en kilometerskatt kommer att införas. Regeringen nöjer sig alltså inte med att bara höja skatterna för vanliga löntagare utan vill nu också att transporter beskattas.

Herr talman! Detta är det sämsta av två världar, Socialdemokraternas iver att beskatta vanliga löntagare och Miljöpartiets vilja att straffbeskatta allt som rör sig. Regeringen verkar ha glömt bort att jobb främst på landsbygden är beroende av billiga och fungerande transporter. Just kilometerskatten slår mot landets 63 000 lastbilschaufförer.

Min fråga till ministern är därför: På vilket sätt bidrar kilometerskatten till att nå regeringens mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020?

Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Jessica Rosencrantz!

Alldeles före sommaren presenterade en enig miljömålsberedning med ett brett stöd från höger till vänster sina förslag om hur vi ska ställa om Sverige till ett fossilfritt samhälle. Transportsektorn är där en väldigt viktig sektor.

Det innebär att vi naturligtvis behöver göra investeringar i infrastruktur, men vi behöver också andra styrmedel för att långsiktigt minska transportsektorns utsläpp av klimatgaser. Kilometerskatten och flygskatten är två exempel på hur vi försöker styra människors val till mer hållbara transportalternativ.

Vi jobbar inte bara med dessa frågor, utan vi vidtar också många andra åtgärder för att underlätta för till exempel åkerier i Sverige. Där har vi arbetat mycket hårt för att skapa goda sociala villkor och sjysta konkurrensvillkor, vilket är en minst lika viktig fråga för att åkerier i Sverige ska vara konkurrenskraftiga och vi också ska kunna främja hållbara transporter.

Anf. 51 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Vi är naturligtvis överens om att det är mycket som vi kan och borde göra för att säkerställa en god miljö. Men de åtgärderna borde ta sikte på att effektivisera till exempel våra lastbilstransporter. Därför har vi lagt fram förslag om exempelvis tyngre lastbilar.

Men faktum kvarstår att svenska åkerier lever under stor press. Med regeringens politik riskerar 63 000 lastbilschaufförer att drabbas hårt av höjda avgifter och skatter, och människor på landsbygden får svårare att ta sig till jobbet.

Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det förslag som utredningen arbetar med har ännu inte lagts fram. Det kommer i början av december och ska därefter remitteras. Det kommer naturligtvis att handla om att utforma en sådan här skatt på ett sätt som främjar och säkerställer jobbtillväxt och möjligheter att leva och bo i hela landet.

Men vi behöver också vidta åtgärder för att styra mot mer klimatmässigt hållbara transportval. Det är ofrånkomligt att kostnaden är en del av detta. Jag ser verkligen fram emot förslag från Moderaternas sida.

Regeringens finanspolitik

Anf. 53 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Isabella Lövin. Finanspolitik bygger lite förenklat på en grundprincip: Statens finanser ska gå med plus, det vill säga överskott, när tiderna är goda för att ha råd att gå med minus när tiderna är sämre. Med andra ord ska man gå efter den klassiska devisen ”den som spar, han har”.

För att utvärdera den ekonomiska politiken har vi oberoende expertis som granskar regeringens budget. En som har gjort detta är Finanspolitiska rådets ordförande Harry Flam. Han konstaterar att regeringen bedriver en obalanserad finanspolitik. Regeringen måste nu trots högkonjunkturen ställa sig med mössan i hand och låna 16 miljarder kronor för att få ihop sin budget. Även om man räknar bort kostnaden för migration försämras det finansiella sparandet med alla mått mätt.

Min fråga till statsrådet lyder: Har regeringen någon gräns för hur mycket ni är villiga att skuldsätta framtida generationers svenskar?

Anf. 54 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan! När denna regering tillträdde var budgetunderskottet 70 miljarder, och vi såg också enorma underskott i investeringar i både välfärd och infrastruktur. Järnvägsunderhållet har legat efter i minst åtta år, och här har vi sett mycket stora investeringsbehov. Det handlar också om personal i skolan, äldreomsorg och all den service som våra medborgare förväntar sig.

Samtidigt som vi nu har lyckats investera har vi dessutom minskat budgetunderskottet, och det kommer faktiskt att utraderas innan denna mandatperiod är över. Det är en finanspolitik som nu får beröm av Internatio-

nella valutafonden, som i går kom med en rapport där Sverige stiger i indexet över konkurrenskraft och ansvarsfull ekonomisk politik i hela världen. Det är något som vi är mycket stolta över.

Prot. 2016/17:11
29 september

Frågestund

Anf. 55 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Finanspolitiska rådet menar att regeringens prognoser för de fyra kommande åren är rena glädjekalkyler.

I samma budget, herr talman, slår regeringen sig för bröstet även för biståndssatsningarna. Men tittar man noga ser man att 8,1 miljarder av det internationella biståndet inte ens lämnar Sverige utan läggs på flyktingmottagande på hemmaplan. Varför det? Finns det inte människor utanför våra gränser som är i större behov av det biståndet? Jag tänker främst på kvinnor och barn i och runt Syrien.

Anf. 56 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag är extra glad att det är en sverigedemokrat som tar upp denna fråga eftersom Sverigedemokraterna till skillnad från andra partier i denna riksdag inte avsätter 1 procent av bruttonationalinkomsten till bistånd som lämnar landet, utan bara 0,7 procent. Ni har väsentligt lägre bistånd för att hjälpa människor på plats än vad vi har även om en del av de pengar som är avsatta för bistånd går till att hjälpa flyktingar som har kommit till vårt land. Det är något som svenska folket ska ha klart för sig. (Applåder)

Upprustning av miljonprogramsområden

Anf. 57 EMANUEL ÖZ (S):

Herr talman! Mina frågor riktar sig till bostads- och digitaliseringsministern. Under åren 1965–1974 byggdes 1 miljon bostäder i Sverige. Då kunde man också stävja den bostadsbrist som förelåg i och med att många människor kunde flytta in i nya, moderna bostäder.

I dag, så där 40–50 år senare, kan man dock se att en del av miljonprogrambygget håller på att förfalla i brist på upprustningsåtgärder. Regeringen aviserade ju tidigt att klimatsmarta satsningar måste göras i miljonprogramsområden för att bland annat skapa möjligheter till ökad trivsel och säkerhet. Målet måste vara att kontinuerligt upprätthålla den höga och enhetliga svenska bostadsstandarden.

Vad gör regeringen för att i så hög grad som möjligt upprusta och energieffektivisera allmännyttan?

Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Vi vidtar generella åtgärder för att bidra till ett ökat bostadsbyggande och klara bostadsfrågorna i Sverige just nu. Men vi satsar också på att få de befintliga bostäderna, särskilt i miljonprogramsområdena, att rustas upp och renoveras. Låter vi de områdena förfalla kommer de ju inte i längden att kunna vara kvar som en del av bostadsbeståndet. Vi behöver se till att de blir mer attraktiva och byggs om så att människorna som bor där kan känna att de är stolta över sina områden.

I regeringens budget ligger 1 miljard kronor varje år för renovering och ombyggnad av områdena, och också pengar för att se till att marken runt omkring kan göras mer attraktiv och trevlig.

Anf. 59 EMANUEL ÖZ (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! En annan aspekt av detta är trygghetsfrågorna, som har hamnat i fokus. Många boende upplever oro och rädsla för att bo och vistas i vissa bostadsområden. En av orsakerna till detta är den alltmer påtagliga kriminaliteten. Kan ministern nämna några ur bostadssynpunkt viktiga åtgärder som vidtas eller planeras för att komma till rätta med denna problematik?

Anf. 60 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Att en del av de pengar som vi satsar i budgeten går till att göra områden trevligare, vackrare och mer attraktiva att vara och trivas i för de boende är naturligtvis en viktig del i den politiken. Sedan håller inte jag med om att vi generellt har en utveckling mot mer kriminalitet och fler problem. Det kan uppfattas så, men jag tror att det delvis är en vrångbild.

Nyanländas möjligheter i grundskolan

Anf. 61 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Min fråga riktar sig till vice statsminister Isabella Lövin. Skolverkets statistik i dag visar två saker: att Alliansens skolreformer nu börjar ge effekt men att få nyanlända elever klarar sig vidare till gymnasiet.

Detta är en oroande utveckling, som regeringen hittills har blundat för. Det oroar oss moderater. Vi har lagt fram flera förslag för att höja lärarnas kompetens i andraspråksinläring och mer noggrant följa de nyanlända elevernas kunskapsutveckling.

Min fråga är därför: Med denna statistik på bordet, kommer regeringen att lägga fram några nya reformer för att öka de nyanländas chanser att lyckas i grundskolan?

Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Alexandra Anstrell, för frågan! Det är ett mycket glädjande besked som kom i dag, nämligen att gymnasiebehörigheten ökar bland dem som nu slutar grundskolan; äntligen är denna trend vänd. Det har inte skett i ett vakuum utan har handlat om att vi har satsat på mycket mer personal i skolan, 13 000 fler pedagoger, höjda lärarlöner med mera. Det ger nu äntligen effekt.

Det som syns i statistiken är att de nyanlända ungdomar som ännu inte har ett personnummer naturligtvis ligger väldigt dåligt till.

Här satsar regeringen till skillnad från Moderaterna fortsatt mycket stora summor på kommunerna, så att de ska kunna anställa fler, liksom på yrkesvux och på den typen av komvux som särskilt kan stödja de nyanlända.

Anf. 63 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag noterar att vi båda är glada över att betygen har vänt vad gäller många elever. Men för dem som står allra längst bort och har svårast att klara skolan går det riktigt dåligt. Där känns det som om statsrådet inte tar detta på allvar. Därför undrar jag: Vad gör man egentligen i regeringen för att fler nyanlända ska klara sig vidare till gymnasiet?

Anf. 64 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Regeringen satsar mycket på snabbspår för nyanlända. Särskilt för alla de ungdomar som har kommit och som inte har klarat den svenska grundskolan måste vi naturligtvis ha extra insatser. Där kanske yrkesvux eller någon annan typ av utbildning som ingår i det stora kunskapslyft som regeringen har satsat på kommer att ge resultat.

Jag kan konstatera att Moderaternas budgetmotion på skolområdet är väsentligt mindre.

Sveriges bistånd till Syrien

Anf. 65 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Min fråga går också till biståndsminister Isabella Lövin.

Måndagen i förra veckan påbörjades det som skulle vara en vapenvila mellan den syriska regimen och delar av den väpnade oppositionen. Hjälpkonvojerna stod redo för att ta in mat, vatten och andra förnödenheter till särskilt utsatta områden och städer i Syrien, där människorna är omringade och isolerade.

Det är helt uppenbart att humanitär rätt inte gäller och att nödsändningar har blivit måltavlor i det här kriget. Den värsta attacken skedde mot en konvoj som hade nödhjälp till över 78 000 människor.

Min fråga är: Hur påverkar den här händelseutvecklingen Sveriges bistånd till Syrien?

Anf. 66 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Lawen Redar, för frågan! Vi är chockerade och tar med full kraft avstånd från de fruktansvärda brott mot humanitär rätt som sker mer och mer i världen. Det som nu skedde mot hjälpkonvojer med biståndsarbetare och humanitära arbetare är fullständigt avskyvärt.

Sverige är en av de största givarna till FN:s humanitära system. Vi ger också till Röda Korset och andra organisationer, där människor med sina egna liv som insats ger till dem som är allra mest utsatta.

Vi arbetar inom FN och också med diplomatiska medel för att stärka den humanitära rätten. Vi kan konstatera att det finns allt fler icke-statliga aktörer som är inblandade i konflikter, exempelvis Isil, som inte respekterar den humanitära rätten, men även stater.

Anf. 67 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det som är nödvändigt nu är också att säkra att det svenska biståndet inte hamnar i fel parter händer – de parter som begår dessa överträdelser och krigsbrott i Syrien. Hur kan Sverige säkerställa att vårt bistånd hamnar i rätt händer?

Anf. 68 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Sverige arbetar via kanaler där det finns övervakningsmekanismer, så att det aldrig ska kunna hamna i fel händer. Men det är klart att krigets logik är fruktansvärd. Vi kan aldrig någonsin hundra procentigt garantera att en hjälpkonvoj inte blir kapad eller beslagtagen av någon stridande part. Detta har hänt flera gånger i historien, och det kommer att fortsätta hända, men det kan inte stoppa oss från att hjälpa människor.

Väntetiderna i vården

Anf. 69 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

Väntetiderna inom vården växer nu och är extremt långa. De har drastiskt ökat de senaste två åren. Var tredje patient har väntat längre än vårdgarantins 90 dagar för att få sin operation eller behandling.

I dag är vårdgarantins måluppfyllelse ca 65 procent av samtliga diagnoser, men för många – även livsviktiga – är man nere på 50 procent. Jag ska ta några exempel.

Medianväntetiden för män som drabbas av aggressiv prostatacancer är från diagnos till behandling nästan ett halvår. Det innebär att nästan hälften av patienterna får vänta ännu längre. För en vecka sedan kunde vi ta del av en oerhört tragisk händelse där en ung människa valde att ta sitt liv. Han hade då väntat i ett och ett halvt år för att få komma till psykiatrin.

Jag vill påstå att de växande kötiderna är en total katastrof, först och främst för patienterna i fråga men också för tilltron till den svenska sjukvården. Min fråga är: Vad kommer statsrådet att vidta för åtgärder för att vända denna katastrofala utveckling?

Anf. 70 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag helt delar Per Ramhorns uppfattning att detta är väldigt bekymmersamt för den svenska vården. Det som regeringen gör är, förutom generella anslagshöjningar till kommuner och landsting och riktade satsningar till landstingen i form av professionsmiljarden och satsningar på kvinnors hälsa, också åtgärder som riktar sig till de sjukaste patienterna för att minska köerna inte minst inom cancervården.

Vi håller just nu tillsammans med Sveriges kommuner och landsting på att bygga ut ett system med standardiserade vårdförlopp som kraftigt ska minska ställtiderna från det att man har fått misstanke om en cancer-tumör till dess man kommer i behandling. Systemet har redan provats i Danmark och Norge med goda resultat. För denna satsning tillför vi 2 miljarder under mandatperioden.

Anf. 71 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Många av era satsningar tror jag är bra, men jag tror inte att åtgärderna kommer att räcka på långa vägar.

Flera andra länder har kortare vårdköer, bland annat Danmark, som du nämnde. Där hålls ventegarantien, som det heter där, i de flesta fall. Deras väntegaranti är på en månad även för mindre allvarliga sjukdomar.

Anf. 72 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Som sagt tror jag att detta problem måste angripas från många håll samtidigt. Jag tror att två underliggande orsaker är dels brist på viss nyckelpersonal, bland annat specialistsjuksköterskor, dels att man behöver uppdatera sina rutiner och sin organisation.

Jag besökte förra måndagen Lindesbergs lasarett i Örebro län, som har lyckats väldigt väl med att korta väntetiderna och också fördubblat antalet operationer per år. Det var väldigt intressant.

Miljö- och klimatsatsningar i budgeten

Anf. 73 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Isabella Lövin.

Det är en dryg vecka sedan den rödgröna regeringen presenterade sin budget. Personligen var jag mycket glad åt den, och det var glädjande stora satsningar inom klimat- och miljöområdet. Men det har också förekommit ganska mycket kritik och skrivelser om att de flesta satsningarna ligger bortom valet 2018. Min fråga till statsrådet är om detta stämmer.

Anf. 74 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Emma Nohrén, för frågan!

Den rödgröna regeringen är oerhört stolt över att ökningarna i miljö- och klimatbudgeten för 2017 är 73 procent, och då talar vi om ökningen från 2014 fram till nu. Det är alltså inga satsningar i framtiden som den här ökningen handlar om, utan ökningen ser vi om vi jämför med genomsnittet av allianspolitiken på miljö- och klimatområdet och miljöministerns budget. Den är 73 procent större i dag.

Sammanlagt kommer regeringen att satsa 25 miljarder på miljö- och klimatsatsningar under den här mandatperioden. När vi sedan gör budgetpresentationer gör vi också presentationer av vad vi tänker oss för satsningar längre fram. Det finns alltså också satsningar fram till 2020 som är högst väsentliga.

Anf. 75 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag tackar så jättemycket för svaret, statsrådet Lövin! Jag undrar: Hur kommer människor att märka dessa satsningar i sin vardag? Vad blir effekten för alla oss här ute?

Anf. 76 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Två av satsningarna, Klimatklivet och stadsmiljöavtalen, är sådana satsningar som direkt får verkan ute i kommuner och regioner i hela landet. Vart jag än reser – jag var i Gävle i går – har pengar från Klimatklivet gjort att man kan investera i laddstolpar för elbilar och biogasanläggningar, så att vi kan ställa om till en fossilfri fordonsflotta. Man har i Falun också satsat på världens första klimatsmarta datahall.

Lagstiftning om transporteffektiva fordon

Anf. 77 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Min fråga är till infrastrukturminister Anna Johansson. Vi har tidigare diskuterat transportsektorn och dess miljöpåverkan. Det finns väldigt stor miljö- och samhällsnytta att ta till vara genom att möjliggöra transporter med tyngre, längre och mer transporteffektiva fordon på det svenska väg- och järnvägsnätet. Samtidigt som man då nyttjar ledig kapacitet – den utnyttjas optimalt – minskar klimatgasutsläppen dramatiskt. Konkurrenskraften och betalningsförmågan för goda sociala villkor växer också med en ökad transporteffektivitet.

En rad studier visar att detta är en lågt hängande frukt om man har ambitionen att öka transporteffektiviteten och få bättre sociala villkor och en bättre miljö på godssidan. Jag har då en fråga till statsrådet Johansson. Det ligger i princip en färdig lagstiftning när det gäller tunga lastbilar, 74 ton. Vad hindrar statsrådet Johansson från att lägga fram en proposition eller en förordningsskrift så att detta omedelbart blir verklighet?

Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Anders Åkesson, för frågan! Ja, det här är ju en del av hur vi totalt sett ska ställa om transportsektorn för att den ska bli mer hållbar för framtiden. Där behöver vi jobba med en lång rad olika åtgärder. Vi behöver bygga ut infrastrukturen. Vi behöver vårda den infrastruktur vi har. Vi kommer att behöva ha styrmedel som gör det mer fördelaktigt att välja mer klimatsmarta alternativ. Men vi behöver också ägna oss åt att effektivisera de transporter som sker.

Trafikverket pekar väldigt tydligt i sin underlagsrapport till regeringen på att man ytterligare behöver förstärka fyrstegsprincipen i planeringsarbetet. Det handlar om att i första hand se om behovet kan tillgodoses på ett annat sätt, och sedan går det hela vägen upp till att man, så att säga, bygger ny infrastruktur.

Att göra de här effektiviseringarna av befintliga transporter är ett väldigt bra sätt att minska transportarbetet utan att minska transporterna som sådana. Vi har redan vidtagit åtgärder för längre tåg.

Anf. 79 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jag väljer att tolka ministern positivt intill dess att jag har bevisats om motsatsen. Det tycker jag är en god princip.

Det finns också stora vinster att göra med längre fordonskombinationer. Just nu pågår ett enda försök – det är i norra Sverige, i Piteåtrakten – med en 30-meterskombination. De väntar just nu på tillstånd från regeringen att fortsätta. Annars upphör försöket vid årsskiftet. Det vore djupt tragiskt för svenskt näringsliv, svensk fordonsindustri och de industrier och företagare som har investerat stora pengar i att utveckla modern och smart teknologi. När kommer tillståndet?

Anf. 80 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har redan vidtagit åtgärder för att längre och tyngre tåg ska kunna trafikera det svenska järnvägsnätet. Det är viktigt inte minst för kopplingen till övriga Europa. Men vi tittar naturligtvis också på hur

vi kan effektivisera lastbilstrafiken. I stora delar av landet är det inte möjligt att köra gods vare sig på tåg eller på sjö, även om vi gärna ser en överflyttning. Vi ska däremot se till att de åtgärder vi vidtar inte innebär en överflyttning från sjöfart och tåg till väg. Därför behöver vi vara lite noggranna när vi genomför förändringar.

Prot. 2016/17:11

29 september

Frågestund

Tidsperspektivet för järnvägsunderhållet

Anf. 81 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag har också en fråga till infrastrukturminister och transportminister Anna Johansson. Vi är naturligtvis helt överens om att vi måste ha fokus på underhåll av befintlig infrastruktur, inte minst järnväg. Det var också – vi kan se på det lite historiskt – en väldigt stor inriktning för Liberalerna och Alliansen under tiden 2006–2014. Ska vi vara historiskt korrekta fördubblades faktiskt underhållet till järnväg under den tiden, från knappt 4 till lite drygt 8 miljarder. Det ser vi frukten av i dag. Vi som åker tåg märker att det jobbas väldigt mycket. Det kan man uppleva som ett hinder på kort sikt, men det är naturligtvis positivt i en annan bemärkelse.

Men nu ligger det stora satsningar i budgeten – det nämndes tidigare. Men de ligger väldigt långt fram. Tyngden ligger på 2019 och 2020. Då kan man tänka: Det är en annan mandatperiod, och förhoppningsvis är det en annan regering. Vilka är tankegångarna i fråga om att det ligger så långt fram?

Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Lars Tysklind, för frågan! Regeringen har inte väntat med att göra stora insatser till nästa mandatperiod. Vi lade tvärtom redan i vår första budget 1,24 miljarder mer till järnvägsunderhåll. Nu skedde det olyckliga att den budgeten inte gick igenom, men vi lyckades ändå skrapa ihop hälften av det. Åren efter det har vi lagt 1,34 miljarder per år ytterligare till järnvägsunderhåll. Det är rejäla pengar, och de gör god nytta ute i vårt järnvägssystem.

Sedan tror jag att Lars Tysklind vet att infrastruktur planeras vart fjärde år i form av att man lägger nya ramar för nästa planperiod. Det innebär att när vi tittar framåt bygger vi naturligtvis på ett antagande om hur vi tänker oss att ramarna för nästa planperiod ska se ut. Det har vi svårt att påverka innevarande period. Men i de budgetar vi har lagt fram under de här åren har vi tillfört medel till järnvägsunderhåll, och vi fortsätter att göra så.

Anf. 83 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag får tacka för detta klarläggande. Men i den allmänna diskussionen talas det ändå om dessa satsningar. Jag gick upp här i dag för att jag känner att det blev en felaktig historiebeteckning när det nyss i debatten talades om att det inte hade varit något järnvägsunderhåll på åtta år. Faktum kvarstår: Alliansregeringen och Liberalerna fördubblade järnvägsunderhållet mellan 2006 och 2014.

Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Ja, och det var bra att ni till slut vaknade upp ur törnsasömn, där finansministern hävdade att vi hade överinvesterat i järnväg, och att ni till slut insåg att det behövdes åtgärder. Vi är glada för det. Vi fortsätter på den inslagna vägen och ökar ambitionsnivån ytterligare, för det behöver svensk järnväg.

Villkoren för EU:s bistånd till Afghanistan

Anf. 85 HANS LINDE (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin. Nästa vecka arrangerar EU och Afghanistan ett gemensamt toppmöte i Bryssel. Det är ett viktigt möte, för säkerhetsläget i Afghanistan försämrats. Det blir allt svårare för biståndsorganisationer att verka, och vi ser att många av de framsteg som har uppnåtts genom civila biståndsinsatser nu hotas.

I går publicerade The Guardian ett läckt så kallat icke-papper från kommissionen, där det framgick att EU vill använda sitt bistånd till Afghanistan för att utpressa regeringen i Kabul när det gäller att ta emot deporterade flyktingar. Om inte Kabul tar emot 80 000 deporterade afghanska flyktingar från EU hotar EU med att dra in biståndet till ett av världens fattigaste länder.

Jag vill därför fråga statsrådet och ministern för internationellt utvecklingssamarbete om Sverige stöder kommissionens icke-papper. Är den svenska regeringen beredd att minska stödet till utbildning av barnmorskor, stödet till flickors skolgång och stödet till vårdcentraler på landsbygden om den afghanska regeringen inte tar emot än fler deporterade flyktingar?

Anf. 86 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Här vill jag vara väldigt tydlig. Sverige villkorar inte bistånd på det sättet. Afghanistan är det största biståndsland som Sverige har samarbete med – utvecklingssamarbete. Vi har redan gjort en utfästelse som är den längsta som något givarland har gjort i fråga om Afghanistan: ända fram till 2025. Det är viktigt, ser vi, för att bygga upp ett stabilt samhälle.

Tyvärr ser vi nu att säkerhetsläget är sämre sedan trupperna drog sig tillbaka. Och inte minst ekonomin har gått väldigt mycket sämre när de stora utländska trupperna har dragit sig tillbaka. Arbetslösheten växer. Här behöver vi finnas kvar för att långsiktigt förebygga att människor tvingas fly på grund av krig eller kanske av ekonomiska skäl, att de faktiskt inte kan överleva i det egna landet.

Sverige är sedan lång tid mycket engagerat i Afghanistan, och civilsamhället är aktivt. Och det kommer vi att fortsätta att vara.

Anf. 87 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det mycket tydliga svaret. Jag hoppas att statsrådet nu är beredd att agera på EU-nivå för att EU inte ska villkora sitt bistånd till Afghanistan.

Både jag och Isabella Lövin har besökt Afghanistan. Efter mitt besök i landet kan jag inte se hur regeringen i Kabul ska ha förmåga eller kapacitet att erbjuda deporterade flyktingar säkerhet och en medmänsklig tillvaro. Delar Isabella Lövin min bild, eller anser Lövin att den afghanska regeringen har kapacitet och förmåga att ta emot 80 000 deporterade flyktingar från EU?

Anf. 88 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Ja, det stämmer att jag har varit i Afghanistan och samtalat med civilsamhällesorganisationer, regeringen och myndigheter på olika nivåer. Det är ett land som har väldigt stora utmaningar, inte minst säkerhetsutmaningar nu när talibantrupper faktiskt avancerar. Det är svårt. Samtidigt är det klart att asylrätten ska gälla. Varje land har ett ansvar för sina medborgare, men att deportera ...

Regeringens satsningar på kultur och hälsa

Anf. 89 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Här byter vi ämne fort. Min fråga går till sjukvårdsminister Gabriel Wikström. Alliansregeringen satsade väldigt mycket på att samverka mellan olika departement. Jag jobbar vanligtvis med kulturfrågor, men under allianstiden samarbetade sjukvårdsministern med kulturministern väldigt effektivt. Lyckade exempel är Skapande skola och även Idrottslyftet.

Sjukvårdsministern har varit väldigt aktiv i debatten gällande barns rörelse och att det är viktigt att röra på sig.

Min fråga till statsrådet gäller kultur och hälsa. Vilka satsningar tänker regeringen utarbeta för kultur och hälsa? Vi kan använda kulturen till väldigt mycket för ökad hälsa i befolkningen.

Anf. 90 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för frågan, Cecilia Magnusson! Jag håller helt med om att kultur är något oerhört viktigt för hälsan. Inte minst vet vi från senare års forskning att människors status i samhället – hur man ser på sig själv och omgivningen samt inflytande över både närmiljön och samhället i stort – är avgörande för hälsostatusen. Detta gäller inte minst i fråga om förväntad medellivslängd.

Regeringen gör ett flertal satsningar på kultursektorn. En av de mest omdebatterade har varit gratis inträde till statliga museer – en fantastisk reform som erbjuder inte minst barn och unga från mindre bemedlade hem möjlighet att kunna ta del av vårt rika, fantastiska kulturarv.

Vi gör också satsningar i skolan och på kulturskolan och har ett brett anslag för att kulturen ska komma så många människor till del som möjligt och bland annat bidra till bättre hälsa.

Anf. 91 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet, även om jag inte fick något svar på frågan! Fri entré på museer gagnar självklart stockholmarna och tillresta men inte andra människor i vårt land.

Men kultur och hälsa var frågan, till exempel kultur för äldre. Vi i alliansregeringen avsatte avsevärda summor för att äldre skulle få behålla sina förmågor med hjälp av kultur. Vi hade också kultur på recept. Tänker man göra någonting?

Anf. 92 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker nog, Cecilia Magnusson, att jag har svarat på frågan! Det är klart att de kultursatsningar som regeringen gör har många olika syften. Ett av dessa syften är öka människors välbefinnande och därmed också förbättra hälsan.

Jag tycker att vi måste se det breda hälsoarbetet på precis det sättet. Hur kan vi samordna det vi gör inom olika sektorer för att bidra till en bättre hälsa i befolkningen? Det är regeringens målsättning.

Digitaliseringens betydelse för hälso- och sjukvården

Anf. 93 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det händer mycket inom digitaliseringen, inte minst på de områden som statsrådet Gabriel Wikström ansvarar för. Det är av stor betydelse för effektiviteten – och även för den framtida finansieringen av välfärden – att vi nyttjar ny teknik på bästa sätt och att man i offentlig verksamhet arbetar så smart som möjligt.

Därför är det med viss besvikelse jag noterar att regeringen i sin budgetproposition inte verkar ha några konkreta förslag för att säkerställa att Sverige inte bara har en vision, utan att det också finns en realistisk möjlighet att verkställa den.

Samarbetet med Sveriges Kommuner och Landsting är viktigt, men samtidigt behövs en nationell handlingsplan så att det som måste samordnas och tas tag i nationellt också hanteras på det sättet.

Jag vill därför fråga statsrådet: Har jag missat någonting i budgeten? Om inte – hur anser Gabriel Wikström att vi kan nyttja digitaliseringens möjligheter för att främja god kvalitet och förbättrad effektivitet inom hälso- och sjukvården liksom inom omsorgen?

Anf. 94 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Svaret på Anette Åkessons första fråga är: Ja, hon har missat någonting i budgeten! Vi avsätter bland annat pengar till en professionsmiljard. Ett av tre prioriterade insatsområden är just e-hälsoarbetet.

Jag håller helt med Anette Åkesson. Om vi kan förbättra e-hälsan inom den svenska hälso- och sjukvården har vi inte bara en stor effektivitetsvinst att göra, utan vi kan också värna patientsäkerheten och ta till vara resurser – bland annat personalresurser – på ett mycket bättre sätt.

Regeringen håller just nu, tillsammans med SKL, på att ta fram en ny styrmodell för e-hälsoområdet. Vi håller också på att ta fram en ny handlingsplan som konkret ska stipulera vilka steg som ska tas för att uppfylla visionen om att vi 2025 ska vara det land som bäst tar till vara digitaliseringens möjligheter inom sjukvården.

Vi gör också konkreta lagförändringar. Jag hoppas att senare i höst kunna presentera en lagförändring som innebär att vi får på plats en gemensam läkemedelslista, någonting som efterfrågats under lång tid inom den svenska vården.

Prot. 2016/17:11
29 september

Frågestund

Anf. 95 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag hittade dessa och några andra fina ord, men i budgetdokumentet gav ordet digitalisering bara fyra träffar. Det ändrar heller inte det faktum att det även handgripligen måste hända saker. Om socialdemokrater och miljöpartister inte ens tänker ta fram en nationell handlingsplan, hur ska då arbetet ske och samordnas?

Därutöver genomförs många relevanta projekt framgångsrikt ute i landet, men man går sedan inte vidare med implementeringen nationellt. Hur ämnar statsrådet säkerställa att det sker?

Anf. 96 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror inte att man kan basera sin kritik mot regeringen på en textsökning i ett dokument, utan man måste faktiskt se på det vi har producerat. Det vi har gjort är – förutom att antal överenskommelser med Sveriges Kommuner och Landsting där vi har tillsatt pengar – att vi har aviserat att det kommer en konkret handlingsplan i närtid. Vad jag förstår är detta precis vad Anette Åkesson efterfrågar, så jag uppfattar det som att vi är överens om både digitaliseringens möjligheter och behovet av att snabbt agera.

Humanitär hjälp till barn på flykt

Anf. 97 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till bistandsminister Isabella Lövin.

Vi vet alla att läget i världen är förfärligt på många sätt. Många människor är på flykt, och det är framför allt många barn som lider.

I höstbudgeten finns en viktig satsning för att hjälpa barn på flykt under de kommande åren, vilket gör mig väldigt stolt. Men kan bistandsministern berätta lite mer om vilka specifika satsningar man har tänkt göra?

Anf. 98 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Behovet av humanitär hjälp har ökat lavinartat de senaste fem åren. FN:s appeller har bara besvarats till knappt hälften. I regeringens höständringsbudget som vi nu lämnat in kunde vi särskilt avsätta 2 ½ miljard till humanitära ändamål, varav en halv miljard specifikt till Unicef.

Unicef är den organisation som bidrar till skolgång i flyktingläger och till flyktingbarn. Hälften av världens alla flyktingar är barn, medan en tredjedel av världens befolkning är barn, så proportionellt sett är andelen barn i flyktingpopulationen större än i populationen som helhet. Det är särskilt viktigt att vi ser till att inte förlora dessa generationer av barn.

Anf. 99 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet! Jag undrar också om det finns några särskilda tankar om hur man ska hjälpa barn på flykt att kunna gå i skolan. Vi har sett, åtminstone i min hemkommun Norberg, hur otroligt viktigt det är

för barn som slitits bort upp ur sin vardag att få komma in i något slags normalitet och att få fortsätta sin undervisning. Har regeringen sådana satsningar?

Anf. 100 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. I och med att de humanitära appellerna är så underfinansierade – och här är Sverige ett av de tio länder i världen som står för 90 procent av den humanitära finansieringen – börjar man med tält, skydd, filter och mat. Utbildning och sociala insatser kommer längre ned på listan.

Därför har vi särskilt gett pengar till Unicef. Det är den organisation som bidrar med utbildning i flyktingsituationer. Inne i Syrien är det dock svårt.

Hälsundersökningar av asylsökande

Anf. 101 ROLAND GUSTBÉE (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

I början av den här månaden skrev tidningen Smålandsposten att ministern inte vill se obligatoriska tbc-tester på asylsökande. Detta uttalande gjordes i samband med att spridning av tuberkulos upptäckts på ett hem för ensamkommande flyktingbarn. Det visade sig att flertalet av dem som testats positivt inte hade genomgått någon hälsundersökning eller andra tester vid ankomsten till Sverige.

Att smittbärare placeras tillsammans med friska i boenden är knappast lämpligt ur smittskyddssynpunkt. Därför lyder min fråga till statsrådet: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att öka andelen som genomgår hälsundersökningar, så att vi på ett tidigt stadium kan fånga upp potentiella smittspridare?

Anf. 102 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Regeringen har sedan förra hösten, då ett väldigt stort antal asylsökande kom till Sverige, vidtagit en lång rad åtgärder för att öka antalet hälsokontroller och förbättra genomströmningen. Det har handlat om allt ifrån att införa samordningsnummer för att sjukvården lättare ska kunna hålla koll på patienterna till att förenkla den typen av kontroller i de led där det går att förenkla.

Vi har också upptäckt att verksamheten i många landsting har varit undermålig under ett antal år, men den har nu börjat effektiviseras när man har sett att behoven har ökat. Därmed har också genomströmningen ökat.

Folkhälsomyndigheten har naturligtvis tittat närmare inte minst på risken för tbc-spridning, och man konstaterar att den fortsätter att vara låg. Det är just riktade hälsokontroller och riktade insatser som är det effektiva sättet att förebygga spridning av tbc.

Anf. 103 ROLAND GUSTBÉE (M):

Herr talman! Tack för svaret!

Jag tror att det är rätt tänkt. Men det är ändå viktigt att hälsundersökningarna görs på ett tidigt stadium efter anländande. I det aktuella fallet

har sjuka barn placerats med friska barn. Det har resulterat i att några har smittats. Varje smittat barn är ett misslyckande.

Prot. 2016/17:11
29 september

Frågestund

Anf. 104 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det sistnämnda håller jag helt med om.

Det har vidtagits en lång rad åtgärder av landstingen och av staten för att förbättra tillgången till hälsokontroller. Det syns en märkbar förbättring. Det viktigaste nu är att följa de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten och smittskyddsläkarna runt om i landet ger, nämligen att inte springa iväg och kräva obligatoriska kontroller – som dessutom är ett grundlagsbrott.

Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamhet

Anf. 105 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Gabriel Wikström.

I dag har regeringen fattat beslut om att lägga fram propositionen *Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige*. Men denna möjlighet har funnits i många år i Sverige. Trots det är det endast sju mottagningar som har införts i fyra landsting.

Hur kommer förslaget att möjliggöra att sprututbytesverksamheten når dem som verkligen behöver den? Det är en både humanitär och smittskyddseffektiv verksamhet.

Anf. 106 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Mikael Dahlqvist, för frågan!

Det är mycket riktigt så att möjligheten att erbjuda sprututbytesverksamhet har funnits under mycket lång tid, men det har funnits ett krav på att landstingen måste vara överens med den kommun där sprututbytesverksamheten ska ligga. Det har uppenbarligen betytt att verksamheten inte har kommit igång på många platser.

Det regeringen gör nu är att lägga ansvaret helt och hållet på landstingens sida. Det är helt i enlighet med övrigt ansvar för smittskydd, som ligger helt och hållet på landstingens sida. Det positiva är att en rundringning som Sveriges Radio har gjort har visat att i stort sett alla landsting planerar eller diskuterar att införa sprututbytesverksamhet. Jag hoppas att vi med lagförslaget kan se en kraftig ökning av sprututbytesverksamheten över hela landet.

Anf. 107 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Tack, Gabriel Wikström, för svar på frågan!

Min följdfråga blir naturligtvis: Hur kan vi se till att kommunerna fortsätter att engagera sig i frågan, och hur tillvaratar vi deras möjligheter?

Anf. 108 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det kommer även i fortsättningen att finnas ett krav på att landstingen samråder med kommunerna inom sina områden innan man startar sprututbytesverksamhet. Det finns redan i dag krav på att landsting och kommuner ska teckna samordningsavtal för vård och behandling av personer som befinner sig i missbruk och beroende. Via avtalen ges alla

möjligheter för kommunerna att fortsätta att ha ett inflytande över de delar som har att göra med vård och behandling av missbrukare.

Finansieringen av kampanjen för en plats i FN:s säkerhetsråd

Anf. 109 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Frågan går till statsrådet Isabella Lövin.

Uppgifter i medierna har visat att biståndsmedel har använts till Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd. Konferenser vars syfte har varit att vara en del i kampanjen har betalats med medel som inte har redovisats av Utrikesdepartementet.

På vilket sätt har biståndsministern ytterligare bidragit från sitt utgiftsområde till kampanjen? Borde inte de kostnader som jag har refererat till redovisas som kampanjkostnader? Kan statsrådet garantera att inga andra stiftelser eller fonder har använts i kampanjen på det sätt som rapporterats i medierna?

Anf. 110 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan – även om jag är lite förvånad över att den kommer nu eftersom utrikesministern och jag har redovisat kostnaderna för kampanjen för utrikesutskottet. Alla kostnader är helt öppret redovisade.

Det som har redovisats i tidningar tidigare i år har handlat om sådant som faller inom biståndsverksamheten. Det har inte varit någonting utöver det vanliga som biståndspengar används till, till exempel konferenser och att bjuda in deltagare från utvecklingsländer. Även alliansregeringen hade stora konferenser i Stockholm, till exempel om SRHR-frågor. Det är inget egendomligt.

Vi är stolta över att Sverige nu kommer att vara representerat i FN:s säkerhetsråd från den 1 januari och därmed ha möjlighet att påverka.

Anf. 111 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det viktigaste är att statsrådet nu garanterar att inga andra stiftelser eller fonder användes i kampanjen på det sättet som har rapporterats i medierna.

Jag och övriga noterar detta, och jag tackar för svaret.

Anf. 112 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag vill passa på att lägga till att vi gemensamt från Sveriges sida ska vara oerhört stolta över det förtroende som resten av världen visade oss när Sverige blev inröstat i säkerhetsrådet i den första omgången i FN:s generalförsamling. 134 länder röstade på Sverige framför Nederländerna och Italien. Vi har drivit en sjyst kampanj, vilket vi har visat med vår genuina solidaritet i frågor om bistånd och utrikespolitik.

Anf. 113 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Min fråga går till infrastrukturminister Anna Johansson.

I veckan presenterade SL, huvudmannen för kollektivtrafiken i Stockholm, sitt delårsbokslut. Det visar, glädjande nog, att tunnelbanan har god punktlighet – även om resenärerna står som packade sillar. Bokslutet visade också att det finns stora problem med punktligheten för bussarna.

I en artikel i de stora morgontidningarna tycks trafiklandstingsrådet, också moderat, i huvudsak skylla ifrån sig på många olika aktörer, bland annat regeringen.

Jag vill fråga infrastrukturministern vilket ansvar regeringen har för kollektivtrafikproblemen i Stockholm.

Anf. 114 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Teres Lindberg, för frågan!

Den tendens som framgår i den artikel som refereras, att ställa olika landsändar mot varandra, är oerhört olycklig. Det är viktigt att vi som har politiska förtroendeuppdrag också ser till behovet av att hela vårt land ska leva och bidra till den gemensamma välfärden och Sveriges utveckling.

Spårunderhåll är en viktig del av framkomligheten för framför allt pendeltågstrafiken. Där har staten ansvaret. Bland annat därför har regeringen skjutit till stora medel till järnvägsunderhållet – 1,34 miljarder per år 2016, 2017 och 2018 samt ytterligare medel i nästa planperiod.

De flesta som sysslar med trafikpolitik vet att det fattas beslut om en nationell plan vart fjärde år. Senast var det 2014. Det är de medlen som trafikpolitiken bygger på.

Anf. 115 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Tack för svaret!

I artikeln finns huvudfokus på den bristande framkomligheten för bussarna. Precis som ministern säger är det kanske inte regeringens främsta ansvar. Konkret har landstinget i Stockholm dragit in 100 busslinjer, vilket inte gynnar framkomligheten för stockholmarna.

Jag konstaterar att det är bekymmersamt att ansvariga huvudmän skju- ter ifrån sig frågor som är deras egna.

Anf. 116 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Många av de större underhållsprojekt och nybyggnads- projekt som pågår, bland annat Citybanan, Årstatunneln och en hel del annat, är baserade runt Stockholmsområdet – eftersom det råder stora trafik- volymer här.

Det kommunala, regionala och statliga vägnätet behöver underhållas. Men jag vågar nog påstå att när det gäller bussframkomlighet kanske inte staten är den man först ska vända sig till.

Staten medfinansierar till exempel tunnelbaneutbyggnad.

Brist på boenden för misshandlade kvinnor

Anf. 117 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Bostadsbristen har ju under de senaste åren utvecklats till en bostadskris som inte bara hindrar unga att flytta hemifrån, studenter att hitta studentboende och asylsökande att starta ett nytt liv. Den påverkar också de kvinnor som söker sig bort från sina misshandlande män.

Jag besöker många kvinnojourer runt om i landet och gjorde det senast i måndags tillsammans med Elsa och Elin från Gymnasieskolan Knut Hahn i Ronneby som praktiserar hos mig den här veckan. Även då framkom problematiken och önskan om att ligga på vad gäller att skapa boenden. Det är inte bara brist på skyddade boenden – man vittnar om att man måste säga nej till två av tre sökande – utan också problem med utslussningsmöjligheter.

Vad har bostadsministern för svar på denna effekt av bostadskrisen?

Anf. 118 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Annicka Engblom!

Bostadsbristen är ingenting som har hänt de senaste två tre åren, utan den har utvecklats under 20 års tid. Vi har under lång tid byggt i mycket lägre takt än befolkningstillväxten. I dag står vi inför ett jätteproblem, och den här successiva utvecklingen måste hanteras.

Det glädjande i situationen är att vi i dag bygger betydligt mer än tidigare och har i storleksordningen dubbelt så många påbörjade lägenheter som för ett par år sedan, när vi hade en annan regering. Min bild är att det framför allt är genom att det finns ett större politiskt engagemang ute i kommunerna som det nu byggs betydligt mer.

Anf. 119 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Jag blir förvånad över svaret. Det är inte den bild jag får från kvinnojourerna.

Alliansen satsade mycket på att få fram åtminstone tillfälliga boenden – det tar ju tid att bygga – genom att möjliggöra andrahandsuthyrning.

Regeringen har nämnt andrahandsuthyrning i sin budget men inte ändrat ett enda regelverk. Är bostadsministern beredd att göra det inom kort så att inte dessa kvinnor behöver flytta hem igen till sina misshandlande män?

Anf. 120 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Ja, vi kommer att lägga fram förslag som gör att vi kan använda det befintliga bostadsbeståndet mer effektivt. Det som bekymrar mig är att till exempel Moderaterna snarare har en politik där de vill dra tillbaka och minska insatserna.

Vi har i dag fattat beslut från regeringens sida om förordningar när det gäller investeringsstöd i nya hyresbostäder, som kan vara viktiga, på rimliga villkor för till exempel just utsatta kvinnor. Men det vill Moderaterna ta bort.

Anf. 121 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Gabriel Wikström.

Ett område inom vården där det finns tydliga problem, inte minst i Stockholm, är förlossningsvården. Under sommaren har flera blivande föräldrar hänvisats till andra län. Det är fortsatt barnmorskebrist, hög arbetsbelastning och bristande stöd efter hemgång från BB när det gäller till exempel amning och kvinnors psykiska och fysiska hälsa. Situationen är fortsatt ansträngd. Att inte hinna följa riktlinjer, att ha så mycket att göra att vården inte är patientsäker och att inte kunna ge bra handledning till studerande är på väg att bli normaltillståndet.

Min fråga är vad regeringen gör för att komma till rätta med de problem som finns i förlossningsvården, eftervården och även annan vård som fokuserar på kvinnors hälsa.

Anf. 122 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Anna Vikström, för frågan!

Det finns som Anna Vikström säger stora problem i förlossningsvården på olika håll i landet. Störst är problemen kanske här i Stockholms läns landsting, där det borgerliga styret under lång tid har lekt experimentverksamhet med bland annat förlossningsvården i form av att introducera marknadslösningar som har visat sig inte fungera.

Från regeringens sida ser vi mycket allvarligt på situationen och gör därför en historiskt stor satsning på kvinnors hälsa och då särskilt på förlossningsvården. I år handlar det om en halv miljard som går till bland annat förstärkt kompetensförsörjning inom förlossningsvården men också till resurser som kan användas till bättre kunskapspridning.

En stor fråga som många kvinnor oroar sig för är förlossningsskador. Här vet vi att om den senaste tidens kunskap i större omfattning kunde användas i verksamheten skulle dessa skador kunna undvikas.

Kriterierna för retroaktivt investeringsstöd

Anf. 123 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag har en fråga till bostadsministern.

I dag har regeringen efter ett och ett halvt år presenterat sitt förslag till investeringsstöd – ett stöd som är kritiserat av både bransch och forskning. Likväl har ni framhärdat.

Emellertid blev jag mycket förvånad när jag hörde att ett av kriterierna för det retroaktiva stödet är att man ska kunna garantera att inte höginkomsttagare bor i de här lägenheterna på 15 år. Jag ställer min fråga på grundval av det. Då måste man alltså kringgå köer. Ska människor tvingas flytta när de får högre inkomst? Är det här ett sätt att överge den generella bostadspolitiken?

Min fråga till ministern är: Vad är det för bevekelsegrunder som har gjort att ni har kommit fram till detta resultat?

Anf. 124 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det stämmer inte riktigt, det som Ewa Thalén Finné säger. Det beslut som vi i regeringen har fattat i dag handlar om två förordningar. En gäller från den 1 januari och framåt, ett investeringsstöd, och en gäller retroaktivt från den tid när löftet om att inrätta ett stöd för nybyggda hyresbostäder utställdes, vilket var i mars 2015.

Det retroaktiva stödet ser annorlunda ut än det som är framåtsyftande. Det är det senare som Ewa Thalén Finné syftar på. Det stödet innebär att det kommer att vara en blandad grupp av människor i de bostäder som byggs, men det kräver att de i kön som har störst behov också får större möjlighet att ta del av de här bostäderna.

Bistånd till den demokratiska oppositionen i Etiopien

Anf. 125 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Min fråga är riktad till biståndsministern.

”Kanske kommer jag att mördas”, sa den etiopiske OS-löparen Feyisa Lilesa när han höjde och korsade armarna. Han gjorde det som en solidaritetshandling och en gest till stöd för dem som dödats eller fängslats efter protester mot den etiopiska regimen. Han ställde sig därmed i raden av människor som riskerar sitt eget liv för att uppmärksamma det som händer i Etiopien just nu.

Vad är det då som händer i Etiopien? Det pågår för tillfället ett öppet uppror i landet. Civila protester möts med artillerield.

Sverige ger 300 miljoner kronor i bistånd till Etiopien, förvisso inte direkt till regimen men ändå. Därför frågar jag biståndsministern hur hon ser på den våldsamma utvecklingen i Etiopien och om hon ser någon möjlighet att använda en del av biståndet till att bygga upp en demokratisk opposition i landet.

Anf. 126 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Anders Österberg, för frågan!

Regeringen delar absolut den oro som Anders Österberg ger uttryck för när det gäller utvecklingen i Etiopien och de våldsamheter som har skett i en del av landet. Mer än 400 har dödats i protester mot en landreform.

Etiopien är ett av de länder som fått vårt bistånd under längst tid. Vi jobbar mycket med att stärka civilsamhället och demokratiska krafter. Det är en del av vårt bistånd. Den andra delen handlar om att hjälpa människor, framför allt kvinnor, att hitta ekonomisk sysselsättning.

Man får också se det här i ljuset av El Niño och den svältkatastrof som har drabbat landet under det senaste året på grund av den fruktansvärda torkan. Vi för en kontinuerlig dialog med Etiopiens regering om det. Vi har också mycket starkt understrukit vår oro för den här utvecklingen, och vi för en dialog om de här frågorna.

Anf. 127 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till vice statsminister Isabella Lövin.

Indelningskommittén har föreslagit att Sverige ska indelas i sex olika regioner. Det är en process som har gått rätt snabbt. Förslaget kom före sommaren och landade någonstans vid midsommar på bordet i alla våra kommuner och landsting.

Man vill ha remissvar på förslaget i mitten av oktober. Arbetet pågår för fullt ute i våra regioner och kommuner för att komma med svar på förslaget. De kommer naturligtvis att titta på vilka effekter detta får på deras kommuner, landsting och regioner.

Min fråga till statsrådet är: På vilket sätt kommer den ökade centralisering som vi kommer att se i våra regioner att skapa jobb och tillväxt i hela landet? Har man tittat på hela landets perspektiv, vad förslaget faktiskt innebär? Vi är redan i dag ett av världens mest urbaniserade samhällen.

Anf. 128 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Lotta Olsson för frågan. Jag tror att vi alla i Sveriges riksdag och i regeringen står helt enade i vår omsorg för att hela Sverige ska kunna leva och att man ska kunna bo överallt i Sverige och få tillgång till de sociala samhällstjänster som alla har rätt till.

Det vi tittar på nu är att tillförsäkra alla medborgare tillgång till den standard och höga samhällsservice som man behöver ha. Sedan kommer vi naturligtvis att lyssna på remissinstanserna och på de orosfrågor som har rests, så att det ska bli så bra som möjligt. Ytterst handlar det om att effektivisera och se till att man kan ha ett bra liv i hela Sverige och få tillgång till goda samhällstjänster.

Missbruket av parkeringstillstånd för funktionshindrade

Anf. 129 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till infrastrukturminister Anna Johansson.

Under våren och framför allt sommaren var det en ganska livlig medie-debatt om parkeringstillstånd för handikappade. Många av oss är också kommunala företrädare och känner till den problematik som man har i många kommuner när det gäller hanteringen av detta. Då tänker jag närmast på möjligheten att förebygga missbruk.

Jag vet att regeringen har jobbat med frågan under en längre period. Den tidigare alliansregeringen jobbade också med den. Dessvärre kom det väl inte ut så mycket av det då. Men jag vet att det nu har skett saker och ting.

Min fråga till infrastrukturministern är: Hur kommer man att kunna underlätta för kommunerna att stävja missbruk av parkeringstillstånd av personer som egentligen inte har behov av dem?

Anf. 130 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Johan Andersson, för frågan!

Det är ett stort och växande problem, åtminstone som inte minst funktionshindersorganisationerna beskriver det. Det handlar om handel – att man säljer sitt korrekta parkeringstillstånd till sådana som inte behöver det – och om utländska falska tillstånd och så vidare. Det finns en flora av märkligheter där man, trots att man är fullt frisk och har möjlighet att parkera på en vanlig parkeringsplats och betala för det, utnyttjar den här möjligheten.

I dag har regeringen fattat två beslut som ska underlätta för kommunerna att stävja detta. Det första handlar om att vi höjer högsta tillåtna bötesbelopp för parkering med otillåtet tillstånd från 1 000 till 1 300 kronor. Det syftar naturligtvis till att göra det mer avskräckande.

Det andra, som kanske är ännu mer avskräckande, handlar om att kommunen nu får rätt att på bilnehavarens bekostnad flytta bilar som har falska parkeringstillstånd.

Anf. 131 TALMANNEN:

Då vill jag tacka deltagande statsråd och deltagande ledamöter för en aktiv och rapp frågestund. Frågestunden är därmed avslutad.

§ 13 (forts. från § 11) Svar på interpellationerna 2015/16:777 och 778 om ränteavdragen och återinförande av förmögenhetsskatt

Anf. 132 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Vi debatterade förmögenhetsskatt och ränteavdrag innan vi gjorde paus för frågestunden. Precis innan vi gjorde det hörde vi finansministern hålla ett hyllningstal till svensk ekonomi. Jag kan inte mer än instämma. Det går väldigt bra för svensk ekonomi.

Vad som är något märkligt är att vi hörde en finansminister som bara för några år sedan, när hon satt i oppositionen, beskrev svensk ekonomi som närmast i fritt fall. Men nu, efter det att hon har fått igenom sin budget och låtit den verka under knappt sex månader, vill hon på något sätt sätta bilden av att det är tack vare henne och hennes regering som det går så bra för Sverige.

Det går bra för Sverige därför att vi hade en ansvarsfull alliansregering och också därför att vi hade en ansvarsfull socialdemokratisk regering med Göran Persson som statsminister, som genomförde viktiga strukturreformer som förbättrade näringsklimatet i Sverige, gjorde det mer lönsamt att arbeta och så vidare.

Tittar man däremot på den här socialdemokratiska regeringen – som mer verkar ha idén att gå tillbaka till 80-talets och 70-talets socialdemokratiska förhållningssätt till politiken – ser man att det bara handlar om att höja skatterna och höja bidragen. Det finns ingenting i regeringens politik som faktiskt handlar om att strukturellt förbättra svensk ekonomi.

Tvärtom får man skarp kritik från Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet, som båda menar att vi med regeringens politik talar om åtminstone 20 000 färre jobb strukturellt sett, alltså när man tar ut effekten av både högkonjunktur och lågkonjunktur.

Det enda vi kan konstatera är att Magdalena Andersson inte har kraschat svensk ekonomi under sin korta tid som finansministern. Det är väl bra, även om det som sagt finns mycket kritik mot den politik som har förts. Det gäller inte minst det faktum att man nu inte sparar i goda tider för att kunna möta dåliga tider.

Men vad den här debatten specifikt handlade om var just förmögenhetsskatten och ränteavdragen. Vi vet ju att om förmögenhetsskatten skulle återinföras – vilket Magdalena Anderssons koalitionspartner Vänsterpartiet driver starkt – kommer det att innebära att pengar flyr landet. Pengar som hade kunnat investeras i olika typer av verksamheter här i Sverige skulle lämna landet och göra nytta i någon annan del av världen.

Ränteavdragen skulle kraftigt slå mot vanliga hushåll. Det är särskilt barnfamiljer som skulle drabbas. Finansministern har enligt medieuppgifter själv försökt verka för att minska ränteavdraget. Vi har haft miljöpartistiska statsråd som har sagt att det vore bra om vi kunde ta bort ränteavdraget. Framför allt är det Vänsterpartiet som i budgetsamtalen trycker på i de här frågorna.

Det skulle slå hårt mot svensk ekonomi. Det skulle slå mot konsumtionen, och det skulle ytterligare förstärka de negativa ekonomiska effekter som den här regeringen har bidragit till.

Vi ska komma ihåg att det går bra för Sverige nu eftersom vi har en sedan tidigare välskött ekonomi och har högkonjunktur. Men högkonjunkturer kommer inte att vara för evigt. Då gäller det att vi står rustade.

Än så länge är allt som den här regeringen har gjort att försämra Sveriges förutsättningar för att möta en kommande lågkonjunktur. När vi får höra svar från finansministern om att hon inte har några förslag beträffande förmögenhetsskatt och ränteavdrag, då vet vi att det brukar komma ett år efteråt, för det är så det har fungerat. När hon sa att hon inte skulle införa bensinskatt, nagga RUT och ROT i kanten och höja skatten för vanligt folk hände det något år senare.

Anf. 133 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag blir lite fascinerad både av finansministerns senaste inlägg och av vice statsministerns inlägg under frågestunden. Man berömer sig för alla framgångar som Sverige har haft det senaste året – att arbetslösheten sjunker och att sysselsättningen ökar. Till och med att andelen behöriga i gymnasiet har ökat förklarade vice statsministern med att regeringen har gjort så stora satsningar.

Det är helt fantastiskt att resultaten för en människa som har gått i skolan i nio år på bara sex månader vänds till något helt annat, utan att regeringens politik ens har hunnit träda i kraft. Ändå tar man åt sig äran för detta. Det är helt fascinerande, tycker jag. Er budget har gällt i nio månader. Alliansens budget har gällt i nio år. Det är ganska stor skillnad.

Vi ska vara glada över, precis som Fredrik Schulte beskrev här, att vi hade en så klok regering som förde en så bra politik. Det kan ni leva på i kanske ett år till. Sedan får vi se facit på vad som händer.

Magdalena Andersson talade i valrörelsen om de tomma ladorna. Jag skulle vilja fråga henne om hon tycker att de har blivit mer välfyllda i dag. I dag, i en högkonjunktur, har vi underskott i statsfinanserna. Vi har också en negativ ränta. Vad ska vi ta till om vi får en ny körare i världsekonomin,

som Magdalena Andersson varnade för i dag i finansutskottet? Vad ska regeringen göra då? Det finns inga marginaler över huvud taget.

Dessutom: Hur blir det med garantin? Kan vi få ett uttryckligt löfte nu från Magdalena Andersson om att det inte blir någon ny förmögenhetsskatt under denna mandatperiod? Det är väl lätt att då säga: Nej, det blir det inte. Jag lovar det.

Kan vi få detta besked nu?

Anf. 134 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! I denna kammare kan kanske frågor om förmögenhetsskatt och ränteavdrag ibland kännas långt borta. Men sanningen är att så ser inte verkligheten ut för många väljare. För väldigt många människor i detta avlånga land är bostaden den största tillgången. Den största risken och kostnaden man har gäller också bostaden.

För väljare med små marginaler råder en stor osäkerhet, och en oerhört stor stress skapas i vardagen när de inte vet vad som gäller från politiskt håll.

Finansministern har här än så länge inte tydligt velat deklarerat hur man ser på förmögenhetsskatten och ränteavdragen i framtiden. Det är problematiskt.

När finansministerns eget regeringsunderlag i Vänsterpartiet högt och tydligt går ut och deklarerar och kräver både ett återinförande av förmögenhetsskatten och ett slopande av ränteavdragen skapar det såklart en enorm oro hos de många människor som inser att detta skulle slå oerhört hårt mot dem. De skulle få en ökad kostnad för sitt boende, och det finns också en stor potentiell risk för att detta boende kommer att räknas som en förmögenhet. De skulle få ta båda smällarna av en sådan förändring. Det spelar egentligen ingen roll om de får ta båda smällarna. Det räcker med att de får ta den ena smällen för att familjens ekonomi ska slås i spillror. Det skapar såklart en oerhört stor stress och press.

Alla de familjer och människor som på grund av en dysfunktionell bostadsmarknad har tvingats betala höga priser för sina bostäder, för att kunna befinna sig i områden där det går att få tag i ett jobb över huvud taget, har gjort det under premissen att staten lever upp till de åtaganden som staten har gjort.

Just nu kan människor inte veta vad det löftet riktigt är värt. De förtjänar faktiskt att få ett svar på det. Kan de få en garanti som gäller fram till valet 2018 om att en socialdemokratisk regering inte betyder ett återinförande av förmögenhetsskatten och inte betyder ett återinförande av ränteavdragen? Det vore även klädsamt om de kunde få ett löfte för framtiden efter 2018, så att de inför valet 2018 med denna information kan fatta sitt beslut om de kan tänka sig att det är rimligt att någonsin i framtiden låta Socialdemokraterna inneha regeringsmakten.

Anf. 135 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Moderaterna vill att jag ska ge besked och garantier inför många mandatperioder framåt. Men då kanske någon kan svara på min fråga om vad som kommer att stå i budgetmotionen från Moderaterna i nästa vecka om att ni kommer att föreslå återställare av den avtrappning av jobbskatteavdraget som vi har föreslagit och som Moderaterna här i

talarstolen många gånger har sagt inte ger några pengar och skulle få fruktansvärda effekter. Någon kanske också kan svara på om Moderaterna i sin budgetmotion även kommer att föreslå att den indexerade brytpunkten, som vi inte skrev upp fullt ut vid årsskiftet, kommer att tas tillbaka.

Fredrik Schulte säger att vi bara höjer skatterna och inte gör någonting strukturellt som förbättrar svensk ekonomi. Om man har uppfattningen – som moderater ofta har – att de enda strukturellt riktiga åtgärderna är att sänka skatten är det kanske mindre av sådana åtgärder i den här budgeten än i moderata budgetar, där man vanligtvis lånar till stora ofinansierade skattesänkningar. Det är inte så att vi bara höjer skatterna. Vi sänker skatterna också. Det gäller bland annat när man får sin första anställning. Vi utvidgar också ROT-avdraget. Det är två exempel på skattesänkningar som finns i denna budget. Därutöver sänker vi skatten på att reparera saker för att komma bort från slit-och-släng-ekonomin och i stället stimulera en cirkulär ekonomi.

Vi gör också andra viktiga strukturella förändringar för att förbättra svensk ekonomi. Vi förbättrar matchningen på arbetsmarknaden genom att utbilda arbetslösa så att de kan ta de jobb som nu växer fram. Där är inte minst yrkesutbildningen central, eftersom det råder brist på undersköterskor, barnskötare, elektriker, byggnadsarbetare och många andra på grund av att moderatregeringen inte såg till att rusta de arbetslösa under lågkonjunkturen. Det är därför som vi nu tidigt i denna konjunkturuppgång ser en brist på arbetskraft. Vi investerar också stort i infrastruktur, i bredband och i forskning och utveckling.

Fredrik Schulte varnar för att Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill göra någonting åt ränteavdragen. Men Fredrik Schulte kanske då också varnar för sig själv, eftersom han har skrivit en motion i riksdagen om att ränteavdragen bör ändras. Jag kan också påminna om att man kanske ska varna för Liberalerna, som i dag har föreslagit att ränteavdragen bör förändras och som gärna vill göra upp med regeringen i denna fråga.

När det gäller ränteavdragen är det viktigt att säga att regeringen har varit tydlig. Vi har inga förslag. Vi vill nu se att vi får effekt av de amorteringskrav som nyss har införts och som hittills tycks ha varit dämpande på bostadsmarknaden. Vi har också vidtagit många andra åtgärder för att få fart på bostadsbyggandet så att man på det sättet kan dämpa prisuppgången på bostadsmarknaden som delvis drivs på av en bostadsbrist. Vi har bland annat gjort den största satsningen på 20 år på bostadsbyggande. Vi har också ett 22-punktsprogram som påverkar hyressättningen och tillgången till byggklar mark och som påskyndar handläggningstider och möjliggör serietillverkning av hus. Vi har också vidtagit en rad andra åtgärder.

Det är tråkigt att Moderaterna vill sänka ambitionerna när det gäller denna bostadspolitiska satsning. Det skulle naturligtvis riskera att förvärpa hushållens skuldsättning och minska bostadsbyggandet. Men vi vidtar viktiga åtgärder för att komma till rätta med detta. Men här måste man följa utvecklingen. Om bostadspriserna och hushållens skuldsättning drar iväg på ett sätt som inte är hållbart måste man som ansvarstagande regering vara beredd att vidta ytterligare åtgärder. Det är vi tydliga med att vi är beredda att göra. I det läget får man se vilka åtgärder som är aktuella.

Vi har inte gått till val på några förslag om förmögenhetsskatten, vilket man kunde få ett intryck av i tidigare inlägg. Det är inga förslag som vi har fört fram från regeringen.

Anf. 136 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att jag inte ska tala för Liberalerna, men jag kan tala för mig själv. De svåra ingångsvärdena var att vi är öppna för att ta bort ränteavdragen om man sänker skatten för vanligt folk. Man kan inte bara ta bort dem och satsa på bidrag, som Socialdemokraterna gärna vill, utan det handlar just om att kompensera denna skattehöjning med en skattesänkning.

Moderaterna föreslår faktiskt en rad skattehöjningar. Under den gångna veckan har det aviserats att vi till exempel föreslår en momshöjning. Vår devis är att vi är öppna för skattehöjningar. Men det ska vara skattehöjningar som inte skadar ekonomin. När vi höjer dessa skatter ska vi använda dem för att sänka skatter som faktiskt skadar ekonomin. Finansministern använder den omvända logiken: Hon höjer skatter som skadar ekonomin. Hon höjer skatterna på jobb och företagande så att människor jobbar mindre och startar färre företag. Sedan sänker hon skatterna på sådant som inte påverkar ekonomin. Detta är en märklig logik.

Det intressanta i denna debatt är att det är en svekregering som vi har. Det är en regering som lovade att den inte skulle röra RUT och ROT, som lovade att den inte skulle höja bensinskatten, som lovade att den inte skulle röra överskottsmålet och som lovade att inte höja skatten för vanligt folk. Men så fort Magdalena Andersson blev finansminister ändrade hon sig från att vara mot dessa saker till att säga att hon inte har några förslag. När man hör finansministern säga att hon inte har några förslag ska man vara mycket skraj för att dessa förslag kommer, därför att det var vad som sedan hände. Det som inte var några förslag blev sedan en bensinskattehöjning, det blev sedan ett naggande i kanten av ROT och RUT, det blev sedan en skattehöjning för vanligt folk som jobbar och det blev sedan en avveckling av det tidigare överskottsmålet.

Att vi har en situation med en opålitlig finansminister som är oärlig och inte kan ge raka svar är mycket oroväckande.

Anf. 137 ERIK BENGZBOE (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern så mycket för svaret, även om det egentligen inte kom så mycket svar utan egentligen bara ännu fler frågor.

Det är absolut så att finansministern är hjärtligt välkommen till riksdagen för att ställa frågor till ledamöterna, men det vore ju klädsamt om finansministern började med att faktiskt svara på de frågor hon är hitkallad för att besvara. Både förmögenhetsskatten och, framför allt, ränteavdragen har en oerhörd påverkan på människors vardagsekonomi. Människor förtjänar att få veta vad som faktiskt gäller för framtiden.

Den väljare som har köpt en villa för ungefär 5 miljoner – om man ska vara ärlig är det ganska modest i den här delen av landet; man får desto mer hemma hos mig i Nyköping, men det räcker fortfarande inte direkt till en stor herrgård – och har en belåningsgrad på 80 procent skulle med slopade ränteavdrag få ökade kostnader direkt. Med dagens låga ränteläge

skulle det bli 60 000 kronor om året. Det är en ganska betydande kostnad som skulle slå hårt mot människors ekonomi.

Människor förtjänar att få besked om vad de kan förvänta sig så att de faktiskt kan planera för framtiden och fatta sina egna beslut efter de spelregler som gäller. Det betyder inte att dagens ränteavdrag ska vara huggna i sten för all framtid, men väljarna förtjänar att få veta vad som gäller under den innevarande mandatperioden, och under kommande mandatperiod när de går till val, så att de vet vad det är de ska anpassa sig efter.

Andersson säger nu att man inte har några förslag för stunden. Tryggheten i det blir ganska tom när Vänsterpartiet samtidigt kräver förändringar och vi vet att regeringen tidigare har varit villig att svika de löften den har ställt ut. Det vore alltså trevligt om Andersson kunde ge ett tydligt och rakt besked till svenska folket. Kan de förvänta sig en förändrad förmögenhetskatt och förändrade ränteavdrag – ja eller nej? Det ligger i Anderssons makt att avgöra.

Anf. 138 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Att komma med räkneexempel där ränteavdragen helt avskaffas utan att hushållen kompenseras på något sätt är att skrämma upp människor i onödan. Jag tror inte att någon regering i Sverige någonsin skulle göra någonting sådant, och det ligger absolut inte i korten för den här regeringen.

Däremot är läget på svensk bostadsmarknad inte sådant att det går att utesluta att vi måste vidta åtgärder om hushållens skuldsättning fortsätter på det sätt den gör. Om vi ser att priserna fortsätter på det sätt de gör måste en ansvarsfull regering vara beredd att vidta åtgärder. Om Moderaterna utesluter möjligheten att vidta åtgärder för att komma till rätta med hushållens skuldsättning om den skenar iväg visar man bara att man inte är regeringsduglig – att man inte klarar av att ta ansvar.

Regeringen har varit tydlig med att vi nu vill se effekterna av amorteringskraven. De verkar ha haft en lugnande effekt på bostadsmarknaden. Är det så att det springer iväg kan vi behöva vidta ytterligare åtgärder, men vilka åtgärder som då är lämpliga behöver vi återkomma till då.

Diskussionen om en nedtrappning av ränteavdragen har inte handlat om att trappa av dem utan att kompensera hushållen. Det handlar i så fall om en försiktig avtrappning som också innebär en kompensation till hushållen. Att bara göra detta via skattesänkningar, som Liberalerna har föreslagit, riskerar att slå fel fördelningspolitiskt. Det finns barnfamiljer som sitter med lån och som med Liberalernas förslag skulle vara väldigt illa ute.

Jag får höra att jag inte har svarat på frågorna. Saken är den att jag svarade på frågorna i mitt inledande svar. Debatten har fortsatt lite efter det.

Är man orolig över ränteavdragen ska man som sagt vara orolig inte bara över Vänsterpartiet och Miljöpartiet, utan man ska också vara orolig över Fredrik Schulte samt Liberalerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:782 om lån till bidragshöjningar

Anf. 139 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig varför regeringen lånar till att höja bidragen när Sverige är i behov av att spara för att möta sämre tider.

När den tidigare regeringen tillträdde 2006 visade de offentliga finanserna på ett överskott motsvarande 2,2 procent av bnp, och statsskulden minskade. När den nuvarande regeringen tillträdde möttes vi av ett underskott motsvarande 1,6 procent av bnp, och staten var tvungen att låna drygt 70 miljarder kronor. Det var således under den tidigare regeringen som det offentliga sparandet försämrades kraftigt och staten började låna.

När regeringen tillträdde avvek det finansiella sparandet i den offentliga sektorn tydligt från överskottsmålets nivå. Mellan 2009 och 2014 försämrades det strukturella sparandet med mer än 3,5 procent av bnp. Detta förklaras delvis av den utdragna lågkonjunkturen, men framför allt av de ofinansierade åtgärder – bland annat flera skattesänkningar – som den förra regeringen vidtog trots att konjunkturläget förbättrades.

Nuvarande regering har fört en stram finanspolitik som gjort att den offentliga sektorns underskott minskat kraftigt sedan 2014. Trots det stora underskott som ärvdes av den tidigare regeringen och de kortsiktiga konsekvenserna för de offentliga finanserna av de senaste årens asylinvandring avser regeringen att bedriva en finanspolitik som gör att överskottsmålet nås senast 2020. Återgången till ett sparande i linje med överskottsmålet sker då i en takt som är väl avvägd.

Avslutningsvis är det inte heller korrekt att regeringen lånar. Både Riksgäldskontoret och regeringen bedömer att vi kommer att amortera på statsskulden i år.

Anf. 140 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det är högkonjunktur, och i högkonjunktur borde man spara. Man borde spara i högkonjunktur så att man sedan kan möta en lågkonjunktur. Det gör inte finansministern. Det hon i stället gör är att sätta sprätt på en massa pengar, framför allt genom att höja bidragen för dem som inte arbetar. Vi har alltså en finansminister som lånar till bidragshöjningar.

När hon ska försöka förklara bort detta försöker hon måla upp en bild av att alliansregeringen lånade till skattesänkningar. Hon talar om att vi hade ett underskott på 70 miljarder 2014 och att man nu minsann har minskat det underskottet. Jag vill först säga en sak, och det är att underskottet hade varit mycket större ifall den socialdemokratiska budgeten hade gått igenom för 2015.

Det andra jag vill säga är att vi hade en långvarig lågkonjunktur under den förra och den förrförra mandatperioden, vilket gjorde att vi var tvungna att öka belåningen från statens sida för att kunna stimulera ekonomin. Det intressanta i detta är att om det var 70 miljarder i underskott 2014 var Magdalena Andersson med på 64 av de miljarderna. Hennes argumentation är alltså fullständigt ihålig.

Det är nästan så att man börjar undra om finansministern ens vet skillnad på högkonjunktur och lågkonjunktur. Är hon medveten om att det är andra förutsättningar när det är lågkonjunktur än när det är högkonjunktur?

Något annat intressant är att finansministern försöker måla upp en bild av att hon bör kunna ta åt sig äran för att den ekonomiska utvecklingen är så positiv. Finansministern har alltså haft sin budget gällande i några månader. Socialdemokraterna fick ju inte igenom sin budget för 2015, utan det var alliansbudgeten som gick igenom. Anledningen till att det har gått bra för Sverige är att Alliansen förde en ansvarsfull ekonomisk politik och att det genomfördes strukturella reformer för att förbättra ekonomin.

Det vi ser från den här regeringen är experterna helt överens om. Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet – alla oberoende experter – säger en och samma sak, nämligen att den politik regeringen för kommer att öka den strukturella arbetslösheten. När det sedan blir lågkonjunktur kommer arbetslösheten att bli högre än den hade varit om Socialdemokraterna inte hade genomdrivit sin politik.

Vi får också höra mycket tydlig kritik från Finanspolitiska rådet vad gäller just att man inte sparar tillräckligt mycket. Den nya ordföranden Flam sa mycket tydligt i ett pressutspel för bara någon vecka sedan att regeringen skapar allvarliga obalanser i det offentliga sparandet. Vi måste spara nu när det är goda tider för att kunna möta lågkonjunkturen när den väl kommer, och det särskilt mot bakgrund av att räntan nu är så låg att vi inte kan räkna med att Riksbanken kommer att hjälpa till och stimulera en återhämtning.

I detta läge väljer finansministern i stället att satsa på en politik där hon höjer skatten på arbete för att kunna, i huvudsak, finansiera satsningar på ökade bidrag så att det lönar sig sämre att arbeta. Det är mycket tydligt, både rationellt och logiskt men också tydligt förankrat i vetenskapen, att detta kommer att leda till en högre arbetslöshet. Det är detta finansministern alltså lånar till – att få höja bidragen.

Anf. 141 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det som pågår här, när man lyssnar på finansministern, är ingenting annat än historierevisionism. Att jämföra enskilda år och prata om hur det såg ut sista året med Göran Perssons regering och sista året med alliansregeringen är fullständigt ovidkommande när man ser på totalen. Det intressanta är vad som hände under de åtta år som Alliansen styrde Sverige. Då minskade statsskulden, trots att vi gick igenom den djupaste globala lågkonjunkturen sedan 1930-talet. Trots detta minskade vi statskulden.

Jag tycker att Magdalena Andersson ska ge ett erkännande till Anders Borg och alliansregeringen i stället för att låtsas att den sista siffran på den sista raden i december 2014 är den viktiga. Vi skulle kunna jämföra enskilda månader eller någonting annat om vi tycker att det är roligt, men det intressanta är faktiskt att se vad som händer över tid.

Som Fredrik Schulte påpekade här var S-budgeten faktiskt betydligt svagare 2014 än vad Alliansens budget var. Magdalena Andersson var som ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna med och tog fram den budgeten. Ändå har hon mage att klaga på Alliansens underskott fastän hon själv ville ha ett ännu större. Det är lite konstigt att man klagat på Alliansens siffror när man själv hade ett ännu större underskott i sin budget. Varför kan inte Magdalena Andersson erkänna att Socialdemokraternas budget var ännu svagare 2014?

Jag säger det igen: Nio månader ska jämföras med nio år. Nuvarande regering har fört en stram finanspolitik som har gjort att den offentliga sektorn minskat kraftigt sedan 2014, skriver Magdalena Andersson i sitt svar. Det är faktiskt också en historieförfälskning. Ni har styrt i nio månader med er budget. Under resten av de nio åren som har gått har det varit Alliansens budget. Det är ju vi som har fört en politik och lagt grunden så att underskottet i statens ekonomi har minskat. Det är inte ni som har gjort det.

I slutet står det: ”Avslutningsvis är det inte heller korrekt att regeringen lånar”. Detta är väldigt konstigt. Om en budget går med underskott måste man ju finansiera den med lån. Är det kanske så att det är kommunerna som är banken i dag? Staten är skyldig kommunerna 20 miljarder kronor för migrationskostnader. Är det så Magdalena Andersson finansierar underskottet i dag?

Anf. 142 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! När finansminister Magdalena Andersson presenterade budgeten i förra veckan, om jag minns rätt, stoltserade hon med att regeringen har bedrivit en stram finanspolitik sedan man tog över Rosenbad. Man insinuerade också att man även fortsatt ser behovet av, är intresserad av och vill driva en stram finanspolitik.

Samtidigt kan vi konstatera, när vi väl synar budgeten och också lyssnar på de oberoende experter som uttalat sig, bland annat Konjunkturinstitutet, att väldigt mycket mer finns kvar att göra för att driva en stram finanspolitik, någonting som finansministern verkar vilja uppnå. Jag utgår nämligen ifrån att det handlar om mer än bara politisk retorik, faktiskt också någonting som man önskar och vill ska spegla innehållet.

Herr talman! Det vore fullt möjligt att uppnå en budget i balans, trots det faktum att vi har genomgått både politiska och finansiella kriser de senaste åren. Ibland när man lyssnar på företrädarna för olika politiska partier får man bilden av att det är mer eller mindre omöjligt för Sveriges riksdag att uppnå en budget i balans under innevarande år eller framtida år, utan det är någonting man gärna skjuter på – helst in i nästa mandatperiod.

Men det är faktiskt fullt möjligt. Sanningen är att i dag drivs inte underskotten av bärande av gamla kostnader, utan underskotten drivs av utbyggnad av bidragssystem, någonting som det vore fullt möjligt för dagens regering att säga nej till. Socialdemokraterna kunde avstå och säga att man inte har råd för stunden. Man kunde de facto bedriva en stram finanspolitik och inte bara hänvisa till att man *vill* bedriva en stram finanspolitik.

Sanningen är också att det Sverige behöver inte är utbyggda bidrag över huvud taget. Det Sverige behöver och det som också bland annat Konjunkturinstitutet pekar på är betydande reformer för att få fler människor i arbete. Det är det som Sverige just nu behöver.

Sverige har i dag den högsta sysselsättningen i EU. Det har finansministern tidigare stoltserat med, och det är korrekt. Sverige hade redan 2014 det som av EU klassades som den bästa jobbmarknaden i hela EU med en extremt hög sysselsättning, men vi klarar inte riktigt av att se till att tillräckligt många är med och bidrar. Framför allt klarar vi inte av att också hålla kostnaderna för bidrag nere, utan det är någonting som accelererar och upptar en alldeles för stor del av den svenska statsbudgeten.

Betydande reformer behövs för att fler ska vilja jobba mer och därmed bidra mer. Men betydande reformer behövs också för att se till att de som står längst från arbetsmarknaden faktiskt får en chans att komma in på arbetsmarknaden och kan vara med och bidra.

Det betyder för det första att vi behöver ytterligare sänkta skatter på arbete. Låginkomsttagare betalar nästan ingen annanstans i världen högre skatt än vad man gör i Sverige. Det är en stor och aktiv hämsko på viljan att arbeta.

För det andra är det få andra ställen i världen som har så betydande marginaleffekter när man går från bidrag till arbete att det blir en avskräckande effekt för många. Man måste uppnå väldigt höga löner för att ens tjäna pengar på att börja arbeta.

Sanningen är också att inget annat land i hela EU har så låg andel enkla jobb som Sverige har, och det innebär en betydande tröskel för unga människor och nyanlända när det gäller att ta sig in på arbetsmarknaden.

Allt detta är sådant som förvisso har blivit bättre de senaste åren men som är långt ifrån bra. Reformerna behövs, men regeringen väljer att göra ingenting. I stället bygger man ut bidragen.

Det finns en annan väg som är möjlig. Det går att bedriva en stram finanspolitik på riktigt.

Anf. 143 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Moderaterna tycker att jag borde ge Anders Borg en eloge. Det har jag också många gånger gjort. Jag tycker att den politik som fördes under själva finanskrisen var väl avvägd. Jag hade velat se en annan mix av åtgärder, men jag tycker inte att det var fel att man då använde de stora överskott som man ärvde till att motverka effekterna av finanskrisen. Det har jag aldrig kritiserat – tvärtom. Jag har sagt att jag tycker att det är en väl avvägd politik i omfattningen.

Däremot riktar sig min kritik mot de omfattande skattesänkningar som man fortsatte att genomdriva 2013 och 2014, trots att konjunkturen då hade vänt, och som gjorde att vi hade stora underskott som inte berodde på konjunkturen. Det strukturella underskottet som vi tog över 2014 var på 0,9 procent av bnp, vilket gör att man hamnade ungefär 75–80 miljarder från det överskottsmål som man borde ha. Vi tog alltså över i ett läge där vi låg ungefär 80 miljarder från överskottsmålet, beroende på att man hade sänkt skatten på ett sätt som det inte fanns utrymme för i de offentliga finanserna.

Vi lade stramare budgetar än regeringen i opposition från det att jag tog över, vilket innebar stramare budgetmotioner både 2013 och 2014. År 2015 lade vi så fram en mycket stram budget. Alliansmotionens ramar utgick från min budget och var också stram. Det vill jag ge en eloge för. Alliansen lade en mycket stramare budgetmotion i opposition än vad man någonsin gjort i regeringsställning, och den slutsats jag drar av det är att allianspartierna passar bäst i opposition. Det är bäst så för svensk ekonomi.

Det är också viktigt att säga att vi ju lade fram en ändringsbudget på våren. Om vi hade haft en politik som var så dålig och som hade förstört statsfinanserna för 2015 hade vi alltså kunnat göra det på våren så att det hade påverkat statsfinanserna. Men det gjorde vi inte, utan vi lade fram en mycket ansvarsfull och fullt finansierad budgetmotion då.

Jag tror också att man kanske ska vara lite försiktig från Moderaternas sida när man säger att det var moderat politik hela 2015, för vi gjorde en omfattande takhöjning i a-kassan förra hösten som jag kanske inte tror att Moderaterna vill vara med och ta åt sig äran av.

Att tala om oberoende experter kanske inte är det bästa att göra just de här dagarna, när just oberoende internationella experter två dagar i rad tydligt visat att regeringen för en väl avvägd och ansvarsfull ekonomisk politik.

I dag har IMF kommit med sin studie av Sverige där de tydligt säger att de tycker att regeringen för en bra och väl avvägd politik – ett väldigt tydligt erkännande av att regeringens finanspolitik är mer väl avvägd än vad det ibland kan låta när man lyssnar på oppositionen. I går kom också World Economic Forum med sin konkurrenskraftsmätning där vi kliver 20 placeringar uppåt vad gäller ekonomisk politik – ett rejält skutt uppåt tack vare den politik som förs här.

Samtidigt är det viktigt att säga att vi tog emot fler asylsökande i Sverige förra hösten än vad något OECD-land har tagit emot i modern tid. Om man inte tror att det på något sätt skulle påverka de offentliga finanserna i närtid tror jag att man kanske inte riktigt förstår hur omfattande utmaningen är. Här ser vi att regeringens politik, som vi har lagt om, har haft effekt och att det är färre som söker asyl. Det gör att kostnaderna är störst 2016 och 2017. Det är också därför som vi ser underskott de åren, men det är tydligt att vi sedan går mot balans och överskott. Det beror dels på att kostnaderna minskar, dels på att regeringen har fört och fortsätter att föra en mycket ansvarsfull politik. Vi har sänkt kostnaden där med 100 miljarder bara sedan i våras.

Anf. 144 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Vi debatterar alltså att regeringen lånar till bidragshöjningar. Trots att vi har en högkonjunktur och borde spara lånar vi pengar för att kunna finansiera stora satsningar på att det inte ska löna sig bättre att arbeta.

Socialdemokraterna vill gärna ge bilden av att de är ett parti som värnar välfärden, men när det kommer till kritan är det ju bidragen som de verkligen satsar på.

Så var det också i opposition. Magdalena Andersson försöker ge bilden att man var ansvarsfull under 2013 och 2014 och att den dåvarande borgerliga regeringen lånade pengar för att finansiera skattesänkningar. Vi har haft den här debatten så många gånger, och jag får aldrig något vettigt svar – eller åtminstone ett erkännande från finansministern att hon föreslog nästan exakt lika stora satsningar som alliansregeringen gjorde.

Hade Magdalena Andersson varit finansminister 2014 hade underskottet varit 64 miljarder i stället för 70 miljarder. I grunden var vi överens om att vi skulle stimulera ekonomin då. Skillnaden var att vi ville belåna staten 2013 och 2014 för att kunna stimulera ekonomin genom skattesänkningar, medan Magdalena Andersson ville göra det på det sätt hon alltid vill göra, nämligen genom bidragshöjningar.

När Magdalena Andersson om en vecka kan läsa Moderaternas budget kommer hon där att kunna se – det vet hon i och för sig redan eftersom det redan har varit ett pressutspel om den – att vi föreslår 16 miljarder mer i sparande under de kommande två åren. Det innebär att det efter 2017 års

budget inte råder någon som helst tvekan om att slösarpartiet i det här dramat är Socialdemokraterna.

Det som är särskilt häpnadsväckande är just att det är en fantastisk högkonjunktur och en hög efterfrågan. Det är just nu som Sverige borde spara, men det är just nu som finansministern slösar genom framför allt bidragshöjningar. Det är allvarligt inte bara därför att det äventyrar offentliga finanser.

Apropå IMF:s rapport är det som är intressant med den och det som gör att IMF skiljer sig från svenska oberoende bedömare, som Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet, att IMF har ett längre perspektiv. När IMF tittar på hur Sverige har skött sina offentliga finanser går de längre tillbaka i tiden, det vill säga till åren då Alliansen styrde, medan Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet tittar på här och nu. Som Finanspolitiska rådets ordförande Harry Flam säger för regeringen en obalanserad politik.

Det är inte bara allvarligt att finansministern äventyrar offentliga finanser. Det är minst lika allvarligt att hon för en politik som handlar om att öka bidragen, därför att det som då händer är att det inte kommer att löna sig att arbeta.

Under det knappa år som finansministern har kunnat påverka politiken har incitamenten, drivkrafterna, för arbete kraftigt sjunkit för vanligt folk. Det gör att man är arbetslös längre; där är forskningen väldigt tydlig. Man söker färre jobb. Man blir mer kräsen vid valet av jobb. Framför allt fastnar människor, därför att det är jobbigt att vara i utanförskap. Om man då dessutom känner att det inte lönar sig att ta ett jobb är det många som fastnar i depression och inte orkar ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden.

Det här är effekterna av Magdalena Anderssons politik, och vi ser dem nu tydligt. Det blir fler i utanförskap, och kostnaderna för bidragen ökar.

Anf. 145 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag skulle vilja gå tillbaka till 2008 igen och krisen som vi hade då. Alliansen hade väldigt stora överskott i budgeten, och vi jobbade upp dem efter hand. År 2008 var ekonomin väldigt stark.

Vi kommer ihåg hur det var på våren 2008. Allt såg jättebra ut och alla siffror pekade åt rätt håll, men bara ett halvår senare var vi inne i en riktigt djup kris. Men då fanns det muskler. Vi hade stora överskott i budgeten, och räntan låg på normalnivå. Vi kunde då satsa pengar för att ta oss ur krisen och framför allt hålla kommunernas välfärd under armarna så att den inte skulle falla ihop när skatteintäkterna föll.

I dag har vi underskott i statsbudgeten, och vi har minusränta. Vi har inga muskler över huvud taget. I detta läge lånar regeringen till att höja olika bidrag och ersättningar.

Vad gör regeringen? Vad tänker Magdalena Andersson göra om det skulle bli en ny global ekonomisk oro? Det är ju ingen brist på hot. Finansministern redovisade själv för finansutskottet så sent som i dag att det finns stora risker och stora hot. Men det finns ingen beredskap.

Vi moderater ser risken, och vi lägger fram en budget i balans redan i år. Trots det ger vi mer pengar till välfärden än vad regeringen gör. Vi ger 60 miljarder till välfärden, regeringen ger 40 miljarder. Ni lånar till bidrag. Vi lägger pengarna på välfärden.

En av de saker som vi sparar in på är byggsubventionerna. Magdalena Andersson sa alldeles nyss att om vi drar in dem kommer man att sluta bygga, att det kommer att slå mot byggandet.

Peter Eriksson redovisade i frågestunden i dag att vi nästan har ett nytt rekord i byggande redan i dag – utan subventioner, för de har inte trätt i kraft och börjat verka än. Trots det har vi alltså ett rekordstort byggande. Det finns ingen risk alls med att ta bort byggsubventionerna. Det kommer att byggas på precis som vanligt.

Som sagt: Magdalena Andersson spelar roulette med den svenska ekonomin genom att inte ha någon beredskap. Jag skulle vilja ha en kommentar till det.

Anf. 146 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Tack så mycket, finansministern och övriga debattdelta-
gare!

Under finansministerns förra inlägg lät det bitvis som att Anders Borg i och för sig var en hyvens kille men att mer eller mindre allting Alliansen hade gjort under sina år var fel när det gäller arbetsmarknadspolitiken och den ekonomiska politiken. Sedan hyllade hon resultatet av alliansbudgetarna. Vi kan dividera om ifall det är nio eller åtta och ett halvt år av alliansbudgetar; likväl är det nästan ett decennium av allianspolitik.

Jag får inte riktigt ihop det. Tycker hon att de insatser som gjordes var bra eller dåliga? Om de nu var så dåliga, exempelvis jobbskatteavdraget, har hon då en intention att avskaffa dem? Ibland kan det låta så. Men i regeringens budget ligger den typen av satsningar kvar och beskrivs till och med som något positivt som bidrar till ökad sysselsättning, vilket inte alltid är den bild man får när man lyssnar på finansministern.

Herr talman! Självfallet ska man vara stolt över att det går bra för Sverige. Det finns all anledning för finansministern att vara stolt och glad över att vi i Sverige har en urstark ekonomi, att vi har en stark och god konkurrenskraft, men det är någonting som vilar på vad vi har gjort tidigare. Det säger väldigt lite om vart vi är på väg.

Om vi då i stället tittar framåt kan vi läsa i regeringens egen budget att man prognostiserar för fler i utanförskap. Konjunkturinstitutet bekräftar att arbetskraftsdeltagandet väntas sjunka framöver på grund av att det saknas betydande reformer för att få fler människor i arbete.

Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet – vi kan rada upp en lång rad instanser som är oroliga för framtiden även om det har gått bra för Sverige tidigare.

Jobbskatteavdraget gav betydande effekter samtidigt som de samlade intäkterna till offentlig sektor steg med 91 miljarder under alliansåren.

Det finns all anledning att fortsätta att genomföra reformer.

Anf. 147 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Låt mig påpeka att när Moderaterna talar om 60 miljarder mer till välfärden talar de om pengarna de ger men är tysta om pengarna de tar. Räknar man med de pengar som Alliansen tar från kommunerna slutar det på en minussumma. Till exempel behöver kommunbonusen på 7,5 miljard räknas bort. Även en rad fördyringar för kommunerna blir resultatet av Moderaternas politik, vilket gör att det hamnar på minussidan.

Inte minst skulle det bli en katastrof för kommunerna nästa år när man halverar våra välfärds miljarder.

Kommunerna fick 10 miljarder för i år, vilket Moderaterna nu vill halvera. Tusentals människor runt om i landet riskerar att behöva sägas upp om Moderaternas politik blir verklighet. Det är tur för alla barn i skolan och förskolan och för våra äldre som är beroende av välfärden att den inte kommer att bli det.

Moderaterna säger att vi lånar till bidrag. Låt mig påpeka att statens budget går med plus. Då är det kanske lite svårt att hävda att vi lånar till reformerna.

Fredrik Schulte säger att vi höjer skatten, vilket ökar utanförskapet och gör folk deprimerade. Den inkomstskattehöjning regeringen gör är avtrappningen av jobbskatteavdraget för människor som tjänar över 50 000. Jag är inte helt övertygad om att denna skatteförändring ökar utanförskapet.

Jag ställde en fråga i förra interpellationsdebatten som jag fortfarande inte har fått svar på. Moderaterna har många gånger debatterat och uttryckt hur förskräcklig denna höjning är. Innebär det att de i sin budgetmotion kommer att föreslå att avtrappningen tas bort och därmed sänker min skatt med 26 000 kronor?

Anf. 148 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag förstår att finansministern är nyfiken på Moderaternas budget. Men hon får ha is i magen, för den kommer om en vecka. Då kommer hon att få svar på alla sina frågor.

Debatten handlar om att vi har en finansminister som lånar till bidragshöjningar, även om hon försöker att få det att framstå som något annat. Staten går med underskott, och vi borde spara och samla i ladorna så att vi kan möta nästa lågkonjunktur. Men regeringen väljer att spendera mer pengar än man borde, och man får kritik från nästan alla oberoende experter.

Det man framför allt gör för dessa lånade pengar är att satsa på högre bidrag så att det inte lönar sig att arbeta. För två år sedan fick ett vårdbidrags ägare 6 000–7 000 kronor extra av att jobba kontra att gå på a-kassa. Det har sjunkit till runt 4 000 kronor. Vi har fått en situation där en arbetslös advokat kan få mer i bidrag för att inte jobba än vad den 19-åriga servitrisen får i lön för att gå upp på morgonen och jobba och slita 40 timmar i veckan.

Detta bygger ett samhälle som kommer att skapa ett enormt bidragsberoende. Man föder en kultur av bidragsberoende och en känsla av att man inte behöver bidra. Det kommer att få allvarliga konsekvenser, särskilt mot bakgrund av att vi har en jättelik integrationsutmaning med människor som har kommit som flyktingar till Sverige och som vi vet kommer att få det tufft att hävda sig på den svenska arbetsmarknaden.

Nu måste vi se till att det lönar sig bättre att arbeta, och vi måste spara till den dag då det blir lågkonjunktur.

Magdalena Andersson gör precis det motsatta. Hon lånar mer pengar än hon borde, och hon satsar dem på att höja bidragen så att det lönar sig sämre att arbeta. Det är precis fel väg för Sverige.

Anf. 149 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Nej, Fredrik Schulte, staten går inte med underskott. Fredrik Schulte får läsa på lite. Staten går med överskott.

Nej, alla externa experter kritiserar inte regeringen. Tvärtom har vi i dag fått ett stort erkännande av IMF, inte för den politik som har förts tidigare utan för just den politik som förs här och nu. IMF menar att det är en väl avvägd politik och att regeringens sätt att hantera kostnaderna för den stora asylinvandringen som vi hade förra hösten är helt rätt.

Tror man att asylsituationen inte påverkar statsfinanserna eller sysselsättningsgraden under de kommande åren verkar man inte ha någon verklighetsanknytning och förstå vad som har hänt. Det är fler människor per capita som har sökt asyl i Sverige än i något annat land i EU.

Detta har regeringen hanterat, och vi kommer givetvis fortsätta att hantera denna situation. Men självklart påverkar det statsfinanserna i närtid. Regeringen hanterar det på ett sätt som får ett stort erkännande av IMF i dag.

Vi har givetvis en annan politik än Moderaterna. Moderaterna är ett parti som vill sänka skatten för dem som tjänar mest. Fredrik Schulte kan inte svara på om han vill ge mig en skattesänkning på 26 000 eller inte. Men eftersom han så många gånger här i kammaren har sagt att han tycker att det är dåligt att vi har höjt skatten för mig med 26 000 utgår jag från att han nu vill sänka min skatt med 26 000.

Här har vi olika ingångar. Ska människor som jag som har bra inkomster vara med och bidra mer till välfärden, till en bra skola och förskola, en fungerande sjukvård och en trygg äldreomsorg? Och inte minst, ska vi vara med och bidra till att våra ungdomar som väntar på att få ett jobb, på att börja plugga och på att kunna flytta hemifrån får den möjligheten?

Jag är gärna med och bidrar mer till det, och jag vet att det är en bättre politik för att bygga Sverige starkt än att sänka min skatt med 26 000.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:783 och 784 om uppräknig av brytpunkt för statlig inkomstskatt

Anf. 150 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig vilket stöd jag har för att höjda marginalskatter har något annat än negativa effekter på samhälls-ekonomi samt varför jag väljer att genomföra höjningar av de skatter som är absolut mest skadliga för ekonomin. Fredrik Schulte har också frågat mig om jag anser att jobbskatteavdraget har varit verkningsslöst, på vilka omständigheter och fakta jag baserar detta påstående och om jag överväger att sänka jobbskatteavdragen.

Efter den förra regeringens mandatperioder såg vi en situation med stora underskott i statens finanser, en arbetslöshet som bitit sig fast på höga nivåer och sjunkande resultat i grundskolan. För att genomföra angelägna satsningar som bland annat bidrar till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet krävs att skatten höjs.

Vad gäller till exempel jobbskatteavdraget fick personer med miljoninkomster tidigare mer än 26 000 kronor per år i jobbskatteavdrag. Regeringen anser att det finns bättre sätt att använda de pengarna. Högre skatt för dem som har relativt höga inkomster ger både nödvändiga skatteintäkter och god fördelningsprofil.

Vidare är det inte bara skatter som påverkar antalet arbetade timmar och samhällsekonomin. Sverige har nu den högsta sysselsättningsgraden i EU. En viktig förutsättning för detta är tillgången till barn- och äldreomsorg. Fortsatta investeringar i välfärden är nödvändiga för att både kvinnor och män ska få möjlighet att arbeta heltid, vilket ökar den ekonomiska jämställdheten.

En bättre äldreomsorg och högre kvalitet i barnomsorgen är inte bara en fråga om en trygg ålderdom respektive barndom utan kan även minska antalet personer som slutar arbeta eller går ned i arbetstid för att ta hand om närstående.

Även satsningar på till exempel ett ökat bostadsbyggande och infrastruktur bidrar till ökad sysselsättning.

Regeringen har för närvarande inga ytterligare förslag på inkomstskatteområdet än de som presenterats i samband med budgetpropositionen för 2017.

Anf. 151 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Alliansen sänkte skatten för vanligt folk som jobbar med nästan 2 000 kronor i månaden. Syftet med det var att det ska löna sig bättre att arbeta. Det ska vara skillnad mellan att gå till jobbet och jobba och slita och att leva på bidrag.

Detta är tydligt förankrat i forskningen. Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet var överens om att de jobbskatteavdrag som den förra regeringen genomförde skulle ge ungefär 180 000 fler jobb, när man tar bort effekterna av högkonjunktur och lågkonjunktur.

Det är också starkt förankrat i vetenskapliga studier att ju lägre skatt man har på sitt arbete, desto större drivkraft har man att jobba i stället för att gå på bidrag, vilket minskar arbetslösheten och ökar sysselsättningen.

I strid med allt vad experter säger kommer finansministern och påstår att denna politik inte har haft någon effekt över huvud taget. Hennes argument är: Titta, det var så hög arbetslöshet när Alliansen styrde. Det är som om finansministern inte vet skillnaden mellan högkonjunktur och lågkonjunktur.

Vi hade en av de värsta globala kriserna sedan andra världskriget under så gott som hela den förra mandatperioden och delar av den förrförra mandatperioden. Det var en av de värsta globala kriserna i modern historia. Det är klart att arbetslösheten var högre då.

Det som är intressant är det man kallar jämviktsarbetslöshet, alltså när man tar bort effekten av högkonjunktur och lågkonjunktur. I finansministerns egen budget konstateras att jämviktsarbetslösheten minskade under Alliansens tid vid makten. Trots krisen minskade alltså både arbetslösheten och den strukturella arbetslösheten, det vill säga när man tar bort effekten av högkonjunktur och lågkonjunktur.

Ändå säger finansministern gång på gång att den politiken inte gav någon effekt. Jag tror att finansministern till och med har sagt att jobbskatteavdraget var pengar i sjön. Då har jag en enkel liten fråga: Vad har hon för

stöd för det påståendet? Alla experter talar emot henne. All forskning talar emot henne.

Jag förstår att finansministern inte vill sänka skatten. Jag har respekt för att hon har en socialistisk ideologisk utgångspunkt och hellre vill höja skatterna, men hon kan inte komma och påstå att effekterna av politiken var något annat än de faktiskt var och som expertisen konstaterade. Det är oseriöst.

Därför tycker jag att vi borde få ett tydligt svar från Magdalena Andersson. Står hon fast vid de uttalanden hon har gjort gång på gång i debatter här i riksdagen och i tv-debatter och där hon sagt att jobbskatteavdraget är verkningslöst? Står hon fast vid det, eller tar hon avstånd från det? Om hon står fast vid det, vad har hon för stöd för detta påstående?

Presentera det, Magdalena Andersson! Du kanske till och med får Nobelpriset i ekonomi om du gör det.

Anf. 152 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag kan inte påminna mig att jag har sagt att jobbskatteavdraget är pengar i sjön. Fredrik Schulte kanske vill vara vänlig och komma med korrekta citat. Det är svårt att bemöta saker som jag inte uppfattar att jag har sagt. Jag kan inte påminna mig att jag har sagt att det är pengar i sjön. Jag skulle gärna vilja ha citatet.

Anf. 153 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Magdalena Andersson vet mycket väl att hon har sagt att jobbskatteavdraget är verkningslöst. Jag tror att hon sa det så sent som i budgetdebatten med Moderaternas ekonomiskpolitiska talesperson Ulf Kristersson. Hon kritiserade att Moderaterna föreslår ytterligare skattesänkningar för dem med lägst inkomster så att det ska löna sig bättre att arbeta och påpejade då att jobbskatteavdragen är helt verkningslösa.

Vi kan debattera här vad du har sagt och inte sagt, Magdalena Andersson, men om du hävdar att du inte har påstått det, kan du då gå upp i talarstolen och tydligt ta avstånd från idén att jobbskatteavdragen är verkningslösa?

Kan finansministern gå upp och hålla med Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och alla seriösa, oberoende ekonomiska bedömare om att jobbskatteavdraget har skapat en sisådär 180 000 fler jobb? Om hon kan göra det ska vi inte ha denna debatt mer, utan då ska vi vara nöjda och glada över hennes svar. Problemet är att hon gång på gång kommer med felaktiga påståenden som ger ett oprofessionellt intryck och som helt enkelt inte stämmer.

Låt oss inte diskutera vad finansministern har sagt eller inte sagt. Nu har finansministern chansen att gå upp och konstatera att jobbskatteavdragen hade en positiv sysselsättningseffekt. Om hon inte kan göra det får vi anta att hon faktiskt anser att de var verkningslösa.

Ge ett klart svar nu, tack!

Anf. 154 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Först vill jag bara ställa en liten ordningsfråga till finansministern. Nu påstår hon att statens budget går med plus, men i tidigare inlägg sa hon att budgeten kommer att vara i balans 2018. Båda delarna kan inte vara sanna samtidigt. Sanningen är att den samlade statsbudgeten

går med underskott nästa år i Socialdemokraternas och regeringens budget. Det är därför vi vill visa på ett alternativ till den och att vi når balans direkt 2017.

När det gäller skattetrycket på hög- och låginkomsttagare kunde vi i Alliansen, när vi tillträdde 2006, konstatera att framför allt låg- och medelinkomsttagarna i Sverige betalade i särklass världens högsta skatter. Det gjorde även höginkomsttagarna, men det var ett stort problem att en så stor del av den arbetsföra befolkningen betalade världens högsta skatter.

Därför införde vi jobbskatteavdraget, och det gjorde faktiskt att de svenska låg- och medelinkomsttagarna kom ned en bit. Det blev lite billigare i förhållande till vår omvärld och andra länder när det gäller låg- och medelinkomsttagare. Däremot fortsatte de svenska höginkomsttagarna att betala världens högsta skatter även under Alliansen. Värnskatten låg kvar, och den statliga skatten låg kvar. Det fanns dessutom ett tak för hur mycket man kunde få i jobbskatteavdrag. Sanningen är att Alliansen sänkte det relativa skattetrycket för dem som hade låga och normala inkomster i förhållande till omvärlden, medan höginkomsttagarna fortsatte att betala världens högsta skatter.

Det finns en gräns för hur mycket skatt man kan ta ut av människor med högre inkomster innan de inte ser någon mening med att vare sig utbilda sig eller ta risker, jobba hårt och ta ansvarsfulla jobb. Då finns en stor risk att de i stället söker dessa jobb i andra länder och att kompetens försvinner från Sverige. Även finansministern, med sin bakgrund i skatteförvaltning och liknande, borde inse att det inte fungerar.

Det är ren populism att så fort man ska göra något höja skatten lite för dem som har höga inkomster och säga: De kan gott bidra till välfärden. Sanningen är att höginkomsttagarna i Sverige bidrar extremt mycket till den svenska välfärden redan i dag. Det finns en gräns när det börjar skada hela funktionssättet på den svenska arbetsmarknaden och viljan att ta risker, anstränga sig och utbilda sig. Vi är väldigt nära den gränsen nu.

Magdalena Andersson talade lite raljant om sin egen höjda skatt på 26 000. Det är lätt att raljera om sådana summor när man har den inkomst som Magdalena Andersson har som finansminister. Det är kanske inte lika lätt att raljera över det när man har en mer normal inkomst på 30 000–35 000 kronor och får höjd skatt. Man har kanske anpassat sin levnadsstandard och sitt boende och så vidare, kanske i Storstockholm, efter en viss nivå på skatten. Om man då får lite påökt och får höjd marginalskatt är det kanske inte lika lätt att raljera över det så som Magdalena Andersson gör.

Jag måste säga en sak till. Magdalena Andersson sa att asylsituationen naturligtvis påverkar statsfinanserna. Ja, det är klart att den gör, precis på samma sätt som lågkonjunkturen påverkade arbetslösheten under Alliansens tid. Men det vill Magdalena Andersson inte låtsas om över huvud taget när hon talar om att arbetslösheten ökade under Alliansens tid.

Det finns inte något som helst erkännande av att en global djup lågkonjunktur, kanske den värsta sedan 1930-talet, över huvud taget påverkade arbetslösheten i Sverige. Jag tycker faktiskt att det är en lite låg debatteknik. Om asylsituationen påverkar statsfinanserna, vilket vi självklart vet att den gör, påverkade också lågkonjunkturen arbetslösheten.

Återigen: Det är väldigt lätt att ta åt sig äran för saker och ting, och nu gör Magdalena Andersson det igen. Nu gäller det migrationspolitiken, att

det är regeringen som tar ansvar och som har lagt fram reformer. Det var en överenskommelse mellan regeringen och Alliansen – glöm inte det! Det var vi som var med och tog ansvar för migrationskrisen.

Anf. 155 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson sa att det inte är så lätt för någon som har 30 000–35 000 att få en skatthöjning på 26 000. Det är heller inte så att vi har höjt skatten för någon som har 30 000–35 000, utan det är för personer som har inkomster över 50 000 som vi trappar av jobbskatteavdraget. För att få en skatthöjning på 26 000 ska man ha miljoninkomster. Vi har inte höjt inkomstskatterna för någon med 30 000–35 000.

Jan Ericson! Det är helt korrekt att finanskrisen självfallet har påverkat både det offentligfinansiella sparandet och arbetslösheten under alliansperioden. Jag har aldrig försökt göra gällande något annat.

Min kritik handlar framför allt om att jag inte tycker att man borde ha fortsatt att låna till skattesänkningar när konjunkturen repade sig. Jag skulle också ha velat ha en annan mix av åtgärder. Man borde i stället ha satsat mer på arbetslöshetsbekämpning än vad man gjorde så att arbetslösheten skulle ha blivit lägre än den var.

Det är helt korrekt att vi har fått stöd av Moderaterna för omläggningen av migrationspolitiken. Det är bra, och det visar på svensk politiks styrka. Däremot visar det inte på svensk politiks styrka när Fredrik Schulte hävdar att jag har sagt att jobbskatteavdraget är verkningslöst. Jag kan inte påminna mig om att jag har sagt det, och innan Fredrik Schulte upprepar detta föreslår jag att han kommer med ett korrekt citat. Det är väldigt svårt att stå i talarstolen och bemöta påståenden om vad man har sagt som jag tror saknar grund.

Jag brukar säga att jobbskatteavdragen inte har haft de effekter som man hade hoppats på. Jag hoppas verkligen att jobbskatteavdragen har *några* jobbeffekter, givet hur dyra de är. Däremot är jobbskatteavdrag ett väldigt dyrt och ineffektivt sätt att försöka få upp sysselsättningen. Vi vill jobba med mer effektiva åtgärder. Det är därför vi inte föreslår några jobbskatteavdrag. Vi föreslår i stället andra åtgärder för att få upp sysselsättningen och få ned arbetslösheten. Vi satsar inte minst på utbildning men också på särskilda insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Kostnadseffektivitet är någonting som driver den här regeringen.

Avslutningsvis ska jag säga något om skillnaden mellan staten och det offentliga. Staten går med plus. Däremot går kommunerna med minus. Statens budget går redan nu med plus. Däremot drar kommunerna och ålderspensionssystemet ned det offentligfinansiella sparandet. Det är alltså hela det offentligfinansiella sparandet som når balans 2018. Däremot går staten med plus redan nu.

Anf. 156 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det är väl inte annat än att jag får återkomma med exakt återgivna citat till finansministern i ännu en interpellationsdebatt.

Men en sak kan vi i alla fall vara väldigt säkra på: Kommentaren att jobbskatteavdragen är verkningslösa har statsministern fällt många gånger. Han sa det så sent som i partiledardebatten nu senast, för bara en vecka sedan, här i riksdagen. Om finansministern säger en sak och hennes

statsminister säger en annan tror jag att regeringen har väldigt stora problem. Då kan man ju inte ens vara överens om några av de grundläggande principerna för hur svensk ekonomi fungerar.

Magdalena Andersson säger att hon vill se mer verkningfulla åtgärder. Det är intressant att alla oberoende ekonomiska bedömare är överens om att jobbskatteavdraget har inneburit en positiv sänkning av jämviktsarbetslösheten med ungefär 180 000. Sedan råkar de också komma fram till att regeringens politik än så länge har resulterat, och kommer att resultera, i en höjd jämviktsarbetslöshet med runt 20 000 fler arbetslösa än vad som annars vore fallet.

Det är lätt för finansministern att stå och säga att hon vill ha effektivare åtgärder. Man kan använda det som argument för precis vad som helst. Det enda sättet att verkligen avgöra om en politik är effektiv eller inte är att räkna på den. Märkligt nog vill inte finansministern räkna på sysselsättningseffekterna av sin egen politik. Hon hävdar att det inte går att göra det. Alliansregeringen gjorde det ständigt. Oberoende ekonomiska och politiska bedömare gör det. Men finansministern gör det inte.

Märkligt nog är det ord som står mot ord här. Experterna säger att regeringens politik är ineffektiv och leder till arbetslöshet. Finansministern presenterar inga konkreta bevis för annat.

Anf. 157 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag måste konstatera att finansministern försökte blanda bort korten lite när det gäller statens samlade budget. Vi vet alla att det ingår flera olika parametrar i budgeten. Men slutsatsen och den totala siffran visar ett underskott i regeringens samlade budget, och det är det inte i Moderaternas samlade budget. Vi redovisar balans, och det gör vi som sagt för att vi vill vara bättre förberedda när vi kommer in i nästa lågkonjunktur. Och den kommer förr eller senare. Vi har en starkare budget än regeringen, och trots det satsar vi mer på välfärden än vad regeringen gör.

Magdalena Andersson raljerar lite, och jag kanske var lite slarvig när jag sa 30 000–35 000. Gränsen går ju faktiskt vid 36 000. Det är där man får höjd marginalskatt nästa år. Det drabbar 1,3 miljoner löntagare. Så många får höjd marginalskatt. Magdalena Andersson brukar kalla skattehöjningen för en skattesänkning för att blanda bort korten. Det är lite konstigt med tanke på att den ger intäkter till staten. Det är svårt att se att en skattesänkning skulle ge intäkter till staten. Jag tycker att Magdalena Andersson blandar bort korten också när det gäller detta.

33 procent av elmontörerna i Sverige kommer att få höjd marginalskatt. 37 procent av barnmorskorna kommer också att få det, liksom 43 procent av poliserna och 70 procent av ingenjörerna. De får höjd marginalskatt i Magdalena Anderssons budget. Det är som sagt lätt för Magdalena Andersson att skratta bort det och säga att 26 000 hit eller dit inte spelar någon större roll för henne. Jag vet att de här personerna inte får några 26 000. Det handlar om betydligt mindre summor. Men det är ändå en marginalskatteökning, och det är inte det vi behöver i Sverige om vi ska premiera utbildning och få människor att gå vidare.

Sedan krisåren runt 2008 hade vi en arbetslöshetstopp 2009, och efter det har arbetslösheten stadigt sjunkit. Sysselsättningsgraden har ökat. Nu visar siffrorna att detta kommer att vända om några år. Vad har finansministern för muskler för att kunna göra något åt det? Inga alls.

Anf. 158 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson hävdar att vi höjer marginalskatten. Det stämmer faktiskt inte. Marginalskatten är densamma. Däremot ligger en automatisk skattesänkning i systemet, och den bromsar vi lite.

Om vi nu höjer skatten – är det så att Jan Ericson får högre skatt efter årsskiftet än han hade förut? Har han högre skatt eller lägre skatt i januari 2017 än han hade i december 2016? Svaret är att Jan Ericson har en lägre skatt. Det är denna skattesänkning som han kallar för en marginalskattehöjning – apropå att blanda bort korten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:785 om uteblivna skattesänkningar för pensionärer

Anf. 159 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag avser att sänka skatten för pensionärer under mandatperioden.

Som jag redan har svarat Fredrik Schultes partikamrater flera gånger tidigare i år anser regeringen att den orättvisa skillnaden mellan beskattningen av arbetsinkomster och beskattningen av pension som infördes av den moderatledda alliansregeringen bör avskaffas. I ett första steg har regeringen förstärkt det förhöjda grundavdraget för äldre så att pensionärer som är över 65 år inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år vid inkomster upp till 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärktes även för dem med pensioner upp till 240 000 kronor per år. Regeringens reform innebär att de med de lägsta pensionerna betalar lägre skatt i år än vad de skulle ha gjort om regeringen inte gjort förändringen.

Regeringens ambition är att ta ytterligare steg för att minska skatteskillnaderna mellan arbetsinkomster och pension.

Anf. 160 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Under åtta år var det ett väldigt högt tonläge från Socialdemokraterna. Man talade om att Alliansen hade infört en pensionärsskatt. Det Alliansen gjorde var att vi sänkte skatten för vanligt folk som jobbar med jobbskatteavdrag. Det är en politik som har gett stor positiv sysselsättningseffekt, fått fler människor i arbete och stärkt svensk ekonomi.

Denna skattesänkning – jobbskatteavdraget – gick just bara till dem som arbetade. Det fanns då en känsla hos många pensionärer av att vara förfördelade. Detta beskrev socialdemokratin felaktigt som en pensionärsskatt. Det var i själva verket en skattesänkning för dem som jobbade och ingen särskild skatt på dem som inte jobbade.

Alliansen var ändå tydlig. Vi vill sänka skatten för alla – även för pensionärerna – och det gjorde vi också. Fem gånger under vår tid vid makten sänkte vi skatten för pensionärer till en summa av totalt sett nästan 17 miljarder kronor. Ålderspensionärerna har fått nästan 1 000 kronor mer i månaden i disponibel inkomst tack vare de skattesänkningar som Alliansen genomförde. Ändå var det ett jättehögt tonläge från socialdemokratin. Man återkom ständigt till orättvisan med den så kallade pensionärsskatten, och man lovade att man skulle ta bort det här skattegapet.

Nu har Magdalena Andersson varit finansminister i två år, och än så länge har hon minskat skattedifferensen med knappt 1,9 miljarder kronor. Alliansen sänkte skatten nästan nio gånger mer för pensionärer än vad den här regeringen har gjort.

Det finns inte heller några som helst tecken på att Magdalena Andersson är intresserad av att sänka skatten för pensionärer ytterligare, utan det här handlar om att man i opposition var opportunistisk och attackerade den dåvarande alliansregeringen på ett sätt som var politiskt och retoriskt gångbart, men man hade inte något som helst intresse av att verkligen göra någonting åt det när man väl kom till makten.

Det här har blivit lite av Magdalena Anderssons signum. Det är inte det första valsveket som hon står för. Hon lovade att inte röra RUT och ROT. Hon lovade att inte röra överskottsålet. Hon lovade att inte höja skatten för vanligt folk som jobbar – vi fick i förra debatten höra Jan Ericson konstatera att vi får skattehöjningar för 1,3 miljoner löntagare. Hon lovade att inte höja bensinskatten.

Allt detta har hon ändå gjort. Det här är en svekregering. Det är en regering som inte står vid sitt ord. Man kan inte lita på den här regeringen, man kan inte lita på Socialdemokraterna och framför allt kan man inte lita på Magdalena Andersson som sitter i tv-soffan och lovar att hon ska göra än det ena, än det andra och sedan gör det direkt motsatta.

Frågan om sänkta skatter för pensionärer är kanske ett av det tydligaste exemplen på det. Man gjorde en liten justering i marginalen i sin första budget, och sedan har det inte funnits några signaler om att man kommer att göra några ytterligare reformer för att pensionärerna ska få mer i plånboken.

Den lärdom vi kan dra av det är att vill pensionärer ha sänkt skatt ska de rösta på Moderaterna.

Anf. 161 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Fredrik Schulte sammanfattade det jag skulle säga väldigt bra i det sista han sa. Vill man ha sänkt skatt för pensionärer ska man rösta på Moderaterna eller något annat alliansparti.

Det finns ingen svensk regering i modern tid som har sänkt skatten så mycket för pensionärerna som Alliansen gjorde. 16 ½ miljard lade vi som sagt på att sänka skatten för pensionärerna. Det var en ganska betydande summa, och den ska ställas i relation till regeringens 1,9 miljarder.

Det retoriska greppet att döpa en oförändrad skatt till en pensionärs-skatt är inte speciellt hederligt, tycker jag. Jag tror dessutom att de flesta pensionärer tycker att det är ganska viktigt hur helheten ser ut i den egna ekonomin. Vi höjde även bostadstilläggen för pensionärer och införde RUT-avdrag som gjorde att man kunde få utökad hemtjänst för en rimlig summa och så vidare. Vi genomförde många reformer för pensionärerna under våra åtta år. Det är synd att det överskuggas av den nidbild som Socialdemokraterna har spridit om att vi har infört en pensionärsskatt, vilket vi inte har.

Dessutom fick man dubbelt jobbskatteavdrag som pensionär om man fortsatte arbeta. Det glöms också ofta bort. Vi satte ned egenavgifterna för pensionärer som anställdes – något som regeringen har ändrat – och så vidare.

Jag ska passa på att svara på frågan från sista rundan i den förra interpellationsdebatten, för den hänger ihop med detta. Magdalena Andersson frågade mig om jag får höjd eller sänkt skatt vid nästa årsskifte. Mitt svar på den frågan är att jag får högre skatt i januari 2017 än om regeringen inte skulle ha höjt skatten. Det tycker jag är en ganska bra sammanfattning.

Vi hade en princip en gång i den stora skattereformen i Sverige. Då jobbade jag på bank. Det var en ganska bra överenskommelse på ett sätt, även om Moderaterna den gången stod vid sidan av den. Det fanns en bra del i den, och det var att vi bestämde att en begränsad del av de svenska löntagarna skulle betala statlig inkomstskatt. Det var alla partier överens om.

Men Socialdemokraterna har under sina regeringsår, både före Alliansen och nu, underminerat den principen ganska dramatiskt genom att hela tiden plocka in fler och fler löntagare i den del som ska betala statlig inkomstskatt. Det är precis det man gör kommande årsskifte. Ett antal människor som precis glider över gränsen för statlig inkomstskatt – de har normala inkomster och normala arbeten – tvingas då börja betala statlig inkomstskatt. Det var inte det som var meningen när man gjorde skattereformen.

Jag tycker att Magdalena Andersson borde leva upp till den överenskommelse som gjordes en gång och faktiskt acceptera att det ska vara ett begränsat antal som betalar statlig inkomstskatt och inte hela tiden urholka detta genom att putta in fler och fler i det här systemet.

Anf. 162 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson svarade på frågan. Han får alltså en lägre skatt i januari än i december men kallar det naturligtvis en högre skatt än om han hade fått ännu mer i sänkt skatt.

Jan Ericson hänvisar till överenskommelsen i den förra skattereformen. Jag ska bara påpeka att Moderaterna inte var med i den överenskommelsen. Men framför allt skedde de stora avstegen från den överenskommelsen under alliansåren eftersom jobbskatteavdragen inte fanns i den. Det har totalt ritat om kartan för skattepolitiken i Sverige och framför allt undergrävt finansieringen av välfärden. Det är också därför som alliansregeringen lämnade stora underskott efter sig. Att alliansregeringen sänkte skatten mycket gjorde också att man lämnade mycket stora underskott efter sig.

En stor skillnad mellan den här regeringen och den förra är att vi driver en försiktig och ansvarsfull ekonomisk politik och inte genomför stora, dyra och ofinansierade skattesänkningar utan tar ansvar för statsfinanserna. Det gör också att en avskaffning av pensionärsskatten är någonting som vi kommer att genomföra på ett sätt som också tar ansvar för statsfinanserna.

Moderaterna var aktivt med och stoppade den första sänkningen av pensionärsskatten som vi hade velat skulle träda i kraft redan den 1 januari 2015. Vi lyckades få igenom den till den 1 januari 2016. Det är väldigt bra, och det är det första steget.

Vi vill naturligtvis komma med ytterligare steg för att sänka pensionärsskatten för att på sikt avskaffa den. Däremot har det inte varit något vallöfte att avskaffa den under den här mandatperioden, men jag vill na-

turligtvis att vi ska kunna ta ytterligare steg för att sänka pensionärsskatten. Samtidigt kommer jag alltid att ta ansvar för statsfinanserna på samma sätt som jag har gjort sedan jag blev finansminister.

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

Anf. 163 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det var inte ett första steg som togs för ungefär ett år sedan för att sänka skatten för pensionärer. Det var ett sjätte steg. Alliansen tog innan den här regeringen tillträdde fem steg. Vi sänkte, som jag sa tidigare, skatten med nästan 17 miljarder för pensionärer. I vår motion i samband med vårpropositionen köpte vi också regeringens pensionärsskattesänkning.

Den beskrivning som finansministern försöker göra, att det är hon som står för skattesänkningar för pensionärerna medan Alliansen gör det motsatta, är helt enkelt inte korrekt. Vi har sänkt skatten för pensionärer nio gånger mer än vad finansministern har gjort. Tittar man på hur den här regeringen prioriterar är det alldeles uppenbart och tydligt så att skattesänkningar för pensionärer inte är någonting som står på finansministerns önskelista. Det är tydligt så att det var tomma ord som var slagkraftiga i oppositionspolitik och som finansministern populistiskt kunde använda i debatterna, men hon hade inte något som helst intresse av att faktiskt verkställa löftena.

I stället väljer hon att prioritera höjd a-kassa så att det lönar sig mindre att arbeta och vi har en situation där den 19-åriga servitrisen som har fått sitt första jobb får mindre i lön efter skatt än vad advokaten som blir arbetslös får i bidrag. Det tyckte finansministern var viktigare att prioritera än sänkt skatt för pensionärer.

Det är inte den enda bidragshöjningen som finansministern har genomfört. En stor del av Socialdemokraternas satsningar har handlat just om att höja bidragen och att öka anslagen till ineffektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, eller för den delen ineffektiva byggsubventioner. Det finns inte något som helst stöd för att dessa ska leda till ökat byggande.

Slutsatsen är följande: Man kan inte lita på den här finansministern. Hon säger en sak före valrörelsen. När hon sedan kommer till makten gör hon det precis motsatta. Vi ser exempel på det när det gäller RUT och ROT. Vi ser exempel på det när det gäller höjd skatt för vanligt folk som arbetar. Vi ser exempel på det när det gäller bensinskatten. Vi ser exempel på det när det gäller överskottsmålet. Och vi ser exempel på det när det gäller sänkt skatt för pensionärer.

Det finns inget större intresse hos regeringen för att göra någonting åt det. Det har framgått med all önskvärd tydlighet under den här budgetprocessen att man väljer att prioritera andra saker. Eftersom vi inte får några konkreta löften från finansministern om när nästa steg ska komma är det tydligt att det här bara var en läpparnas bekännelse.

Anf. 164 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag blir lite upprörd när finansministern fortsätter att upprepa att vi sänkte skatten och att det gjorde så att det blev mindre pengar till välfärden. Det är ren osanning.

Jag roade mig med att läsa lite i Sveriges Kommuner och Landstings stora ekonomirapport i somras. Den var ganska intressant. Man såg i den att resultaten för kommunsektorn var svaga under S-regeringarna

2000–2004. Under åren 2007–2014 och 2015 ökade resultaten i kommunsektorn. Man kan också se att med S-regeringen 2002–2006 var kostnaderna i kommunerna betydligt större än skatteunderlaget. Men under alliansåren hade man balans mellan kostnader och skatteunderlag. Detta har naturligtvis jättestor betydelse, inte minst för de äldre.

En stor del av en kommuns budget går till äldreomsorg. När finansministern talar om att vi sänkte skatten för löntagarna och att det gick ut över välfärden har hon fel. Sammanfattningsvis kan man säga att eftersom vi fick in mer resurser till kommunsektorn fick pensionärerna inte bara sänkt skatt under alliansåren, utan de fick också stabilare välfärd i kommunerna. Det klarade vi, trots att vi under alliansåren gick igenom den djupa, globala krisen.

Magdalena Anderssons verklighetsbeskrivning är inte korrekt. Nu ser vi dessutom att obalanserna i den kommunala ekonomin ökar igen. Vad gör Magdalena Andersson då? Jo, hon fortsätter att låna. Och hon använder de pengarna till helt andra saker än till att stärka kommunsektorn. Det är allvarligt.

Anf. 165 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill påminna Jan Ericson om att antalet anställda per 1 000 invånare sjönk under alliansregeringens tid vid makten. Nu ökar antalet igen – apropå hur det är ställt i välfärden.

Det är helt korrekt att det är oerhört viktigt för pensionärerna att kommunerna har pengar för att trygga en bra hemtjänst. Därför är det tråkigt att Moderaterna vill halvera regeringens satsning på välfärden nästa år. Många människor i den kommunala äldreomsorgen skulle riskera att sägas upp, vilket skulle ge de äldre en otryggare vardag.

Jag har sagt flera gånger här i talarstolen att vi har tagit ett första steg för att ta bort pensionärsskatten. Vi kommer att ta nya steg, självklart i en takt som också innebär att vi tar ansvar för de offentliga finanserna.

Ändå står Fredrik Schulte och säger att regeringen inte har några ambitioner på detta område. Han för debatten på en så låg nivå att det inte ens är värt att bemöta.

Anf. 166 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det som är en så låg nivå att det inte är värt att bemöta var Socialdemokraternas höga tonläge före valet. Man beskrev pensionärsskatten som en djup orättvisa. När man sedan kom till makten gjorde man en niondel av vad Alliansen hade gjort, en niondel.

Ni har inte sänkt skatten för pensionärerna i någon vidare bemärkelse, Magdalena Andersson. Vi gav dem nästan en tusenlapp mer i månaden i disponibel inkomst. Av er har de fått någon ynka hundralapp. Utöver det har ni höjt skatten för många pensionärer, genom att ni inte har höjt brytpunkten för den statliga inkomstskatten. Det är många pensionärer som har betalat den. Ni höjde inte minst den särskilda arbetsgivaravgiften för äldre.

Summan av kardemumman blir att många pensionärer har fått mindre pengar kvar i plånboken till följd av regeringens politik.

Det är det som är det oärliga när det gäller hur finansministern förhåller sig till politik. Hon sitter i opposition och beskriver en djup orättvisa. Sedan kommer hon till makten och gör en niondel av vad Alliansen redan hade gjort. Det är den låga nivån i den här debatten.

En annan låg nivå i debatten är att finansministern försöker skapa en bild av att Alliansen skulle göra stora nedskärningar i välfärden. Om en vecka kan finansministern läsa den moderata oppositionsbudgeten. Då kommer hon att se att vi satsar mer på välfärden än hon gör.

Vi väljer att prioritera andra delar av välfärden. Vi vill framför allt satsa på skolorna och se till att det inte ska finnas någon skola som är så dålig att den inte klarar av sin grundläggande uppgift. Det ska vara nolltolerans mot dåliga skolor.

Nog satsar vi på välfärden, mer än regeringen gör.

Anf. 167 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Moderaterna och de andra borgerliga partierna införde skattekliften som innebär att pensionärer betalar högre skatt än löntagare med samma inkomst. Vi har varit tydliga med att vi har tyckt att det har varit fel hela vägen. Vi har argumenterat emot det. Det första vi gjorde när vi kom i regeringsställning var att ta ett första steg för att ta bort den klyftan.

Här finns det en skillnad i politik. Vi tycker inte att en pensionär med samma inkomst som en löntagare ska betala högre skatt. Det tycker Moderaterna. De har dessutom förslag som vidgar klyftan genom att man vill införa ytterligare jobbskatteavdrag.

Vi vill ta bort klyftan. Vi har tagit ett första steg. Vi kommer att ta ytterligare steg för att ta bort denna klyfta tills vi har nått hela vägen. Det är tydlig politik från den här regeringen, även om Fredrik Schulte ogärna vill lyssna på det örat.

Klyftan ska bort. Vi kommer att ta ytterligare steg, men till skillnad från alliansregeringen gör vi det i en sådan takt att vi också värnar de offentliga finanserna. Den här regeringen stärker de offentliga finanserna, till skillnad från alliansregeringen som försvagade dem, inte bara under finanskrisen utan framför allt under åren därefter. Man lämnade efter sig mycket större underskott än man hade under själva finanskrisen, de största underskotten sedan budgetsaneringen.

Enligt vad Moderaterna presenterade i går halverar man regeringens satsning på välfärden. Hälften så mycket till kommunerna, 5 miljarder i stället för 10 miljarder, innebär att tusentals personer riskerar att sägas upp i hemtjänsten runt om i landet. Det vore inte bra för våra äldre.

Jag tror att många är tacksamma över att det inte är den politiken som blir verklighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:786 om kilometerskatt

Anf. 168 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig dels hur hög kilometerskatten kommer att bli, dels om jag tänker ta något initiativ med anledning av den kritik som framförs mot hur förslaget kommer att slå mot landsbygd, åkerinäring och industri.

En utredning arbetar med att ta fram ett förslag till vägsplitageskatt och ska lämna sitt betänkande senast den 9 december 2016. Hur skatten ska

närmare utformas ingår i utredningens uppdrag att analysera, liksom vilka konsekvenser den föreslagna skatten får för olika sektorer och regioner. När utredningen har lämnat sitt betänkande kommer det att beredas i sedvanlig ordning.

Anf. 169 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Regeringen vill alltså införa en så kallad kilometerskatt. Det är en väldigt olycklig idé från regeringen. När man inför nya skatter borde man, enligt min uppfattning, ha utgångspunkten att det ska ha en så liten inverkan på ekonomin och sysselsättningen som möjligt. Om denna skatt inte har så stor påverkan på ekonomin får den gärna vara riktad mot att förbättra till exempel miljön. Det här är en skatt som har varken eller.

Oavsett hur vi gör är det omöjligt att eliminera transporter, om vi ska ha kvar ett modernt samhälle. Mjölken måste transporteras till livsmedelsbutikerna. Det finns nog ingen del av detaljhandeln som inte är beroende av transporter. Denna skatt kommer inte att få en positiv miljömässig påverkan i form av att man växlar från ett miljöskadligt beteende till ett annat mindre miljöskadligt beteende. Den här skatten är riktad mot transporter som sådana. Dessa transporter är omöjliga att ta bort, givet att vi vill ha kvar ett modernt samhälle.

Det som i stället kommer att hända är att det blir en direkt skattepåлага på åkerinäringen – en näring som sysselsätter ungefär 100 000 personer, en näring som har hård konkurrens från utländska aktörer som ganska ofta, tyvärr, fuskar med skatter och har osjysta lönevillkor för sina anställda. Åkerinäringen bidrar med 100 miljarder till nettoexporten. Den här skatten slår direkt mot en verksamhet som är satt under stor konkurrens, som sysselsätter många och som riskerar att slås ut. Det är alltså en skatt som kommer att ha enbart negativa effekter.

Kilometerskatten slår också mot tillverkningsindustrin, eftersom den är beroende av transporter. Träden för skogsindustrin kan finnas uppe i nordligaste Norrland, men de bearbetas i stor utsträckning i till exempel Dalarna. På något sätt måste de nedhuggna träden transporteras från Norrbotten till Dalarna och sedan exporteras vidare på den globala trämarknaden. Dessa transporter kommer alltså att beläggas med en skatt som också slår direkt mot den svenska tillverkningsindustrin.

Inte minst kommer denna skatt att slå mot konsumenterna. Som jag sa: På något sätt måste ju mjölkpaketen fraktas från bondgården till Icabutiken eller Coopbutiken. Ursprungligen handlade det om 14 kronor per kilometer, men nu är det 26 kronor, enligt medieuppgifter. Det här kommer ju att slå mot konsumenterna. Mjölkkpriserna kommer att bli högre, och kostnaderna för konsumenterna blir högre. Det fungerar så. Det finns inga stora, rika företag som bara kan absorbera kostnaderna, utan de kommer att slå mot konsumenterna. Det är vanligt folk som får betala, vanligt folk i åkerinäringen som blir arbetslösa därför att den blir utkonkurrerad av utländska aktörer, och vanliga människor som arbetar i tillverkningsindustrin eller vanliga människor som konsumerar.

Anf. 170 SOTIRIS DELIS (M):

Fru talman! En hög skatt, en kilometerskatt, slår mot arbetstillfällen, mot landsbygden och mot en hel näring, nämligen transportnäringen.

Dessutom leder den till en hög kostnadsnivå plus en höjd prisnivå för konsumenterna. Det råder igen tvekan om att detta är en skadlig skatt.

När de planerade 14 kronorna per kilometer kan, enligt medieuppgifter, räknas upp till 26 kronor blir jag verkligen orolig. Men finansministern berör inte dessa medieuppgifter med ett enda ord. Åtminstone kunde hon här i kammaren förneka dessa uppgifter. Det är en enorm skillnad mellan 14 kronor och 26 kronor.

För några månader sedan besökte jag en företagare i min hemtrakt, Eksjö. Vi satt och pratade, och han var mäkta bekymrad över hur kilometer-skatten skulle slå för de 35 anställda. Företaget tillhör inte transportbranschen, men man anlitar flitigt transporter för att man ska klara av sin verksamhet.

Vi vet också att transportbranschens marginaler är så tunna att de mer eller mindre kan liknas vid ett väldigt tunt papper som lätt kan rubbas om man blåser på det. Marginalerna är inte enorma i den branschen. Det är en bransch som dessutom är utsatt för utländsk konkurrens som oftast inte är den bästa.

Vad en sådan skatt kan åstadkomma är att den slår mot lönsamhetskalkylerna för skogsindustrin, åkerinäringen, jordbruket med flera.

Jag vill gärna höra om finansministern kan ge några råd till de företagare som, när de planerar sin verksamhet, hotas av den lönsamhetsnedgång som på sikt kan hota företagets existens och därmed hota en hel del arbetstillfällen.

För egen del kan jag, med bakgrund inom såväl ekonomi och bankverksamhet, konstatera att det i realiteten slår väldigt hårt när en sådan skatt ska införas. Finansministerns ambition är att säkerställa statens finanser jämfört med kostnaden om flera tusen arbetstillfällen försvinner, företag läggs ned och landsbygden blir tom på verksamheter.

Anf. 171 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag vet inte om de som är närvarande här såg på nyhetsinslaget för några dagar sedan om skillnaden i landsbygdsolitik mellan Sverige och Norge. Sven-Erik Bucht frågades ut efteråt om vikten av en bra landsbygdsolitik.

Sven-Erik Bucht påpekade att de 10 miljarderna som ska gå till kommunerna ska användas för landsbygdsutveckling. Dessa 10 miljarder ska tydligen räcka till precis allting. Samtidigt planerar regeringen att lägga fram ett förslag om att bestraffa transporter i Sverige. Det är rätt uppseendeväckande.

Det kan sägas att eftersom sådana här skatter finns i andra länder kan också Sverige ha det. Att Schweiz som är ett litet land mitt i Europa med väldigt mycket genomfartstrafik tar ut en skatt av passerande lastbilar för att finansiera sina tunnlar medför kanske inte någon större skada för den schweiziska ekonomin. Men det går över huvud taget inte att jämföra Schweiz med Sverige. Vi är ett väldigt stort land till ytan, och stora delar av vår basindustri ligger långt bort från järnvägar och hamnar. Då är man helt beroende av lastbilstransporter.

Det finns ingenting i vårt land som fungerar utan lastbilstransporter. Industrins lager finns på lastbilar som hela tiden körs omkring, och de kommer fram när det är dags att fortsätta att producera. Alla transporter till oss på landsbygden går med lastbilar. Det finns inga järnvägar där. När

det gäller skogsnäringen finns det inga järnvägsspår ute i skogen. Man måste köra timret på lastbil. Vi är alltså helt beroende av lastbilstransporter i Sverige.

Att straffbeskatta transporterna slår inte bara mot industrin och skogsnäringen, utan det slår ju mot hela samhället. Framför allt kommer det att slå mot konsumenterna. Alla varor i butikerna fraktas med lastbil. De kommer naturligtvis att bli dyrare, precis som mina kollegor här tidigare har nämnt. Magdalena Anderssons pensionärer, som fick den sänkta skatten, kommer på grund av lastbilsskatten i stället att få betala lite mer för alla saker som de handlar för dessa pengar.

Det här är oerhört illa genomtänkt. Jag blir lite orolig när regeringen hela tiden bara försöker hitta nya sätt att pungslå de svenska medborgarna. Till varje pris vill man hitta på nya skatter och nya skattebaser, precis hela tiden. Allt som rör sig ska beskattas. Allt som människor gör ska beskattas. Allt som människor har ska beskattas. Ett sådant samhälle blir inte bra i längden.

Anf. 172 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! I internationella organisationer har den nordiska välfärdsmodellen alltmer kommit att uppmärksammas, Jan Ericson. Det är en modell med lite högre skatteuttag men också en god välfärd. Många internationella organisationer konstaterar nu att det är modeller som levererar inte bara bra jämlikhet utan också hög tillväxt.

Låt oss återgå till vägslitageskatten. Utredningen arbetar fortfarande, så det går inte att uttala sig om de exakta nivåer som den kommer att föreslå eller vad regeringen sedan eventuellt kommer att föreslå.

Men vi kan tala generellt om det. Fredrik Schulte hävdar att en vägslitageskatt inte har någon som helst miljöpåverkan. En vägslitageskatt som gör att konkurrensvillkoren för järnvägen blir bättre i förhållande till lastbilen är dock något som skulle kunna göra att en del gods som i dag går på lastbil flyttas över till järnväg. Det gäller särskilt om regeringens satsningar på järnvägsunderhållet går igenom och gör att det svenska järnvägsnätet fungerar bättre än det gör i dag.

En annan möjlighet att öka miljöstyrningen är om miljöanpassade lastbilar skattedifferentieras utifrån vilken miljöklass lastbilen har.

En annan poäng med en vägslitageskatt är att det är något som även utländska åkerier skulle kunna bidra till. Trafikanalys bedömer att ungefär 23 procent av det totala trafikarbetet i Sverige görs av utländska lastbilar. Med en vägslitageskatt kommer polska och norska lastbilar att bidra till att finansiera infrastrukturen i Sverige. Jag tycker själv att det finns en viss poäng med det.

Med en vägslitageskatt – beroende på hur den utformas – skulle man också kunna ha bättre kontroll och regelefterlevnad av utländska åkare. Den osjysta konkurrens som svensk åkerinäring i dag ibland råkar ut för i fråga om utländska åkare med illegal cabotageverksamhet skulle man kunna följa upp bättre och ha bättre kontroll över. Det skulle ge en bättre uppföljning av cabotagereglerna.

Min fråga till Jan Ericson och Fredrik Schulte blir naturligtvis: Varför är det fel att polska, norska och andra utländska lastbilar är med och bidrar till finansieringen av den svenska infrastrukturen?

Anf. 173 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Man kan undra vad den svenska åkerinäringen tycker om detta. Det är de som jobbar med dessa frågor varje dag. Vad tycker de om detta förslag? Om det är som Magdalena Andersson säger, att det blir mer rättvis konkurrens om de polska, norska och danska åkeriföretagen kommer att vara med och betala på lika villkor, borde den svenska åkerinäringen tycka att detta är ett jättebra förslag. Men nu gör de inte riktigt det.

De beskriver det kanske inte som dödsstöten men väl en nådastöt för branschen, vilken som sagt sysselsätter 100 000 människor i dag och utgör en stor del av nettoexporten, 100 miljarder. De menar att detta är ett katastrofält förslag som kommer att slå hårt mot deras konkurrensvillkor. Enligt dem finns det inget som tyder på att en kilometerskatt skulle vara mer träffsäker eller fungera bättre och vara mindre föremål för fusk än vad det nuvarande systemet är.

Det kommer framför allt att innebära att man lägger på mer skatt på åkerinäringen. Detta slår mot tillverkningsindustrin och mot konsumenterna, för i slutändan måste någon betala. Det kommer att påverka svensk konkurrenskraft när det blir dyrare för tillverkningsindustrin att exportera. Det kommer att bli dyrare för konsumenterna när priset på varor som ska transporteras från platsen där de produceras till butikerna kommer att behöva öka för att täcka upp för kostnaderna som den nya skatten innebär.

Om det vore så fantastiskt är det märkligt att de som jobbar med detta tycker precis det motsatta mot vad finansministern tycker.

Jag vill också säga något om den nordiska välfärdsmodellen. Finansministern och Socialdemokraterna vill gärna ha en konflikt om den nordiska välfärdsmodellen trots att alla partier i Sveriges riksdag är överens om att vi bör stärka den svenska och den nordiska välfärdsmodellen. Vi ska ha mer välfärd.

När Magdalena Andersson sätter tänderna i Moderaternas oppositionsbudget, som kommer om en vecka, kommer hon att kunna se att vi satsar mer på välfärden än vad Socialdemokraterna gör. Vi prioriterar skolan framför andra välfärdsområden, men vi är minst lika dedikerade att stärka den svenska välfärden.

Det som däremot är ett hot mot den svenska välfärden är att människor inte jobbar och att skatterna är för höga så att det inte lönar sig att gå till jobbet. Det stora hotet är också att skatterna är för höga så att det inte lönar sig att driva företag eller att skatterna blir för höga så att det slår mot svensk tillverkningsindustri, vilket kommer att bli effekten av kilometerskatten. Det slår mot konsumtionen när kilometerskatten får full effekt på priset inom dagligvaruhandeln. Höga skatter och bidragsberoende är hotet mot den svenska välfärden.

Anf. 174 SOTIRIS DELIS (M):

Fru talman! Jag väntade på att finansministern skulle referera till medieuppgifterna om att kilometerskatten planeras kosta inte 14 kronor utan 26. Det kom inte ett ord.

Jag citerade henne när hon berättade om den pågående orättvisan och ganska fula konkurrensen mellan utländska och svenska åkerier. Ibland råkar de ut för detta, sa hon. Ibland. Jag har pratat med en hel del åkare, fru talman, och samtliga intygar unisont att det inte är ibland, utan det är jämt och ständigt.

Sedan påpekade finansministern de önskemål som naturligtvis finns i teorin. Vi kan kontrollera trafiken bättre, och vi kan göra så eller så, och hon påstår att de utländska transportörerna kan bidra till detta. Jag kan tyvärr konstatera att det blir svårt för finansministern att med fakta belägga att de utländska åkerierna som verkar i Sverige kan bidra till den svenska välfärden.

Hon har däremot inte tänkt på att denna skatt så att säga blir orsak till att slavkontrakten ökar när det gäller ägarna av de utländska åkerierna. Och därtill kommer de som tillbringar timmar utan vila på de svenska vägarna att öka radikalt.

Jag bryr mig framför allt om hur det går med den svenska landsbygden, eftersom jag kommer därifrån. Jag bryr mig om de svenska arbetstillfällena, om skogsnäringen och jordbruksnäringen.

Anf. 175 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Finansministern säger att det väl är bra om polska och norska lastbilar också betalar när de kör i Sverige. Problemet är bara att även en polsk eller en norsk lastbil på något sätt måste få in de pengar som kilometerskatten kostar. Det är klart att även de utländska åkerierna kommer att ta ut detta i form av högre priser för de transporter som de gör. Och då slår det mot svenska företag och svenska konsumenter. Det är inte de utländska åkerierna som får stå för fiolerna, utan de lägger naturligtvis ut det som högre priser. Och på vilket sätt blir konkurrensen bättre mellan svenska och utländska åkerier bara för att alla får en lika stor skattehöjning? Jag kan inte se hur det skulle påverka konkurrensen positivt över huvud taget.

Dessutom är det naturligtvis så att uttag av kilometerskatt öppnar för nya möjligheter till fusk för de oseriösa utländska åkerierna. Det är bara att titta på hur trängselskattesystemet ser ut. Svenska trafikanter kan automatdebiteras trängselskatt, medan de utländska kommer undan för att det inte går att få in det i registren. Precis så kommer det att kunna bli även med lastbilsskatten – de utländska slipper betala för att det inte går att driva in skatten, och då slår det ändå hårdare mot de svenska åkerierna och försämrar deras konkurrenskraft ändå mer.

Det här med välfärdsmodellen är lite intressant. Jag tror nämligen inte att det är så att höjda skatter hela tiden är det enda som tryggar välfärden. Vi bevisade faktiskt från Alliansens sida att det går att skapa mer resurser till välfärden utan att höja skatterna. Vi fick fler människor i arbete, och det innebar att fler människor betalade skatt, men var och en betalade lite mindre. Totalt sett fick vi in mer skatt, trots att alla fick lite sänkt skatt per person. Vi har visat att det fungerar. Men den väg som Magdalena Andersson är inne på nu, att hela tiden höja skatter, leder fel.

Avslutningsvis kan vi glädja det nya statsrådet med att Moderaterna satsar betydligt mer på skolan än vad den sittande regeringen gör.

Anf. 176 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill påminna Jan Ericson om att han lägger 5 miljarder mindre på välfärden nästa år än vad regeringen gör. Det skulle naturligtvis drabba skolan och riskera att få lärare att sägas upp runt om i landet.

Moderaterna får bestämma sig för vilken angreppspunkt man ska ha. Först säger man att hela skatten kommer att lastas över på hushållen och

på svenska företag och att de kommer att få det dyrare. Sedan säger man också att det kommer att drabba transportnäringen, så att de kommer att behöva säga upp tusentals personer. De två angreppssätten är inte riktigt förenliga. Antingen fortsätter man med lika mycket transporter som tidigare, och då är det hushållen som får betala, eller så får transportnäringen problem med att ha kvar antalet anställda. Det är lite svårt att hävda båda sakerna samtidigt.

Medieuppgifterna är det svårt för mig att kommentera. Det är inte regeringen som driver utredningen, utan det är en självständig utredning. Vi avvaktar naturligtvis tills vi får rapporten.

Det är svårt att debattera ett förslag som ännu inte finns. Jag hoppas naturligtvis att man kommer att föreslå ett system där utländska åkare får betala. Vår utgångspunkt när vi skrev direktiven var naturligtvis att det skulle bli ett system där utländska åkare skulle vara med och betala och därmed också finansiera den svenska infrastrukturen.

Det kan förbättra konkurrenskraften för svenska åkare om vi får ett system där man kan ha en bättre kontroll än man har i dag. I en del av de system med transpondrar som finns på kontinenten finns en bättre möjlighet att övervaka viloperioder och inte minst cabotageregler. Ett sådant system kan stärka konkurrenskraften för den svenska åkerinäringen.

Sedan är det klart att vägslitageskatten kan styra från lastbil mot järnväg men också styra mot renare lastbilar. Det är viktigt att vi gör mer för att bidra till klimatomställningen. Vi behöver minska utsläppen. Det verkar som att år 2016 blir det varmaste året någonsin. Då behöver vi ha en bra klimatpolitik, och där är Moderaterna tyvärr väldigt tomma.

Anf. 177 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Magdalena Andersson har höjt bensinskatten. Hon har höjt skatteavdraget för ROT och RUT. Hon har höjt skatten för vanligt folk som arbetar. Hon har höjt skatten på att anställa äldre. Hon är nu tillsammans med sin kollega Alice Bah Kuhnke på väg att höja skatten på biobesök, så att det blir högre skatt på biobesök än på besök på till exempel Dramaten. Regeringen har höjt en massa skatter för trettiofem miljarder kronor. Och nu ska de införa ytterligare en skatt, nämligen kilometerskatten.

I Socialdemokraternas värld är det som att de här skattehöjningarna inte påverkar någon. De läggs bara på, och så kommer pengarna in till staten, utan någon negativ effekt. Men i själva verket finns det en negativ effekt med dem. Någonstans är det någon som ska betala de här skatterna. Det kommer att slå mot jobb, och det kommer i förlängningen att slå mot välfärden.

Just den skatt som vi nu har diskuterat, kilometerskatten, kommer att slå mot åkerinäringen. Det kommer enligt åkerinäringen själv att kraftigt försämra deras konkurrensförhållanden. Finansministern står här och pratar om transpondersystem som kommer att göra det enkelt att beskatta utländska aktörer. För att vara lite sarkastisk: Nej, det är ju helt otänkbart att de utländska aktörer som fuskar i dag kommer att fuska med de här transpondersystemen! Det finns en enorm naivitet från finansministerns sida.

Det här är en skatt som kommer att slå mot tillverkningsindustrin, som ska transportera sina produkter till järnvägen eller till färjetrafiken för att sedan exportera dem. Den kommer att slå mot konsumenter och därmed

mot konsumtionen. Det här kommer att drabba svensk ekonomi negativt. Det kommer särskilt att drabba landsbygden, och det har väldigt liten klimategenverkan. Detta är ett riktigt dåligt förslag.

Anf. 178 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi har hört det förut, och vi hör det igen: hur regeringens skattepolitik kommer att förstöra landet.

En av poängerna med en sådan här skatt är just att vi vill se mer överflyttning av transporter från lastbil till järnväg. Samtidigt stärker vi kraftigt underhållet av våra järnvägar; det är viktigt för att vi ska klara klimatutmaningen. Men Moderaterna är väldigt tomma när det handlar om förslag för att möta klimatutmaningen.

Det ska också bli intressant att se om Moderaterna, som nu låter väldigt kritiska till vår bensinskatt höjning, i sin budgetmotion kommer att föreslå att bensinskatten ska sänkas. Även i fråga om andra saker som Moderaterna har varit emot får vi se om de föreslår sänkningar. Vi väntar alla med spänning. Vi har hört väldigt hårda ord.

Vi har hört Fredrik Schulte stå här och säga att tusentals ungdomar riskerar att bli uppsagda när regeringen tar bort halveringen av arbetsgi-
varavgiften för ungdomar. Vad blev resultatet, Fredrik Schulte? Jo, ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Fredrik Schulte har stått och sagt här att när vi trappar av jobbskatteavdraget och inte höjer brytpunkten på det sätt som man har gjort tidigare kommer människor inte att vilja arbeta längre. Men sysselsättningsgraden är den högsta som någonsin har uppmätts i ett EU-land. Nu hör vi Fredrik Schulte säga att en lastbilsskatt skulle vara förödande för svensk ekonomi. Om det är en lika god förutsägelse som Fredrik Schultes tidigare skatteuttalanden kommer det här att leda till en väldigt bra utveckling för svensk ekonomi.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2016/17:3 om Filminstitutet och branschråden

Anf. 179 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Cecilia Magnusson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka ett varaktigt inflytande för filmbranschens aktörer samt hur jag avser att tillgodose riksdagens tillkännagivande om att utreda Svenska Filminstitutets framtida roll och organisationsform.

I propositionen *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik* (2015/16:132) betonar regeringen betydelsen av en nära samverkan med filmbranschen. Liksom i de flesta andra europeiska länder är filmbranschen i Sverige beroende av offentliga stöd för att verka och utvecklas. Omvänt är filmpolitiken beroende av en livskraftig bransch.

Filmavtalet har under lång tid inneburit att ett fåtal aktörer i filmbranschen haft ett stort inflytande över filmpolitikens utformning. Samtidigt har andra aktörer stängts ute. I och med omställningen av filmpolitiken får fler av branschens aktörer insyn och möjlighet att påverka. Samverkan

kommer att ske på olika nivåer, dels mellan branschen och politiska företrädare, dels mellan branschen och Filminstitutet.

I syfte att utveckla de nya formerna för samverkan skickade Filminstitutets styrelse den 22 juni ut ett förslag om branschrådets sammansättning, form och funktion på remiss. Det är glädjande att många aktörer valt att lämna synpunkter på det remitterade förslaget. Jag följer aktivt det pågående arbetet och har fullt förtroende för att Filminstitutet kommer att hantera de synpunkter som kommit in och utse branschråd som är representativa och har legitimitet i filmbranschen.

Liksom Cecilia Magnusson konstaterar i sin interpellation har Filminstitutet en central roll för genomförandet av filmpolitiken. Så har det varit sedan 1960-talet, och så kommer det att vara även efter omställningen av filmpolitiken. Den nya filmpolitiska modellen har stora likheter med hur staten styr andra kulturpolitiska områden. Att sektorsmyndigheter utser ledamöter i sina rådgivande organ och tar fram indikatorer för att uppfylla de mål som regering och riksdag har fastställt är regel snarare än undantag.

Med den nya filmpolitiken blir regeringens styrning av Filminstitutet mer lik styrningen av kulturmyndigheterna. Samtidigt får filmbranschens aktörer en möjlighet till större inflytande än aktörer på andra kulturpolitiska områden.

År 2013 gjorde Statskontoret en genomlysning av Filminstitutets verksamhet i rapporten *Scener ur ett Filminstitut* (2013:8). Regeringen avser under mandatperioden att inleda en uppföljande studie som även innefattar en analys av Filminstitutets organisationsform i förhållande till den nya filmpolitiska modellen.

Tredje vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2016/17:2 om statsbidrag till studieförbund

Anf. 180 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Eva Lohman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att studieförbund på landsbygden inte ska missgynnas av de nya fördelningsreglerna för anslag till studieförbunden.

Folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor har på många olika sätt och under lång tid varit en del i att bygga och utveckla Sverige. Folkbildningen lämnar årligen mycket värdefulla bidrag när det gäller att erbjuda människor möjlighet till studier och bildning. Studieförbund och folkhögskolor är också mycket viktiga i vårt gemensamma arbete med nyanländas etablering i samhället och i arbetslivet samt för att stärka och utveckla demokratin. Folkbildningen är också Sveriges största kulturarena.

En central princip som länge varit vägledande är att folkbildningen ska vara fri och frivillig. Med det menas dels att folkbildningen i princip ska vara fri från såväl politisk som kommersiell inblandning, dels att människors deltagande i verksamheten bygger på frivillighet.

Staten ställer årligen betydande resurser till folkbildningens förfogande. Även kommuner och landsting lämnar ekonomiskt stöd. Sedan 1991

Prot. 2016/17:11
29 september

Svar på
interpellationer

är ansvaret fördelat så att staten genom en förordning anger syftena för statsbidraget till folkbildningen. Studieförbund och folkhögskolor anordnar sedan utbildnings-, bildnings- och kulturverksamhet som på olika sätt ska svara mot statens syften. I riktlinjer till Folkbildningsrådet ställer regeringen krav på redovisning för att regeringen ska kunna följa upp hur väl verksamheten som anordnats svarar mot de syften med det ekonomiska stödet till folkbildningen som staten ställt upp.

Hur resurserna fördelas mellan studieförbund och folkhögskolor och på varje enskilt studieförbund och folkhögskola är dock en fråga för folkbildningen själv. Administrationen och fördelningen av statsbidraget sköts av Folkbildningsrådet utifrån förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen.

Den nu rådande principen om ansvarsfördelningen mellan staten och folkbildningen, liksom principen om den fria och frivilliga folkbildningen, har ett brett politiskt stöd och värnas även av folkbildningen själv.

Jag avser att genom en fortsatt dialog och verksamhetsbesök följa folkbildningens viktiga arbete när det gäller att erbjuda deltagare tillfällen att studera och förkovra sig, att växa och stärkas som människor, att stärka sin ställning på arbetsmarknaden, förbättra möjligheterna till egen försörjning och att få utlopp för olika intressen, till exempel estetisk verksamhet.

Jag avser också att även fortsättningsvis verka för att den nu rådande ansvarsfördelningen mellan staten och folkbildningen ska bestå men också för att folkbildningen ska ges goda förutsättningar att i olika former verka i hela landet.

Anf. 181 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa statsrådet välkommen till kamraren. Jag vet inte om det är den första debatten, men det är den första debatten som vi har. Det är inte den sista, kan jag lova. Välkommen! Jag tackar också för svaret.

Jag delar statsrådets uppfattning att studieförbund och folkhögskolor är och har varit mycket viktiga aktörer i samhällsbygget. Jag uppskattar också att folkbildningen är fri och att den bygger på frivillighet, i motsats till ungdomsskolan.

Många människor har under åren höjt sin kompetens och kunnat förändra sin livssituation tack vare just studieförbund och folkhögskolor. Precis som statsrådet säger har folkbildningen varit en viktig del i att bygga och utveckla Sverige.

Jag har själv gått i studiecirklar, och jag har fungerat som cirkelledare. Jag vet att studieförbunden har en väldigt stor roll att spela. Jag tänker till exempel på det livslånga lärandet och hur man har mottagit nyanlända människor framför allt under det senaste året.

Det är många som går i studiecirkel på sin fritid. Det anordnades 275 000 studiecirklar 2014, tror jag det var, för ungefär 1,7 miljoner människor. Det är väldigt mycket. Man hade 20 miljoner deltagare i olika kulturprogram. Kulturdelen är också väldigt viktig i studieförbundens verksamhet. Det är bra. Det är till och med mycket bra.

Nu kommer en ny modell från den 1 januari 2017 där Folkbildningsrådet har ett nytt fördelningssystem. När jag har talat med olika företrädare för studieförbunden har de uttryckt en stor oro. Det blir en stor förändring i modellen.

En del tycker att det är bra, men andra känner oro. De är oroliga för vilka konsekvenser det eventuellt ska ha. Det finns en rädsla för att man inte bokstavligt men bildligt ska slå ihjäl varandra. Det handlar om att de stora ska slå ihjäl de mindre, bildligt talat. Hur ska man förhålla sig till varandra? Ska man fortsättningsvis vara kollegor, eller blir man konkurrenter?

Alla vi är ense om att det är viktigt att studieförbunden finns i alla delar av landet. Det vill de också själva. De vill finnas i alla kommuner och i glesbygd och tätort. Det gäller såväl stora som små. Vi har tio studieförbund i Sverige som verkar mer eller mindre över hela landet.

Studieförbunden vill också vara en aktör för att möta de nya behov som finns i samhället. Det gäller exempelvis det som de har gjort ypperligt i mötet med nyanlända, där de har gjort en stor insats.

Min fråga till statsrådet var om statsrådet avser att vidta några åtgärder så att studieförbund på landsbygden inte ska missgynnas. Här finns en stor oro. I mitt hemlän Västernorrland och i Sundsvall har vi glesbygd. Här finns oro över det nya fördelningssystemet.

Jag tror att det också finns i andra delar av landet i inland och glesbygd. Det gäller små orter med lågt invånarantal. Det kanske gäller 5 000, 10 000 eller 15 000 människor och tio studieförbund.

Anf. 182 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Eva Lohman, för välkommandet. Det är min första interpellationsdebatt i riksdagens talarstol. Det är förstas en väldigt stor dag för mig. Jag har tidigare gått på riksdagsstenografutbildningen. Jag har då stenograferat många interpellationsdebatter och skrivit "Fru talman!", men jag har hittills aldrig sagt det. Jag tackar för den möjligheten.

Vi tycks vara helt överens om vikten av folkbildning och om hur viktigt det är att den sköts med ett underifrånperspektiv. Det är ju fråga om folkrörelser i ordets rätta bemärkelse, och jag ser det som väldigt viktigt att i min roll som statsråd fullt ut respektera att folkbildningen ska skötas av dem som faktiskt står för verksamheten. De är många och finns över hela landet. Jag avser att verkligen anstränga mig för att säkerställa att villkoren för det är så goda som möjligt.

Jag vill också markera att jag tycker att det är bra att de konkreta besluten om *hur* fattas så nära deltagarna och de demokratiskt valda representanterna som möjligt. Jag har inte för avsikt att göra några förändringar i den ansvarsmodell som nu gäller, nämligen att Folkbildningsrådet och de olika studieförbunden fattar många av besluten.

Jag är också inställd på att folkbildningen, för att kunna fungera på ett bra sätt, behöver goda resurser. Det ska bli roligt att se hur väl de nya resurserna i årets budget kan komma till användning inom ramen för folkbildningen.

Särskilt tänker jag på den viktiga satsningen på Svenska från dag ett, som hittills har nått väldigt många nyanlända som har kommit till Sverige. Jag hör själv många vittnesmål om hur väl den har kunnat tas emot. Inte minst har jag hört från flera sfi-lärare hur roligt det är att ta emot nyanlända elever som har gått Svenska från dag ett och redan tagit stora kliv i sin språkutveckling.

Jag ser därför med stort intresse fram emot hur Eva Lohman och Moderaterna kommer att stärka folkbildningen i Moderaternas kommande

budget eftersom Eva Lohman talar så väl om behovet av att folkbildningen finns i hela landet.

Anf. 183 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag ska försöka hålla tiden lite bättre nu – jag stannade mitt i. Med det nya fördelningssystemet krävs en viss volym för att man ska få verksamhetsbidrag: 2 000 studietimmar och 100 unika deltagare. I glesbygden är det långa avstånd – 10, 20, 30 mil. Det kostar pengar, och pengarna räcker inte till om alla tio studieförbund ska försöka finnas på så många platser som möjligt.

De små studieförbunden befarar att de inte kommer att klara detta. De kommer inte att klara att ha 2 000 studietimmar och 100 unika deltagare om de ska ”konkurrera”. Dessutom är det den lokala närvaron som premieras i fördelningssystemet, och de små studieförbunden finns inte på dessa små orter.

I dag finns asylpengarna, men dem får man inte räkna in i den ordinarie verksamheten. Man har ju många nyanlända som deltar i cirklar, och asylpengarna är ett tillfälligt bidrag som kommer att dras ned från år till år. Det är alltså inget som räknas in i en normal verksamhet.

I svaret från statsrådet kan jag i sista stycket läsa att hon fortsättningsvis ska verka för att den nu rådande ansvarsfördelningen mellan staten och folkbildningen ska bestå. Men det står också att folkbildningen ska ges goda förutsättningar att i olika former kunna verka i hela landet. Det låter lugnande. Betyder det att statsrådet kommer att vidta åtgärder för att alla tio studieförbund ska ha möjlighet att verka i hela landet så att hela Sverige kan leva?

Anf. 184 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Som jag har angett i svaret på interpellationen har jag stor respekt för att de avgörande besluten om *hur* ska fattas så nära studieförbunden och Folkbildningsrådet som möjligt. Samtidigt avgörs förutsättningarna för verksamheten i viss utsträckning av den ansvarsfördelning vi nu har i form av olika statliga beslut. Jag kommer naturligtvis, precis som jag har svarat, att följa denna utveckling.

Men jag vill också betona att regeringen i årets budgetproposition har föreslagit ökade medel till folkbildningen, framför allt när det gäller satsningen på Svenska från dag ett. Det tycker jag är en mycket fin satsning, och jag får väldigt mycket positiv återkoppling från dem som arbetar med den. Vi ser också på siffrorna att den satsningen har nått en mycket stor andel av de nyanlända som har kommit till Sverige på senare tid.

Frågan gäller om jag kommer att säkerställa att folkbildningen kan finnas i hela landet, och min bedömning är att det regelverk vi har och de uppdrag som ligger verkligen möjliggör det. Jag kommer naturligtvis att följa detta, men jag har också den allra största respekt för Folkbildningsrådet och för de beslut som fattas inom ramen för det system som finns. Jag har i hela mitt liv verkat inom olika former av folkrörelser och vet hur viktigt det är att en fri, ideell organisation verkligen får fatta beslut själv utan alltför mycket pekpinnar.

Jag är också övertygad om att det är väldigt positivt för folkbildningen att man inom studieförbunden har tagit på sig ett stort ansvar och verkar för folkbildningen i Sverige.

Precis som jag har skrivit i svaret kommer jag att följa denna fråga, och jag känner inte särskilt stor oro för att vi kommer att få se en nedrustning av folkbildningen. Jag ser också fram emot det jag kan läsa mellan raderna i interpellationen, nämligen en ökad satsning på folkbildningen från Moderaternas sida när det gäller finansieringen i form av budgetmedel. Allt det som interpellanten efterfrågar förutsätter nämligen en stark statlig finansiering av folkbildningen.

Anf. 185 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Det låter betryggande. Jag hoppas verkligen att statsrådet följer detta så att det inte blir så att de små studieförbunden lämnar glesbygden därför att de inte har möjlighet att få ihop de timmar och den volym som krävs för de verksamhetsbidrag som gör att de kan existera: 2 000 timmar och 100 unika deltagare. Det är mycket på en liten ort. Framför allt gäller detta kulturverksamheten, som studieförbunden också är duktiga på.

Det jag har sagt om volymen och den oro som finns hos de små studieförbunden nämns också i Statskontorets första rapport om folkbildningen. Där tittar man på den nya anslagsfördelningen från Folkbildningsrådet. Man kan se att många uttrycker oro för hur det kommer att bli i framtiden. Kommer de små förbunden att kunna vara kvar i glesbygden, eller kommer de att slås ut av de stora? Lokal närvaro är nämligen också en sak som premieras.

Jag vet att till exempel ett studieförbund som NBV i Västernorrland, eller Mittsverige som det heter nu, har mycket glesbygdsverksamhet. De använder också många nyanlända i sin verksamhet; 34 procent av de nyanlända jobbar till exempel som cirkelledare. Snittet är 8 procent, så det är väldigt bra. Men de och andra mindre studieförbund är oroliga för att de inte ska kunna uppfylla volymen: 2 000 timmar och 100 unika deltagare.

Men det känns tryggt att höra att statsrådet kommer att följa detta och se till att det ska fungera för alla.

Anf. 186 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det gläder mig att Eva Lohman känner en trygghet. Jag känner kanske inte lika stor trygghet. Jag har nämligen nu i två repliker i rad erbjudit Eva Lohman möjligheten att beskriva vilka budgetmässiga satsningar som från Moderaternas sida kommer att ske på folkbildningen. Jag har ännu inte fått någon respons på den möjligheten att beskriva Moderaternas politik.

Jag får ändå tacka för att jag fick möjlighet att svara på denna interpellation. För mig är det väldigt roligt att mitt första interpellationssvar handlade om den så viktiga och avgörande folkbildningen. Det gav mig en möjlighet att beskriva hur viktigt jag tycker att det är att besluten inom folkbildningen fattas så nära studieförbunden och verksamheten som möjligt och också hur viktigt det är att vi ser till att vi satsar på folkbildningen, inte minst för de många nyanländas skull.

Tack för möjligheten att få svara på denna interpellation i min första interpellationsdebatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Liberalernas riksdagsgrupp anmält Christina Örnebjär som suppleant i civilutskottet och i utbildningsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i civilutskottet
Christina Örnebjär (L)

suppleant i utbildningsutskottet
Christina Örnebjär (L)

§ 21 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:197 Stärkt konsumentskydd på bolåne-
marknaden

2016/17:183 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M, KD)

med anledning av prop. 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för
kunskap

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD)

med anledning av prop. 2015/16:199 Vildsvin och viltskador

2016/17:145 av Runar Filper m.fl. (SD)

2016/17:146 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD)

§ 22 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 september

2016/17:22 Nya direktiv till Trafikverket

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:23 Jobb för dem som saknar högre utbildning

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:24 Frånvaro på gymnasiet

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:25 Statens skuld till kommunsektorn
av *Jan Ericson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2016/17:11
29 september

2016/17:26 Sänkt arbetsgivaravgift för enmansföretag
av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:27 Effekten av arbetsmarknadspolitiska program
av *Elisabeth Svantesson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 september

2016/17:45 Långa godstransporter

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:46 Fikru Marus hälsotillstånd

av *Ulla Andersson* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:47 Snabbspår för nyanlända

av *Tina Ghasemi* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:48 Krav på Rysslands ansvarsskyldighet

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:49 Insatser inom de finansiella samordningsförbunden

av *Gunilla Nordgren* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:50 Elever som behöver extra stöd

av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:51 Svenska vapen i kriget mot IS

av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 september

2016/17:3 Sanktioner mot Belarus efter valfusk

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:7 Yttrandefrihet och pressfrihet i irakiska Kurdistan
av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:14 Utrikesministerns uttalande om USA:s säkerhetspolitiska betydelse

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:12 Sveriges Arktisstrategi

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:13 Eget företagande

av *Annika Qarlsson* (C)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:17 Säkerhet i ny tid

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:20 Neddragningar på Rekryteringsmyndigheten

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:19 Solidaritetsförklaringen i regeringsförklaringen

av *Hans Wallmark* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:22 Sveriges säkerhetsråds kandidatur

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:21 En ny djurskyddslag

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:23 Rekryteringsmyndigheten i Kristianstad

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:25 Stärkt kontroll av skatte- och redovisningsbyråer samt konsulter

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:27 Omtag om alarmeringstjänsten

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:28 Stärkande av alarmeringstjänsten

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:29 Lokalt inflytande över arbetsmarknadsåtgärder

av *Hans Hoff* (S)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:30 Ryskt spionage mot svensk militär verksamhet

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 17.40.

Prot. 2016/17:11
29 september

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.54,
av talmannen därefter till och med § 14 anf. 147 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Val av ledamöter och suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation	1
§ 2 Justering av protokoll	1
§ 3 Avsägelse.....	2
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	3
§ 6 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:779 om den turkiska arméns angrepp i Syrien	3
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	3
Anf. 2 JABAR AMIN (MP).....	4
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	4
Anf. 4 JABAR AMIN (MP).....	5
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
Anf. 6 JABAR AMIN (MP).....	7
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	7
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:5 om den politiska situationen i Vitryssland.....	8
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	9
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	10
Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	11
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	11
Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	12
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	13
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:765 om barnäktenskap.....	13
Anf. 15 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	13
Anf. 16 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	14
Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S).....	15
Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	16
Anf. 19 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	17
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S).....	18
Anf. 21 FREDRIK SCHULTE (M).....	18
Anf. 22 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	19
Anf. 23 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	20
Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M).....	21
Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	21
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:776 om EU-kommissionens förslag om förenklingar av momsdirektivet	22
Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	22
Anf. 27 FREDRIK SCHULTE (M).....	22
Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	23
Anf. 29 FREDRIK SCHULTE (M).....	23
Anf. 30 ERIK BENGTTZBOE (M).....	24

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	25
Anf. 32 FREDRIK SCHULTE (M).....	25
Anf. 33 ERIK BENGTTZBOE (M).....	26
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26
§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:777 och 778 om ränteavdragen och återinförande av förmögenhetsskatt.....	27
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	27
Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M).....	27
Anf. 37 ERIK ANDERSSON (M)	28
Anf. 38 JAN ERICSON (M)	29
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
(forts. § 13).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde	31
§ 12 Frågestund.....	31
Anf. 40 TALMANNEN.....	31
<i>Jobbskatteavdragens sysselsättningseffekt .....</i>	<i>31</i>
Anf. 41 FREDRIK SCHULTE (M).....	31
Anf. 42 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	31
Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M).....	31
Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	32
<i>Fikru Maru .....</i>	<i>32</i>
Anf. 45 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	32
Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	32
Anf. 47 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	32
Anf. 48 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	33
<i>Kilometerskatten och arbetslöshetsmålet .....</i>	<i>33</i>
Anf. 49 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	33
Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	33
Anf. 51 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	34
Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	34
<i>Regeringens finanspolitik .....</i>	<i>34</i>
Anf. 53 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	34
Anf. 54 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	34
Anf. 55 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	35
Anf. 56 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	35
<i>Upprustning av miljonprogramsområden.....</i>	<i>35</i>
Anf. 57 EMANUEL ÖZ (S)	35
Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	35
Anf. 59 EMANUEL ÖZ (S)	36
Anf. 60 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	36
<i>Nyanländas möjligheter i grundskolan.....</i>	<i>36</i>
Anf. 61 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	36
Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	36
Anf. 63 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	37
Anf. 64 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37

<i>Sveriges bistånd till Syrien</i>	37
Anf. 65 LAWEN REDAR (S).....	37
Anf. 66 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	37
Anf. 67 LAWEN REDAR (S).....	37
Anf. 68 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	38
<i>Väntetiderna i vården</i>	38
Anf. 69 PER RAMHORN (SD).....	38
Anf. 70 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	38
Anf. 71 PER RAMHORN (SD).....	38
Anf. 72 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	39
<i>Miljö- och klimatsatsningar i budgeten</i>	39
Anf. 73 EMMA NOHRÉN (MP).....	39
Anf. 74 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	39
Anf. 75 EMMA NOHRÉN (MP).....	39
Anf. 76 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	39
<i>Lagstiftning om transporteffektiva fordon</i>	40
Anf. 77 ANDERS ÅKESSON (C).....	40
Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	40
Anf. 79 ANDERS ÅKESSON (C).....	40
Anf. 80 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	40
<i>Tidsperspektivet för järnvägsunderhållet</i>	41
Anf. 81 LARS TYSKLIND (L).....	41
Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	41
Anf. 83 LARS TYSKLIND (L).....	41
Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	42
<i>Villkoren för EU:s bistånd till Afghanistan</i>	42
Anf. 85 HANS LINDE (V).....	42
Anf. 86 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	42
Anf. 87 HANS LINDE (V).....	42
Anf. 88 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	43
<i>Regeringens satsningar på kultur och hälsa</i>	43
Anf. 89 CECILIA MAGNUSSON (M).....	43
Anf. 90 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	43
Anf. 91 CECILIA MAGNUSSON (M).....	43
Anf. 92 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	44
<i>Digitaliseringens betydelse för hälso- och sjukvården</i>	44
Anf. 93 ANETTE ÅKESSON (M).....	44
Anf. 94 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	44
Anf. 95 ANETTE ÅKESSON (M).....	45
Anf. 96 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	45
<i>Humanitär hjälp till barn på flykt</i>	45
Anf. 97 ÅSA ERIKSSON (S).....	45
Anf. 98 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	45
Anf. 99 ÅSA ERIKSSON (S).....	45
Anf. 100 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	46
<i>Hälsundersökningar av asylsökande</i>	46
Anf. 101 ROLAND GUSTBÉE (M).....	46
Anf. 102 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	46
Anf. 103 ROLAND GUSTBÉE (M).....	46
Anf. 104 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	47

<i>Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamhet</i>	47
Anf. 105 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	47
Anf. 106 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	47
Anf. 107 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	47
Anf. 108 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	47
<i>Finansieringen av kampanjen för en plats i FN:s säkerhetsråd</i>	48
Anf. 109 SOTIRIS DELIS (M)	48
Anf. 110 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	48
Anf. 111 SOTIRIS DELIS (M)	48
Anf. 112 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	48
<i>Kollektivtrafikproblemen i Stockholm</i>	49
Anf. 113 TERES LINDBERG (S).....	49
Anf. 114 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	49
Anf. 115 TERES LINDBERG (S).....	49
Anf. 116 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	49
<i>Brist på boenden för misshandlade kvinnor</i>	50
Anf. 117 ANNICKA ENGBLOM (M).....	50
Anf. 118 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	50
Anf. 119 ANNICKA ENGBLOM (M).....	50
Anf. 120 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	50
<i>Problemen inom förlossningsvården</i>	51
Anf. 121 ANNA VIKSTRÖM (S).....	51
Anf. 122 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	51
<i>Kriterierna för retroaktivt investeringsstöd</i>	51
Anf. 123 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	51
Anf. 124 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	52
<i>Bistånd till den demokratiska oppositionen i Etiopien</i>	52
Anf. 125 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	52
Anf. 126 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	52
<i>Centraliseringen genom Indelningskommitténs förslag</i>	53
Anf. 127 LOTTA OLSSON (M)	53
Anf. 128 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	53
<i>Missbruket av parkeringsstillstånd för funktionshindrade</i>	53
Anf. 129 JOHAN ANDERSSON (S).....	53
Anf. 130 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	54
Anf. 131 TALMANNEN.....	54
§ 13 (forts. från § 11) Svar på interpellationerna 2015/16:777	
och 778 om ränteavdragen och återinförande av	
förmögenhetsskatt	54
Anf. 132 FREDRIK SCHULTE (M).....	54
Anf. 133 JAN ERICSON (M)	55
Anf. 134 ERIK BENGZBOE (M).....	56
Anf. 135 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	56
Anf. 136 FREDRIK SCHULTE (M).....	58
Anf. 137 ERIK BENGZBOE (M).....	58
Anf. 138 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	59
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:782 om lån till	
bidragshöjningar	60

Anf. 139 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	60
Anf. 140 FREDRIK SCHULTE (M)	60
Anf. 141 JAN ERICSON (M)	61
Anf. 142 ERIK BENGZBOE (M)	62
Anf. 143 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	63
Anf. 144 FREDRIK SCHULTE (M)	64
Anf. 145 JAN ERICSON (M)	65
Anf. 146 ERIK BENGZBOE (M)	66
Anf. 147 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	66
Anf. 148 FREDRIK SCHULTE (M)	67
Anf. 149 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	68
§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:783 och 784 om uppräknig av brytpunkt för statlig inkomstskatt	68
Anf. 150 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	68
Anf. 151 FREDRIK SCHULTE (M)	69
Anf. 152 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	70
Anf. 153 FREDRIK SCHULTE (M)	70
Anf. 154 JAN ERICSON (M)	70
Anf. 155 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	72
Anf. 156 FREDRIK SCHULTE (M)	72
Anf. 157 JAN ERICSON (M)	73
Anf. 158 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	74
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:785 om uteblivna skattesänkningar för pensionärer	74
Anf. 159 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	74
Anf. 160 FREDRIK SCHULTE (M)	74
Anf. 161 JAN ERICSON (M)	75
Anf. 162 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	76
Anf. 163 FREDRIK SCHULTE (M)	77
Anf. 164 JAN ERICSON (M)	77
Anf. 165 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	78
Anf. 166 FREDRIK SCHULTE (M)	78
Anf. 167 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	79
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:786 om kilometerskatt.....	79
Anf. 168 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	79
Anf. 169 FREDRIK SCHULTE (M)	80
Anf. 170 SOTIRIS DELIS (M)	80

Anf. 171 JAN ERICSON (M)	81	Prot. 2016/17:11
Anf. 172 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	82	29 september
Anf. 173 FREDRIK SCHULTE (M).....	83	-----
Anf. 174 SOTIRIS DELIS (M)	83	
Anf. 175 JAN ERICSON (M)	84	
Anf. 176 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	84	
Anf. 177 FREDRIK SCHULTE (M).....	85	
Anf. 178 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	86	
§ 18 Svar på interpellation 2016/17:3 om Filminstitutet och branschråden.....	86	
Anf. 179 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	86	
§ 19 Svar på interpellation 2016/17:2 om statsbidrag till studieförbund	87	
Anf. 180 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	87	
Anf. 181 EVA LOHMAN (M)	88	
Anf. 182 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	89	
Anf. 183 EVA LOHMAN (M)	90	
Anf. 184 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	90	
Anf. 185 EVA LOHMAN (M)	91	
Anf. 186 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	91	
§ 20 Anmälan om kompletteringsval.....	92	
§ 21 Bordläggning	92	
§ 22 Anmälan om interpellationer.....	92	
§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	93	
§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	93	
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 17.40.....	95	